tevhid

Receb 1436

"Tağuta kulluk etmekten kaçınıp, Allah'a yönelenlere müjde vardır..." (39/Zümer, 17)

Aylık İslamî Eğitim Dergisi | MAYIS 2015 | YIL: 4 | SAYI: 39 | FİYATI: 5 ₺ | ISSN: 2148-4635

وَتَعَاوَنُواْ عَلَى الْبرِّ وَالتَّقْوَى

"...İyilik ve takva üzerinde yardımlaşın..."

5/Maide, 2

BAŞYAZI'20

BERABER ÇALIŞMA BİLİNCİ ve ADABI

teuhid dergisi

Aylık İslami Eğitim Dergisi

Abonelik/İletişim

İrtibat Tel.: 0 545 762 15 15

kitabevi@tevhiddergisi.com

facebook.com/tevhiddergisicom

twitter.com/Tevhid_Dergisi

tinyurl.com/gplustdersleri

youtube.com/tevhiddersleri

Beraber Çalışma Bilinci ve Adabı

RECEB 1436
MAYIS '15 SAYI: 39

بسم الله الرحمن الرحيم

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selam, O'nun Nebisi'ne, pak ailesine ve seçkin ashabının üzerine olsun.

İslam, gerek Allah'a *subhanehu ve teâlâ* kulluk gerekse de kendi davası için hizmet hususunda sürekli *'biz'* mefhumuna yani Cemaat ruhuna vurgu yapar. Bireysel olarak ortaya koyduğumuz şeyler sınırlı alanda ümmete fayda sağlar. Bizde var olan hayrı; hayırlı bir komuta gözetiminde ve hayırlı bir ortamda, hayırlı bir hedef için kullandığımızda tüm ümmete fayda sağlayacak bir enerji ortaya çıkacaktır. Bu sebepten olsa gerek insanın en şerli düşmanı iblis sürekli tekliğe vurgu yapar ve insanları bireyselleştirmeye çalışır.

İslami hizmete muvaffak olan, hayırda öncü kardeşlerimiz, İslami çalışmalarda başka kardeşleriyle beraber hareket edecek, çoğu zamanda aynı ortamı paylaşacaklardır. Askeri, siyasi veya ilmi-kültürel çalışmaların çoğu böyledir. Kimi zaman aynı ev ortamında bazen aynı iş yerinde veya aynı sahada beraber yaşamak veya belli sürelerde beraber vakit geçirmek zorundadırlar. Şeytanın bu hayır ortamlarını ve ümmete iş çıkarılan Rabbani laboratuvarları kirletmemesi ve ortamları aleyhimize çevirmesine engel olmak için nelere dikkat edilmeli, nelerden kaçınılmalıdır?

Bu ay yazımıza konu olan, daha ziyade kulluğumuzu etkileyen ve aynı ortamı paylaştığımız kardeşlerimizle hukukumuzu düzenleyen, hayır ortamını şeytanın aleyhimize çevirmemesi için gerekli olan şeylerdir.

Çaba bizden başarı Allah'tandır.

Sözlerimizin sonu, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.

Editör

İÇİNDEKİLER

tevhid
Aylık Dergi
Receb 1436
Mayıs 2015
Sayı: 39
Fiyatı: 5₺

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü:
Abdullah DEMİR
Yayın Türü:
Yaygın Süreli
Reklam ve Abonelik:
info@tevhiddergisi.com
www.tevhiddergisi.com
Adres: Kirazlı Mh. 1 Sk. No:21/A
34210 Bağcılar/İSTANBUL
Abonelik için: 0 545 762 15 15

Yazışma Adresi: Abdullah DEMİR
Güneşli Merkez Postane P.K. 51
Bağcılar/İstanbul
Basım: Step Matbaacılık
Göztepe Mah. Bosna Cad. No:11
Mahmutbey-Bağcılar/İstanbul
Tel : 0 (212) 446 88 46
Dergi İçerisinde Yer Alan Yazılardan İlgili Yazar Mesûldür.
Kaynak Gösterilerek Alıntı Yapılabilir.

Satış Noktaları

İstanbul: Tevhid Kitabevi, Hürriyet Mh. Cumhuriyet Cd. No: 3 Bağcılar/İSTANBUL | 0 (545) 762 15 15
Bursa: İkra Kitabevi, İlahiyat Fak. Karşısı Fethiye Mh. Kırlangıç Sk. No: 17 Nilüfer/BURSA | 0 (532) 138 02 42
Diyarbakır: Tevhid Kitabevi, Kaynartepe Mh. Gürsel Cd. No: 90/A Bağlar/DİYARBAKIR | 0 (541) 857 34 20
Konya: Tevhid Kitabevi, Sarıyakup Mh. Burhandede Cd. No: 28/A Karatay/KONYA | 0 (553) 513 48 48

İrtibat Büroları

MERKEZ: Kirazlı Mh. 1. Sk. No: 21/A Bağcılar/İSTANBUL
Büro 1: Güvercintepe Mh. Fatih Cd. No: 209 Başakşehir/İSTANBUL
Büro 2: Bahçıvan Mh. Sıhke Cd. Karatekin Sk. Yavuz Canlı Apt. Kat: 2 (Erçek Durağı Karşısı) Tuşba/VAN
Büro 3: 5 Nisan Mh. 749. Sk. No: 5 Bağlar/DİYARBAKIR
Büro 4: Sarıyakup Mh. Karaman Cd. No: 81 Karatay/KONYA
Büro 5: İsmetpaşa Mh. 90. Sk. No: 4 Sultangazi/İSTANBUL

Ebu Hanzala

Tasavvufun Menşei/Kaynağı

'...Tasavvufun çıkış yerinin Basra olduğu anlaşıldıysa bilinmelidir ki, Kufe'de ilim ve fıkıh yolunu izleyen ve o konuda çaba gösterenler olduğu gibi Basra'da da ibadet ve zühd konusunda çaba gösteren insanlar vardı... Bu insanların yolu yün elbise giymek olmasa da, onlardan olmayı yün elbise giymeye bağlamasalar da zahiren yün elbise giydiklerinden yün elbiseye nispetle 'Sufi' diye çağrıldılar...'

Allah'ın Adıyla...

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selam, Nebisi Muhammed'e *sallallahu aleyhi ve sellem*, pak ailesine ve ashabının üzerine olsun.

Tasavvufun Menşei

Tasavvufu yakından inceleyenler, onun menşei konusunda farklı görüşler ileri sürmüşlerdir. Tasavvuf, kaynağı, usul ve metodları, uygulama ve esaslarıyla İslami midir, yoksa başka kültürlerden etkilenmiş midir? Özellikle İslam'a aykırı uygulamaları ve diğer batıl din ve felsefelerdeki mistisizmle olan benzerliği nedeniyle bu konu tartışılmıştır. Bu konuda var olan farklı görüşlere baktığımızda şunu görürüz:

1. Tasavvuf aslı itibariyle İslam'ın zühd ve takva gibi kavramlarının öne çıkarılmasıdır. Zamanla hal değiştirmiş ve gayri İslami bir yapıya bürünmüştür.

Bu görüşe sahip olan alimler tasavvufu toptan kabul etmedikleri gibi toptan red yoluna da gitmemişlerdir. Tasavvufun çıkış noktasını masum ve İslami kabul etmiş, ilerleyen dönemlerde ona bulaşan farklı din ve felsefi etkilerin tasavvufu bozduğunu savunmuşlardır.

Bunların başında 510-598 yıllarında yaşamış olan İbnu'l Cevzi *rahimehullah* gelmektedir. Yaşadığı dönemde şeytanın aldatması ve aldattığı gruplara dair *'Telbisu'l İblis'* kitabını kaleme almıştır. Şeytanın mutasavvıfları aldatması başlığı altında bir çok önemli konuya değinmiştir. Ayrıca tasavvufun tarihi gelişimi ve meşhur kitaplarından söz eden önemli bir bölümü aktaralım:

'...Tasavvuf, başlangıcı 'tam zühd' olan bir yoldur. Sonra müntesipleri semâ ve raksı helal görüp yapmışlardır. Onların zahidlik hallerini gören, ahiret tasası içinde bazı avam ile onlardaki rahatlığı ve oyun oynaşını gören dünya düşkünü kimseler ona meyletmiştir. O yüzden

İblis'in onları aldattığı noktaları açığa çıkarmak gerekmektedir. Bu ancak yolun aslını ve dallarını ortaya çıkarıp hallerini açıklamakla olur... Peygamber zamanında kişi iman ve İslam'a nispet edilir, ona 'Mümin' ve 'Müslüman' denirdi. Sonra 'zahid' ve 'abid' isimleri ortaya çıktı, zühde ve ibadete takılıp kalan insanlar türedi. Bunlar dünyadan el etek çekip kendilerini ibadete verdiler ve bunu kendilerine özel bir yol, meşrep ve tarz edindiler... İblis'in aldatışının temelinde onları ilimden uzaklaştırması ve onlara önemli olanın amel olduğunu söylemesi yatmaktadır. Onlar ilim nuru sönünce karanlıklarda bocalamaya başlamışlardır. Bazılarını, yapılması gerekenin dünyayı tamamıyla terk etmek olduğuna inandırmıştır. Onlar da bedenlerinin yararına olan şeyleri reddetmişler, malı uyuşturucu olarak görmüş, dünyanın insanın yararına yaratıldığını unutmuşlardır... Bu isim, H. 200 senesinden önce çıkmıştır. İlk çıktığında bu yolun ilkleri ondan konuştular, sıfatlarını belirttiler. Velhasıl tasavvuf, nefisle mücadeleden ibarettir. Kötü huylarıyla mücadele edip nefsi kötü huydan arındırmaktır. Nefsi zühd, takva, hilm, sabır, ihlas, doğruluk vb. iyi huylara alıştırmaktır. Çünkü bu sıfatlar ile dünyada övgüye, ahirette de sevaba nail olunur. Cüneydi Bağdadi tasavvufu şöyle tanımlar: 'Her kötü ahlaktan çıkıp, sünnet olan ahlaka girmektir.' ...Şeytan tasavvufun ilklerine bazı konular da oyunlar oynarken onlardan sonra gelenlere de oyunları oynadı. Her asır geçtikçe oyunları daha da derinleşiyordu. Ta ki sonrakileri tamamen saptırdı.

Şeytanın asıl ilk oyunu onları 'asıl gaye amel-dir ' diyerek ilimden uzaklaştırması ve tahsillerine mani olmasıdır. İlmin ışığı sönüp karanlıkta kalınca işleri daha da karıştırdılar. Kimileri de amelden maksadın tümden dünyadan yüz çevirip onu terk etmek olduğu şüphesine düştüler. Bunun için bedenleri için yararlı olan şeyleri bile terk ettiler. Malı akreplere benzettiler. Onun insan için yaratıldığını unuttular. Nefislerine öyle işkenceler yaptılar ki hatta kimisi uyumuyordu bile. Bunlar, maksatları doğru olmasına rağmen doğru yolda değildirler. Kimisi de doğru olduğunu bilmedikleri uydurma hadislerle amel ettiler.

Sonra bir kavim geldi. Açlıktan, fakirlikten, vesveseden ve akla gelenlerden (hatırattan) bahsettiler. Ve bu konuda kitaplar yazdılar. Haris el-Muhasibi gibi. Sonra başkaları geldi. Tasavvuf mezhebini arındırdılar. Onu özel sıfatlarla diğer ilimlerden ayırdılar. Yamalı elbise giyme, şeyhi dinleme, vecd, raks, alkış gibi özelliklerle anlattılar. Taharet ve temizliğe daha çok önem verdiler. Durumlar değişmeye devam etti. Şeyhler konumlarını daha da sağlamlaştırdılar. Başlarına gelen vukuatları anlatmaya devam ettiler.

Bazıları alimlerle anlaşıp içinde bulundukları durumları ilimleştirdiler. Ve buna 'batıni ilim' dediler. Şeriat ilimlerini de zahiri ilimler olarak adlandırdılar. Açlık kimisini fasit hayallere sevk etti. İlahi aşkı iddia ettiler. Sanki güzel suretli birini hayal edip ona aşık oldular. Bu tür kimseler küfür ile bidat arasındadırlar. Sonra bu yoldakiler birbirlerinden ayrılıp ayrı ayrı yollar edindiler. Böylece inançları daha da bozuldu. Kimisi hululü (Allah'ın her şeye girdiğini –haşa-) kimisi de ittihadı (Her şeyin tek varlık olduğunu) iddia etti. Şeytan onları bidat yollarında öyle saptırdı ki; onlar artık kendilerine yeni sünnetler (âdetler) edindiler.

Derken Ebu Abdurrahman es-Süllemi geldi. Onların bu âdetlerini kitaplaştırdı ve 'Kitabu's Sunen' adlı eseri telif etti. Onlar tefsirin hakikatlerini topladılar. Kur'an'ı tefsir edişlerinde çok acayiplikler zikrettiler. Bu tefsirlerin asla uygun bir dayanağı yoktur ve ilmi gerçeklere tamamen zıttır. Hayret! Yemekteki takvalarına bakın bir de Kur'an hakkındaki görüşlerine bakın. Muhammed Yusuf el-Kettani, Abdurrahman es-Süllemi sika değildi... Tasavvuf hakkında hadisler uydururdu...

Sonra Ebu Nasr es-Serrac geldi. Bir kitap tasnif edip adını 'Lum'a Sofiyye' koydu. Burada çirkin inançlar ve alçaltıcı sözlerden bahsetti.

Sonra Ebu Talib el-Mekki 'Kutu'l Kulub' adlı kitabı yazdı. Orada batıl ve uydurma hadislerini zikretti. Fasit inançlardan bahsetti. Ne gece ne de gündüz namazlarından bir asla dayanmayan namaz çeşitlerinin olduğunu yazdı. Ayrıca kitabında: Allahu Teala'nın bu dünyada bazı veli kullarına tecelli edebileceğini yazdı...

Şeytanın asıl ilk oyunu onları 'asıl gaye ameldir ' diyerek ilimden uzaklaştırması ve tahsillerine mani olmasıdır. İlmin ışığı sönüp karanlıkta kalınca işleri daha da karıştırdılar.

Sonra Ebu Nuaym el-Isfahani geldi ve onlara 'Hilye' kitabını yazdı. Tasavvuf dahilinde birçok çirkin şeyler yazdı. Ebubekir, Ömer ,Osman, Ali ve birçok sahabeyi sofilerden saymaktan utanmadı. Onlardan çok garip şeyler anlattı...

Tasavvuf bilinen bir yoldur. Zühdden daha ileri gider. Aralarındaki fark ise zühdü kimse eleştiremedi ve kötülemedi. Tasavvufu ise çok eleştirdiler ve kötülediler. Sonra Kuşeyri meşhur kitabı 'Risale'sini yazdı. [1] *Fena, beka, kabd, bast, vakt, hal, vucd, vücud, cem, tefrika, sahv, şükr, zevk, şurb, mahv, isbat, tecelli, muhadere, mukaşefe, levaih, tevalii, levamii, tekvin, temkin, şeriat, hakikat' gibi konular hakkında birçok garip şeyler yazdı, acayip izahatlar getirdi.*

Sonra Muhammded b. Tahir el-Makdisi geldi ve 'Saffettu't Tasavvuf' adlı kitabı yazdı. Orada öyle şeyler yazdı ki akıllı kimse onları zikretmekten utanır.

Hocamız Ebu Fadl b. Nasr dedi ki: 'İbni Tahir, ibahecilik [2] *mezhebini takip ederdi. Ve muradına bakmanın caizliği hakkında bir kitap yazdı. O kitabında Yahya b. Main'den şöyle bir hikaye anlatır:*

'Mısırda güzel bir cariye gördüm. Allah ona salât, rahmet etsin' dedi. 'Sen o cariyeye salât mı okuyorsun?' denildi. O da: 'Allah ona, her güzele salât etsin', dedi.'

Sonra Ebu Hamid el-Gazali geldi ve onların üslubuyla 'İhya-ı Ulumu'd Din' adlı kitabı yazdı. Bir çok hadisin uydurma olduğunu bilmeden kitabına aldı. Mukaşefe ilmi hakkında bir şeyler yazdı ve fıkhi konuların dairesini aştı. İbrahim'in aleyhisselam gördüğü yıldız, güneş ve ayın bilinen güneş, ay ve yıldız olmadığını, aksine onların Allah'ı gizleyen nurlar olduklarını söyledi. Bu batınilerin sözlerine ne kadar da benziyor. 'Mufasah bi'l Ahval' kitabında şöyle der: 'Uyanıklık halinde sofiler melikleri ve nebilerin ruhlarını müşahede ederler. Onlardan sesler işitir ve onlardan bazı şeyler de kaparlar. Sonra hal müşahededen daha üst dereceye çıkar. Bu nokta sözle anlatılmaz.'

Bu kimselerin böyle eserler tasnif etmeleri sünnet bilgilerinin az oluşu, İslam'ı ve hadisleri bilmemeleriyle bu yoldakilerin hoş gördüklerine yönelmeleri sebebiyledir... Bunların tasnif ettikleri hiçbir kitabın asli dayanağı yoktur. Aksine bunlar, onların birbirinden kaptıkları gerçeklerdir. Onları bir araya getirip ilmi batın [3] *adını verdiler.*

Ahmed b. Hanbel'e vesvese ve akla gelen hallerden soruldu. Şöyle cevap verdi: 'Ne sahabe ne de tabiin bu konuda konuşmamıştır.'

Kitabın ilk bölümlerinde de zikrettiğimiz gibi Ahmed b.Hanbel, Haris el-Muhasibi'nin sözünü işitince arkadaşına şöyle dedi: 'Onlarla oturmasını uygun görmüyorum.'

Yine Haris el-Muhasibi'nin kitabından soruldu: 'Bu kitaplardan sakının çünkü bu kitaplar bidat ve dalalet kitaplarıdır. Sünnete sarılın onda bulacaklarınızı bulur ve bu kitaplara ihtiyaç duymazsınız.' dedi. Ona: 'Bu kitaplarda ibretler var.' denilince: 'Allah'ın kitabındaki ibretlerin kendisine yetmediği kişiye bu kitaptaki ibretler hiç yetmez. Bu kimseler ilim ehline muhalefet ettiler. Size hiç Malik b. Enes'in, Sufyan-ı Sevri'nin, Evzai ve diğer imamların vesvese ve akla gelenler hakkında kitaplar yazdıkları ulaştı mı? Bazen size Haris el-Muhasibi'den bazen Abdurrahim

1. *Risale el-Kuşeyriyye*
2. *Her şeyi mubah ve helal sayma*
3. *Gizli ilim*

Deylemi'den bazen Hatimu'l Esed'den bazen de Şakik'ten bahsediyorlar. İnsanlar ne çabuk bidatlere yöneliyorlar.' dedi.

Ebu Bekir el-Hellal Kitabu's-Sunne adlı kitabında: 'El-Muhasibi'den sakının çünkü o belanın başıdır. Ve bağlı bir aslan gibidir. Ne zaman insanlara saldıracağına dikkat edin.'

Sofilerin ilk taifesi her zaman Kitap ve Sünnetin esas olduğunu söylüyorlardı. İlimlerinin azlığından dolayı şeytan onları aldatıyordu. Musa b. İsa babasının kendisine şöyle dediğini söyler: 'Bir adama kerametler verilir de onun havaya yükseldiğini görürseniz ona aldanmayınız. Emir ve nehiylerde nasıl davrandığına bakınız.'

Ebu Yezid el-Bestami: 'Kim Kur'an okumayı, rahatlığı, cemaate bağlılığı, cenazelerde bulunmayı ve hasta ziyaretini terk eder de mutasavvıf olduğunu iddia ederse o kimse bidatçidir.'

Süreyya şöyle der: 'Kim batıni ilmi iddia eder ve bu iddia ettiği hükmün zahiri ile çelişiyorsa o yanlıştır.'

Cüneyd-i Bağdadi şöyle der: 'Bu mezhebiniz, Kitap ve Sünnet ile bağlıdır. Kitabı ezberlemeyen, hadis yazmayan, fıkıh öğrenmeyen kimseye tabi olunmaz. Biz tasavvufu meçhullükten almadık. Aksine onu açlıktan, dünyayı terkten, hoş ve güzel şeyleri tatmamaktan aldık. Çünkü tasavvuf Allah'la olan ilişkinin sefa ve netliğinden gelir. Onun aslı dünyadan ayrılmaktır. Haris'in dediği gibi kendimi dünyada tanıdım bunun için geceleyin uyanıp ibadet ettim. Gündüzleri de kendimi uykusuz bıraktım.'

Biz tasavvufu meçhullükten almadık. Aksine onu açlıktan, dünyayı terkten, hoş ve güzel şeyleri tatmamaktan aldık. Çünkü tasavvuf Allah'la olan ilişkinin sefa ve netliğinden gelir. Onun aslı dünyadan ayrılmaktır.

İşte bu sözler, ilk tasavvuf ehlinin sözleridir. Ama bazılarından hatalar sadır olmuştur. Bu da ilimden uzak kaldıkları içindir. Eğer gerçekten söylenen bu hatalar onlardan sadır olmuşsa onlara reddiyeler verilir. Çünkü hakta sevdiğinden dolayı kayırma yoktur. Eğer onlar böyle söylememişlerse o zaman o sözlerden sakındırırız. Bu mezhep kimden sadır olmuşsa olsun onlardan olmayıp onlara benzemek isteyenlerin ise hataları çoktur. Biz de burada bize ulaşan bazı hatalarından bahsetmekle yetineceğiz. Allah da biliyor ki maksadımız şeriatın o sözlerden münezzeh olduğunu ispat etmek ve ona bir şeylerin girmesini engellemektir.

Bununla biz ilmi emaneti eda ediyoruz. Alimler de arkadaşlarının hatalarının hakkın ortaya çıkması için beyan etmektedirler. Yoksa maksadımız hata edenin ayıbını ortaya çıkarmak değildir. Hiçbir cahilin: 'Bereketlendiğimiz bu zahidi nasıl olur da eleştirir?' sözüne itibar etmeyiz. Çünkü asıl itaat şeriatın getirdiği şeyleredir, şahıslarınkine değil. Kişi evliyadan ve cennet ehlinden olabilir ama aynı zamanda hataları da olabilir. Peygamber hariç kimse masum değildir. Bir kimsenin hatasını beyan etmek onun konumunu düşürmez ve onun konumuna zarar vermemelidir...' [4]

Tasavvufun başlangıç noktasıyla gelişim sürecini ayıranlardan biri de İbni Teymiyye'dir rahimehullah. Hakkında yaygın olan kanaatin aksine o tasavvufu toptan reddedip eleştiriye tabi tutmamış, mutasavvıfları tabakalara ayırmış ve haklarında görüşünü beyan etmiştir.

'...Tasavvufun çıkış yerinin Basra olduğu anlaşıldıysa bilinmelidir ki, Kufe'de ilim ve fıkıh yolunu izleyen ve o konuda çaba gösterenler olduğu gibi Basra'da da ibadet ve zühd konusunda çaba gösteren insanlar vardı... Bu insanların yolu yün elbise giymek olmasa da, onlardan olmayı yün elbise giymeye bağlamasalar da zahiren yün elbise giydiklerinden yün elbiseye nispetle 'Sufi' diye çağrıldılar... 0nların 'Sufi'den kast ettikleri sıddıklıktır. Nebilerden sonra insanların en faziletlisi ayette buyurulduğu gibi sıddıklardır.

"...Onlar nebiler, sıddıklar, şehidler ve salihlerle beraberdirler ve onlar ne güzel arkadaştırlar."

Bundan dolayı da onların yanında nebilerden sonra en faziletli insan sufidir. Aslında bu sıddıkın bizzat kendi değil sıddıklık çeşitlerinden biridir sadece. Nasıl ki alimlerin sıddıkları, emirlerin sıddıkları dendiği gibi bunlar da ibadet ve zühd hususunda sıddıklardandırlar. [5]

---

4. *Şeytan'ın Hileleri, s.219-229 özetle.*
5. *Burada İbni Teymiyye her mesleğin sıddıkıyyetinin ayrı olduğunu, sıddıklığın sadece zühd ve ibadete özel bir makam olmadığını anlatmaya çalışıyor. İbadet ve zühd konusunda ihlas ve sünnet üzere*

...Bir taife sufileri yerdi ve onların şeriat dışına çıkan bidatçiler olduğunu iddia etti. Büyük imamlardan bu minvalde bazı sözler nakledildi, fıkıh ve kelam ehlinden bazıları da bu sözlere tabi olarak onları yerdi. Bir taife de onlar hususunda aşırı gitti ve onların nebilerden sonra en faziletli insanlar olduğunu söylediler. İki uç noktayı ifade eden bu iki görüş de yanlıştır. İşin doğrusu, onların dışındaki itaat ehli Allah'a kulluk hususunda çaba gösterdikleri gibi onlar da çaba göstermişlerdir. Onlardan bazısı çabası oranında mukarreb/Allah'a yakınlaştırılmış insanlardan, bazısı da muktesid/orta yol tutmuş sağ ehlindendirler. Bu iki gruptan kimisi içtihad eder ve hata eder, bazen bu hatadan dolayı tevbe eder bazen de etmez. Yine mutasavvıflara kendini nispet edenler arasında nefsine zulmeden ve Rabbine isyan edenler vardır. Zındıka ehli ve mülhitlerden kendilerini tasavvufa nispet edenler de olmuştur. Ancak ehli tahkik olan mutasavvıfların yanında onlar tasavvuf ehlinden sayılmazlar. Hallac örneğinde olduğu gibi. Şeyhlerin çoğu onu reddetmiş ve tarikat ehlinden saymamıştır. Sullemi'nin 'Tabakat es-Sufiyye' de, Hatip el-Bağdadi'nin 'Tarihu'l Bağdat'ta zikrettiğine göre tasavvuf yolunun efendisi kabul edilen Cüneyd bunlardan biridir.[6] Tasavvufun aslı budur. Sonra farklı dallara ayrılıp, değişik kollardan tasavvuf yayıldı. Sofiler üç sınıfa ayrıldılar: 'Sofiyyetu'l Hakaik/Hakikat Ehli Sofiler', 'Sofiyyetu'l Erzak/Rızık Ehli Sofiler', 'Sofiyyetu'l Resm/Şekil Ehli Sofiler'. Hakikat ehli sufiler bizim vasfettiklerimizdir. Rızık ehli sufiler ise genelde hevanikte/tekkelerde sürekli kalan ve vakıflardan geçinen insanlardandırlar. Bunların hakikat ehli sofilerden olması şart değildir. Çünkü hakikat ehli sürekli tekkelerde kalmazlar. Bunlarda üç şart aranır: Farzları eda edip, haramlardan kaçınmaları yani şer'i adalet. İkincisi, tarikat ehlinin adabına riayet etmeleri. Bu adaplar genelde şeriattan alınmadır bazen de bunlar sonradan konulan bidat içerikli adablardandır ki bunlara önem göstermemek gerekir.[7] Üçüncüsü, dünyadan arta kalanla meşgul olmamalarıdır. Bunlardan mal toplayan ve övülen ahlaklarla ahlaklanmayanlar, şer'i adaba riayet etmeyen ya da fasık olanlar bu vasfı hak etmezler. Şekil ehli

sufilere gelince bunlar sadece kendilerini tasavvufa nispet eden, onların kıyafetlerini giyen ve sonradan konulmuş şer'i olmayan adaba önem verenlerdir. Bunların sofiler arasında ki durumu; alim ve mücahid olmadığı halde onların kıyafetlerini giyen ve onların bazı sözlerini bilen cahillerin hakiki hallerini bilmediklerinden onları alim ve mücahid sandığı insanların durumu gibidir.' [8]

Bir başka eser olan *'Safediyye'*de şöyle der:

'...Ebu Abdurrahman es-Süllemi'nin 'Tabakatı'nda, Kuşeyri'nin 'Risalesi'nde zikrettiği meşayıh, ehli sünnet ve ehli hadis mezhebi üzereydiler. Fudayl bin İyad, Cüneyd el-Bağdadi, Muhammed bin Sehl bin Tusteri... Lakin onların sonradan gelenleri bazı fer'i konularda kelam ehlinin mezhebi üzereydiler lakin bu dönemde onlardan kimse felsefecilerin yolu üzere değildiler. Böylece bazısı ehli hadis mezhebi üzere olup bunlar tasavvuf ehlinin seçkinleridir. Bir grup kelam ehlinin akidesi üzeredir, bunlar birinci sınıftan mertebe olarak daha alttadır. Bir kısmı da filozofların inancı üzeredir; bu mülhidler gibi... İbni Arabi, Futuhat'ının başında üç ayrı akide zikretti. Önce Ebu Meali'nin İrşadı'ndan kelami delilleriyle bir akide, sonra İbni Sina'dan alındığı anlaşılan felsefeci bir akide daha sonra kendi batıni akidesi olan Vahdet-i Vucud'a işaret etti...' [9]

---

olanlar bu mesleğin sıddıkları oldukları gibi alimlerden ihlas ve sünnet üzere olanlar, ümmetin askeri alanlarında ihlas ve sünnetle hareket edenler de o alanların sıddıklarıdırlar.

6. *Hallac-ı Mansur ve benzeri, zındıklıkla itham edilmiş olanları Tasavvuf erbabından saymayanlardan biri de Cüneyd el-Bağdadi'dir. İbni Teymiyye rahimehullah kitaplarının çoğunda Cüneyd'i övmüş ve onun ilk nesil Tasavvuf erbabı misali zühd ve takva merkezli bir yaşantı sürdüğünü savunmuştur.*
7. *Kastı; tasavvuf erbabının bu tarz sonradan belirlenmiş ve sünnete uygun olmayan adapları uygulamamaları ve sadece şer'i olanlarla yetinmeleridir.*
8. *Mecmu Fetava, 11/16-17, özetle. (İbni Teymiyye'nin rahimehullah Fetavasının 11. cildi tasavvuf ve tasavvufa dair kavramlarla alakalı fetvalarını toparlamıştır. Onun tüm fetvalarında bu ayırıma gittiği mutasavvıfların bir kısmını -özellikle ilk nesli- övdüğü, bir kısmını ise -özellikle felsefi tasavvuf- eleştirdiği ve İslam dışılıkla suçladığı görülecektir. Aynı zamanda o; ilk nesil tasavvuf ehlinin adap ve ritüellerinin şer'i olduğunu, sonradan gelen ve aslen zındık olanların tasavvuftan olmayan şeyleri tasavvufa dahil edip onu bozduğunu savunur. Bu konu da en ciddi dayanağı da tasavvuf büyüklerinin Kur'an ve Sünnet'e uymayan hiçbir şeyin tasavvuftan olamayacağına dair sözleridir. Onun bu tutumu genelde bilinmez ve tasavvufu toptan red ettiği zannedilir.)*
9. *Safediyye, 1/267.*

2. Tasavvuf, Hristiyanlıkta var olan ve Kur'an'ın yerdiği Ruhbanlık'tan etkilenmiş, Nebi'nin kaldırdığı şeyler tasavvuf adı altında tekrardan ihya edilmiştir.

Ruhbanlık her ne kadar insanlık tarihinde var olan mistik yaşantıyı ifade etse de daha ziyade Hristiyanlıkla özdeşleşmiş bir kavramdır. Kur'an bu kavramı toplumdan uzak, sürekli ibadetle geçirilen bir hayat biçimi olarak Hristiyanlar için kullanmıştır.

"Sonra onların izleri üzere elçilerimizi ard arda gönderdik. Arkalarından da Meryem oğlu İsa'yı gönderdik. Ona İncil'i verdik ve ona uyanların kalplerine bir şefkat ve merhamet duygusu yerleştirdik. ***Kendilerinin çıkardıkları ruhbanlığı ise biz kendilerine farz kılmamıştık.*** *Bunu sırf Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için (çıkardılar) ama ona da gereği gibi uymadılar. Biz de onlardan iman edenlere ecirlerini verdik. Fakat onların çoğu yoldan çıkmış kimselerdir."* [10]

Cahiliye Arapları ruhbanlığı biliyor ve ruhban hayatı yaşayan Mesihilere saygılı davranıyorlardı. Toplumda var olan şirk ve masiyetlerden kaçmak isteyen temiz fıtratlı insanların çoğu da bu hayat tarzına meylediyorlardı. Rahipler İsa'ya *aleyhisselam* dayandırdıkları bir takım rivayetlerle kamil bir insan olup ahiret yurdunu kazanmanın yolunu evliliği terk, tüm malını satmak, sürekli zikir, ibadet ve nefsi zorlayacak şekilde onun isteklerine direnmekle mümkün olduğuna inanıyorlardı. İlk etapta ferdî olarak başlayan bu yaşantı daha sonra, ruhbanlara tahsis edilen özel mekanlarda erkeklerin bir arada, kadınların da ayrı olarak bir arada yaşadıkları mekanlarda toplu olarak devam etti.

İslam'ın gelmesiyle beraber Allah Rasûlü ruhbanlığı kaldırdığını ve kendisiyle gönderildiği dinde ruhbanlığın olmadığını açıkça ifade etmiştir. Sahabelerinde zaman zaman bu tarz eğilimler gördüğünde bunun...

İslam'ın gelmesiyle beraber Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* ruhbanlığı kaldırdığını ve kendisiyle gönderildiği dinde ruhbanlığın olmadığını açıkça ifade etmiştir. Sahabelerinde zaman zaman bu tarz eğilimler gördüğünde bunun İslam'dan olmadığını ve ruhbanlık olduğunu açıkça söylemiş ve onları uyarmıştır.

10. 57/Hadid, 27

Osman bin Maz'un *radıyallahu anh* geceleri ibadet, gündüzleri oruçla geçirmeye başladığında ve evlenmemeye karar verdiğinde o şöyle demiştir:

"Ey Osman, benim sünnetimden yüz mü çevirdin? Ben ruhbanlıkla emrolunmadım. Benim sünnetim, namaz kılmak ve uyumak, oruç tutup iftar etmek, nikahlanıp boşanmaktır..." [11]

Yine sahabiden üç kişi evlenmemek, sürekli gece ibadetiyle meşgul olmak ve ara vermeden oruç tutmaya karar verince onları uyarmış ve bu yaptıklarının sünnetten yüz çevirmek olduğunu söylemiştir. [12]

Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* aralarında olmasına rağmen bu tarz eğilimlerin baş göstermesi, sonraki dönemlerde de baş göstereceğinin alametidir. Çünkü sonradan gelen her nesil bir öncekinden daha şerli olacaktır. Bazı araştırmacılar buradan yola çıkarak sonradan ortaya çıkan tasavvufi eğilimlerin aslının ruhbanlık olduğunu savunmuşlardır. Ayrıca bu isimlendirmenin şer'i bir isimlendirme olduğunu da iddia etmişlerdir.

Zaten ashabın bu tarz eğilimler gösterdiklerin de evliliği, uyku ve yemeyi terk etmek istemeleri onların İslam öncesi Hristiyan ruhbanlardan gördükleri şeylerdi. Bunun yanında tasavvufta var olan ve İslam'la bağdaşmayan bazı uygulamaların Hristiyanlıktan alındığını tasavvuf erbabı da kabul etmiş, bazı mutasavvıflar daha da ileri giderek rahipleri övmüş ve onlardan vaaz dinlediklerini itiraf etmişlerdir.

Hristiyan Rahipleri ve Mutasavvıflar

İlk dönem sufilerinden kabul edilen İbrahim bin Ethem'den nakledildiğine göre şöyle demiştir: *'Ben marifeti, ismi Seman olan bir rahipten öğrendim. Onun yanına girdim, 'kaç yıldır buradasın' dedim. Yetmiş yıldır diye cevap verdi...'* [13]

Yine İhya'da Gazali *rahimehullah* şöyle aktarır: *'Bir grup sefere çıktılar. Yollarını şaşırarak halktan ayrı yaşayan bir rahibe vardılar. Rahibi çağırdılar. Rahip, manastırından dışarı çıkıp onlara baktı. Dediler ki:*

11. Sünen-i Dârimi, 2215.
12. Buhari, 5063; Müslim, 1401.
13. İhya-ı Ulumu'd Din, 3/334. Telbisu'l İblis, 137.

— Ey rahip! Biz yolu şaşırdık. Acaba yol neresidir?

Bunun üzerine rahip, başıyla göklere işaret etti. Onlar onun bu işaretinden ne kast ettiğini anladılar ve dediler ki:

— Biz senden yol soruyoruz. Bize yol gösterir misin?

Bunun üzerine rahip onlara:

— Sorun, fakat ileri gitmeyin; zira gün geri gelmez, ömür döndürülmez. Tâlib ise var kuvvetiyle çalışmalıdır, dedi.

Bu sözler, dinleyenleri hayrete düşürdü ve şöyle sordular:

— Ey rahip! Yarın sultanların nezdinde halk neyin üzerinde olacaktır?

— Niyetleri üzerinde olacaklardır.

— Bize nasihatte bulun!

Seferinizin uzunluğu nispetinde azık edinin! Zira azığın en hayırlısı insanı hedefine vardırandır. Sonra rahip onlara yolu gösterdi ve manastırına geri döndü.'

Abdulvahid b. Zeyd şöyle anlatıyor: *'Çin rahiplerinden birinin manastırının yanından geçtim.*

— Ey rahip! diye onu çağırdığım halde cevap vermedi. İkinci bir defa çağırdım yine cevap vermedi. Üçüncü defa çağırınca, çıktı ve bana bakarak ve şöyle dedi: ´Ey kişi! Ben rahip değilim. Rahip, Allah´tan korkan, Allah´ı tazim eden, belasına sabreden, kaza ve kaderine razı olan, nimetlerinden dolayı Allah´a hamd eden, azametine karşı tevazu, izzetine karşı zillet gösteren, O´nun kudretine teslim olan, heybetine baş eğen, hesap ve ikabını düşünen kimsedir! Rahibin günü oruçlu, gecesi ibadetli olmalıdır. Rahibi ateşin uğursuzluğu, Cebbar olan Allah´ın suali uykusuz bırakmalıdır. İşte rahip bu kimsedir. Ben ise azmış bir köpeğim. Nefsimi şu manastırda halkı ısırmasın diye hapsettim.

Bunun üzerine dedim ki:

— Ey rahip! Acaba Allah´ı tanıdıktan sonra halkı Allah´tan alıkoyan nedir?

Dedi ki:

— Ey kardeşim! Dünyanın sevgisi ve ziyneti

halkı Allah´tan alıkoymuştur. Çünkü dünya, günahların merkezidir. Akıllı o kimsedir ki dünyayı kalbinden atmış, günahından rabbine sığınmış, kendisini rabbine yaklaştırıcı amele yönelmiştir.´ [14]

Şarani Tabakat'ında; zamanın büyük velisi, keramet ve keşf ehli, denizde yürüyen, havada vasıtasız uçan, memleketleri kurt üstünde seyahat eden, sidiği beyaz süt gibi olan [15] İbrahim bin Usayfir için şöyle der: *'Çoğu zaman kilise de uyurdu. Ve derdi ki: 'Hristiyanlar, Müslümanlar gibi ayakkabı çalmıyor.' Yine derdi ki: 'Benim yanımda hakiki oruç, Hristiyanlar gibi içinde et yenmeyen oruçtur. Müslümanlar gibi oruç döneminde et yiyenlerin orucu benim yanımda batıldır.'* [16]

Evliliği Terk ve Ruhbanlık

Evlilik, Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* insana en büyük nimetlerinden ve O'nun azametine delalet eden ayetlerindendir.

"Onda 'sükun bulup durulmanız' için, size kendi nefislerinizden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet kılması da, O'nun ayetlerindendir. Şüphesiz bunda, düşünebilen bir kavim için gerçekten ayetler vardır." [17]

Allah Rasûlü de ümmetinden evlenmelerini istemiş ve *"Evlenin, çoğalın. Kıyamet gününde sizin çokluğunuzla övüneceğim"* demiştir. Ashabından evlenmeyi terk etmek isteyenleri de bunun ruhbanlık olacağı ve kendisiyle gönderildiği hanif ve kolay dininden yüz çevirmek olacağını belirtmiştir.

---

14. 4/410
15. Bu övgüler Şarani'ye aittir.
16. Tabakatu'l Kubra, 2/140.
17. 30/Rum, 21

Bunca uyarıya rağmen tasavvuf ehli evliliğin insanı Allah'tan alıkoyduğu ve kalbini dünyayla meşgul edeceği gerekçesiyle evliliği terk etmişlerdir. Ve bunun iyi bir kul olmak için gerekli olduğunu savunmuşlardır. Buna dayanarak bazı araştırmacılar tasavvufun Hristiyanlık ruhbanlığından etkilendiğini ve İslam'da cahiliyeyi ihya ettiğini savunmuşlardır.

Tasavvuf büyüklerinden Bişr bin Haris'e denildi ki: *'İnsanlar senin aleyhinde konuşuyor, sünneti terk ettiğini söylüyorlar. O da cevaben: 'Onlara deyin ki ben farzla meşgul olduğum için sünneti terk etmiş bulunuyorum. Bazen de adaletsiz davranmaktan korkum beni evlilikten men etti.' derdi.'* [18]

Bu nakli yaptıktan sonra Ebu Talib el-Mekki şöyle der: *'Bişr bu sözü 220'li yıllarda söylemiştir. Bizim zamanımız çok daha şiddetlidir.* [19] *Fitneden emin olur, nefsi kendini masiyete ekmez, zihni kadınların hayaliyle meşgul olmazsa mürid için evla olan evliliği terk etmesidir.'*

Allah'ın yarattığı selim fıtrat üzere olup da bu özelliklere sahip bir erkek bulunabilir mi acaba?

Bir başka yerde büyük mutasavvıflardan kabul edilen Ebu Süleyman ed-Darani'den şöyle aktarır: *'Kişi hadis öğrenmek istediğinde, evlendiğinde veya geçim için yolculuğa çıktığında dünyaya meyletmiş olur.'*

'Evlenip de mertebesinde kalan bir mürid görmedik.' [20]

İbrahim Ethem'den ise evlilikle alakalı şöyle aktarır: *'Kadınların baldırına alışan iflah olmaz.'* [21]

Yün Elbise ve Ruhbanlık

Mutasavvıflar yün elbise giydiklerinden dolayı onlara Sufi dendiğini bir önceki bölümde açıklamıştık. Zühd ve ibadete meyleden insanlar arasında yün kıyafet giymek yaygınlaşıp bir şiar halini alınca selef buna tepki göstermiştir.

İmam Ebu Hanife'nin de hocası olan Hammad bin Ebi Süleyman Basra'ya gelir. Ferkad es-Senci üzerinde yün bir elbiseyle Hammad'a uğrar. Hammad: *'Bu Hristiyanlığı terk et. Bizler İbrahim en-Nehai'yi beklerdik, o bizim yanımıza muasfer elbiselerle çıkardı.'* [22]

'Abdulkerim Umeyye üzerinde yün elbise olduğu halde Ebu'l Aliye'nin yanına geldi. Ebu'l Aliye ona: 'Bu rahiplerin elbiselerindendir. Müslümanlar ziyaretleştiklerinde süslenirler.' dedi.'

Münzevi Hayat ve Ruhbanlık

Bilindiği gibi İslam cemaat dinidir. İtikadi ve ameli her şeyin *'biz'* ruhuyla yapılmasını ister. Kendi etbaını günde beş defa Allah'ın evlerinde toplaması, onun cemaat yaşantısına ne denli önem verdiğini gösterir. Cemaat ve beraberliğe bu denli ehemmiyet göstermesinin yanında, teklikten şiddetle sakındırır ve tek kalan insanların şeytanın yoğun vesveselerine maruz kalacağını bildirir.

Bilindiği gibi İslam cemaat dinidir. İtikadi ve ameli her şeyin 'biz' ruhuyla yapılmasını ister. Kendi etbaını günde beş defa Allah'ın evlerinde toplaması onun cemaat yaşantısına ne denli önem verdiğini gösterir.

"Şayet insanlar tek kalmada nedenli şerler olduğunu benim gibi bilseydi, kimse asla tek başına yolculuk yapmazdı." [23]

Müsned'de aynı hadis şöyle varid olmuştur:

"İnsanlar tek kalmada ne denli şerler olduğunu benim gibi bilseydi; asla kimse tek başına yolculuk yapmaz ve tek başına bir evde gecelemezdi."

---

18. *Kutu'l Kulub, 2/396.*
19. *Kendisi Hicri 386 tarihinde vefat etmiştir.*
20. *A.g.e 1/234-2/410.*
21. *A.g.e 2/398. Acaba evlenen ve evlenmeye teşvik eden Nebi ve ashabı bu sözlere göre hangi konumda oluyorlar? Elbette kavim, kitaplarında bu durumu şöyle açıklamaktadır: 'Onlar öyle mertebelere erdiler ki ne evlilik, ne ticaret ne de mubahlardan faydalanma onları olumsuz etkilemedi. Bizler ise onlardan daha alt mertebelerde olduğumuz için bu durumlar bizi olumsuz etkilemektedir.' Nedense bu insanlar Allah Rasûlü'nün sallallahu aleyhi ve sellem bu noktadaki sözlü ve fiili sünnetinin kıyamete kadar geçerli olduğunu ve Allah Rasûlü'nün ümmeti bu insanlardan daha fazla düşündüğünü unutmuşlardır. Acaba fıtri ihtiyaçların giderilmesi sonradan gelenlerin imanlarına zarar verip onları dünyaya meyletirecek olsaydı bunu Allah Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem haber vermez miydi ümmetine? İbrahim bin Ethem veya diğer tasavvuf büyükleri bu ümmeti Allah Rasûlü'nden daha fazla sevip onların ahiretlerini daha fazla mı düşünüyorlar?*
22. *Telbisu'l İblis, 175-176.*
23. *Buhari, 2988.*

"Tek başına yolculuk yapan şeytandır. İki kişi de şeytandır. Üç olduklarında topluluk olurlar." [24]

Bu teklik ibadet kastıyla da olsa böyledir. Allah Rasûlü'nden *sallallahu aleyhi ve sellem* hemen sonra bir kavim kendilerine özel ibadet yerleri yapmış ve orada Müslümanlardan ayrı daha fazla ibadete yönelmişlerdir. Kufe'de Amr bin Atebe böyle bir mescid inşa edince İbni Mesud buna karşı çıkmış, mescidlerini yıkmış ve onları herkesin umumi ibadet ettiği mescidlere sevk etmiştir. [25]

İbnu'l Cevzi de şeytanın sufilere oyunlarından bahsederken bu konuya özel bir bölüm ayırmıştır. *'Meskenler hususunda şeytanın sufilere oyunları'* başlığı altında şöyle der: *'İbadet için özel yerlere gelince, eski sufilerden bazıları ibadet kastıyla tek kalacakları böylesi yerler edindiler. Şayet bunların niyetleri halisse altı yönden hatalıdırlar:*

1. Bu binalar bidattir. İslam ehlinin ibadet yerleri mescidlerdir.

2. Mescidlere benzer bu yerlerden dolayı, mescidlerde toplanan insan sayısını azalttılar.

3. Nefislerini mescidlere adım atmanın sevabından mahrum ettiler.

4. Bu fiilleriyle manastırlarda yaşayan Hristiyan rahiplere benzediler.

5. Çoğu evliliğe ihtiyaç çağında gençler olmasına rağmen evlenmediler.

6. Kendilerinin zahid ve abid olduklarını gösteren alametler edindiler. Bu da teberrük ve ziyaretlerini gerekli kıldı...' [26]

Bu nokta da şu soruyu sormamız önemli olacaktır. İslam dünyasına manastır/tekke/zaviye hayatı nasıl girdi. Bu sorunun cevabını Türkiye'de Tasavvuf ehlinin öncülerinden olan Prof. Dr. Hasan Kâmil Yılmaz'dan dinleyelim:

'Devrin Hristiyan emiri ava çıkmıştı. Yolda iki kişinin birbirleriyle buluşup el sıkıştıklarını, oturup heybelerinde neleri varsa ortaya koyup beraberce yediklerini ve daha sonra vedalaşıp muhabbetle birbirlerinden ayrıldıklarını gördü. Bu iki kişinin birbirlerine olan muhabbetleri ve hüsn-i muameleleri Hristiyan emirin çok hoşuna gitti. Tecessüsünü yenemeyerek onlardan birini yanına çağırdı ve sordu: Yanından ayrıldığın kimdi? Bilmem... Peki buluşup görüşmenize sebep neydi? Hiçbir şey... O şahıs nerelidir, bilir misin? Bilmem... Peki, birbirinize olan bu muhabbet ve ülfetin sebebi nedir? Bu bizim Allah için tuttuğumuz tarîkımız, yolumuzdur, peki sizin toplanıp bir araya gelebileceğiniz bir yeriniz var mıdır? Hayır, yoktur. Sizin bu haliniz benim çok hoşuma gitti. Ben de sizin bir araya gelip görüşebileceğiniz bir bina yaptırayım, dedi ve rivayete göre Ebû Haşim ve talebeleri için Remle'de bir dergah yaptırdı.' [27]

Ne ilginçtir ki; tekke/dergah kültürü bir Hristiyan emir eliyle, tarihte ilk defa *'Sufi'* ismiyle anılmış Ebu Haşim es-Sufi ve talebeleri üzerinden İslam ümmetine dahil olmuş ve sonraki dönemlerde bu tarz yerler hızla yayılmıştır.

Bunların dışında, tasavvuf ehlinin kendilerine özel kavramlarının olduğu malumdur. Öyle ki bu kavram/ıstılahların izahı için özel kitaplar kaleme alınmıştır. Hicri 4. asırda yaşamış Kelabizi'nin *'Et-Tarruf li Mezhebi Ehli Tasavvuf'*, hicri 8. asırda yaşamış el-Kaşani'nin *'Mucem Istılahat Sufiyye'* kitabı bunlardan sadece bazılarıdır. Günümüz yazarlarından ve araştırmacılarından bu alanda kitap yazanlar da olmuştur. Bir çok ilim adamının

24. *Tirmizi, 1674.*

25. *El-Bida ve Nehyu anha 1/35. Kitabın Müellifi İbnu Vaddah Hicri 286'da vefat etmiştir.*

26. *Telbisu'l İblis, 157.*

27. *Altınoluk dergisi, 1986 - Haziran, Sayı: 004, Sayfa: 023. 'Ebû Hâşim Sûfi' başlıklı makale. Aynı zamanda bu kıssayı büyük mutasavvıflardan Molla Cami Nefahatü'l Üns kitabında aktarır s.153.*

tavsiye ettiği Şeyh Mahmud er-Rıdvani'nin doktor tezi olarak hazırladığı *'el-Mucem es-Sufi'* de bu kitaplardandır. Bu kavramların çoğunun Kur'an ve sünnete dayanmadığı kesindir. Çoğu İslami kavramlara ve Arap lugatına uzak bu kavramların genelde Hristiyan din adamları tarafından kullanıldıkları bilinmektedir. Özellikle felsefeci mutasavvıflar tarafından kullanılan lahut, nasut, melekut, ceberut, rahemut, rahabut, ruhani, nefsani, cismani, vahdaniyyet, ferdaniyyet vb. kavramlar buna örnek gösterilebilir. Bu saydığımız noktalara dayanarak tasavvufun Hristiyanlık menşe'li olduğu savunulmuştur.

3. Hinduizm ve Budizm'den etkilenmiş ve öğretilerini özellikle de ruh terbiyesi felsefesini buradan almıştır.

Hinduizm, Hint Yarımadası'nda bulunan halkların inanç ve geleneklerini ifade etmek için kullanılır. Sadece bir din veya mezhebi ifade etmez. Dinler tarihi araştırmacıları için de incelenmesi ve kesin sonuçlara varılması en zor olan alandır. Kutsal kitap koleksiyonu, kast sistemi, ruhun arınması için kendine has teknikleriyle ortak yönü fazla olan bir çok inancı temsil eder.

Tasavvufun kökenini Budizm ve Hint dinlerine dayandıran araştırmacıların en fazla dillendirdiği şeylerden biri Buda ve İbrahim Ethem'in hayatlarıyla alakalı anlatılanlardır.

Budizm ise Hindistan'da doğmuş dinlerden biridir. Hinduizm'de var olan Brahman şekilciliği ve kast sistemine karşıt olarak doğmuştur. Lakin Hint dinlerinin özü olan reenkarnasyon, illiyet, nirvana ve meditasyon Budizm'de de vardır. Diyebiliriz ki Budizm Hint dinlerinde var olan kastçılığa karşı çıksa da bunun dışında ki çoğu meselede onunla aynıdır. Budizm'in ana vatanı Hindistan olsa da zamanla Hindistan dışına yayılmış ve Hint dinleri arasında en fazla tabisi olan dinlerden biri olmuştur. [28]

Buda ve İbrahim bin Ethem'in hayatları arasındaki ilginç benzerlik:

Tasavvufun kökenini Budizm ve Hint dinlerine dayandıran araştırmacıların en fazla dillendirdiği şeylerden biri Buda ve İbrahim Ethem'in hayatlarıyla alakalı anlatılanlardır.

'Evvel halinde Belh şehrinin padişahı olup kırk altın kalkanlı kul, tantana ile önünde ve kırkı da ardından giderlerdi. Bir gece sarayında yatarken, damının üzerinde bir gürültü duydu. 'Nedir?' diye seslendi. 'Deve arıyorum' sadasına 'Damda deve bulunur mu?' deyince cevap geldi: 'Ey gafil Allah'ı atlas döşekler içinde mi isterler?' sözünü işitince canına ateş düştü. Sabaha kadar uyumadı. Müteessir olarak tahta oturdu.

Erkan-ı devleti ve kulları gelip el bağladılar, ani olarak heybetli bir zat kapıdan girip tahtın yanına geldi! Kimse bir şey söylemedi. Diller tutuldu. İbrahim:

— Çekil bu saray benimdir, sen deli misin ki buraya geldin? deyince o:

— Kervansaraydır. Senden önce kimindi? dedi.

— Babamın. Daha evvel de dedelerimindi.

— Bunlar ne oldular?

— Öldüler, cevabına:

— İşte benim dediğim. Kervansaray değil midir ki birisi gelir, birisi gider? dedi.

O zat Hızır idi. İbrahim Hz.'leri bu hali görünce derdi çoğaldı, kararı kalmadı. Taacüb içinde: 'Atları hazırlayın ava gidelim, belki teselli olurum' dedi. Sahraya çıktılar. Ne yaptığını bilemiyordu, gezerken maiyetinden ayrıldı. Giderken 'intebeh' (uyan) diye bir avaz işitti. Duymamazlıktan geldi. Yine (intebeh) denildi. Üçüncüde 'intebeh kable en tentebeh' (ölmekten evvel uyan). Bunu işitince hemen dünyadan el çekti. Atını ileri sürdü. Önüne bir geyik çıkıverdi. Birden arzusu geyiği avlamak oldu. Fakat, geyik lisana gelip: 'Ya İbrahim! Hak Teala Hz.'leri seni av avlamak için mi getirdi? Başka işin yok mudur?' dedi. Bu sözü düşünürken bir avaz geldi 'Sen avlamak için yaratılmadın.' Bu ses onu titretti. Şevki arttı, gözüne melekler göründü. Ağlamaya başladı. O kadar ağladı ki elbisesi ıslandı. Can-ı dilden nasuh tevbesi eyledi. Böylece giderken kendi adamlarından bir çobana rast geldi. Çobanın keçe takkesini ve

28. *Bkz.: Dinler Tarihi, Prof. Dr. Abdurrahman Küçük, Prof. Günay Tümer ve Yard. Doç. Dr. Mehmet Alparslan Küçük, 199-222 ve 255-312.*

kepeneğini giydi. Koyunları çobana bağışladı. İbrahim'in bu haline melekler nazar ediyorlardı. 'Padişah libasını çıkarıp, cennet cemalullah aşıkı ahiret elbisesini giydi.' dediler. İbrahim oradan Merv şehrine geldi. Köprüden geçerken bir kişi aşağı uçtu İbrahim görünce 'Allahümma fuzhu' diye nida etti. O kişi suya düşmeyip muallakta kaldı. Halk bu keramete hayran kaldı. Oradan Nişabur'a geldi. Bir mağaraya girdi. Dokuz yıl ibadet etti. Hala İbrahim mağarası diye maruftur. Perşembe günleri mağaradan çıkıp, Nişabur'a bir yük odun götürür, satar, yarısını dervişlere dağıtır, Cuma namazını kılıp tekrar mağaraya gelip orucunu tutardı. Bir müddet sonra mağaradan ayrılıp yola çıktı. Bir zata rast geldi. İsm-i a'zam okurdu. İbrahim'e de öğretti. Ne lazım olursa okur ve istediğini yanında bulurdu. Bir gün Hızır'la buluştu. 'İsm-i a'zamı öğreten benim kardeşim İlyas'dır' diye haber verdi. İbrahim'in evvelki şeyhi Hızır aleyhisselam bir çok nasihat verip kaybolup gitti. Seyahatinden fevkalade halet görerek keşfi açıldı. On dört sene beriyyede gezip ibadetle meşgul oldu. Mekke-i Mükerreme'ye gelip Kabe-i Muazzama'yı ziyaretle bir müddet mücavir kaldı. Dülgerlikle iştigal ederdi. Geceleri Kabe'nin halvet olması fırsatını gözetirdi. Muvaffak oldu. Dua etti. 'Ya Rab bana ismet ver (yani günahlardan sakınmak), Ruki kıl' münacatına bir nida işitti. 'Benim gaffar olduğumu bilmen lazımdır. Günahlara istiğfar fazilettir.' Huzur içinde (Allahümme mağfir li) demesine cevap işitti. 'Ya İbrahim! Yalnız sen seni istersin. Diğer kullarımı niyaz edersen rahmeti ilahiyyeden hiçbir şey eksik olmaz' hitabı üzerine, İbrahim kendi eksikliğini idrak ederek: 'Ey gizli ve aşikar her şeyi bilen Allah'ım! Küstahlığıma ve kusuruma bakma, cümle kullarınla, rahmet ve mağfiret nasip ve müyesser kıldığın zümreye cümlemizi ilhak eyle.' deyip 'Tanırken bilmez olanların haline yazık ki seni bilmeyenin hali ne olacaktır?' dedi.' [29]

'Buda' için de buna benzer bir kıssa aktarılmıştır:

'Asıl adı Siddharta, lakabıysa Gautama olan 'Buda' bir kral çocuğudur ve yirmi dokuz yaşına kadar sarayda yaşamıştır. Zamanla yaşam, ölüm, hastalık ve hayatın amacına dair kafası karışmış ve sıkıntılı bir dönem geçirmiştir. Daha sonra eşini ve çocuklarını geride bırakarak yollara düşmüş ve çileli bir hayatı olmuştur. 6 yıl boyunca çok ağır geçen bir riyazet uyguladı. İki önemli bilge kişi Alara Kalama ve Udaka Ramaputta'nın öğrencisi oldu. Onlardan yoga ve meditasyon

yapmayı öğrendi. Ancak bu süre zarfında aradığını bulamamış ve düşünce aleminde yaşadığı sıkıntılar devam etmiştir.

Siddhartha, dolunaylı bir gecede Bodhi ağacının (incir ağacı) altında meditasyon yaparken aydınlığa ulaştı. O zaman 35 yaşındaydı. Böylece nefret, hırs ve cehaletten arındı ve uyandı. Sonunda bir gün, Bodhi ağacı 'bilgelik ağacı' olarak sayılır.

Uyanıştan sonra Buda Guatama, Isipinata'da (günümüzdeki Sarnath) Benares (Ganj nehrinin de içinde bulunduğu, Hindistan'daki kutsal şehir) yakınlarında, 'Beşli Askete' [30] *gruba ilk öğretisini anlatır. Bu beş Askete Budist Manastır Topluluğunun (Sangha) ilk dervişleridir. Siddharta Guatama 45 yıl boyunca her gün, kadın erkek tüm halka, krallara ve köylülere, kendilerini dine adayanlara Brahman'lara, dinden uzaklaşanlara, borç verenlere, dilenenlere, azizlere ve hırsızlara bilgi vererek onları aydınlatmak için hep öğretilerini anlatmıştır. Bu süre zarfında edindiği tecrübeleri 'Dört yüce gerçek' ve 'Sekiz aşamalı asil yol' olarak sekiz maddede topladı. Hayatının kalan kısmını bu öğretileri sözlü olarak yaymakla geçirdi:*

1. gerçek, Dukkha: Acı, hayatın ve varoluşun bir parçasıdır.

2. gerçek, Samudaya: Acıların kaynağı arzu ve isteklerdir.

---

29. Tezkiretu'l Evliya, Feriduddin Attar, M. Zahit Kotku tercemesiyle, s.1314.

30. Asket: İnzivada her türlü beşeriyetten arınan.

3. gerçek, Nirodha: İstek ve arzular bırakılırsa acılar sona erdirilebilir.

4. gerçek, Magga: Acıların sona erdirilmesinin yolu 'Sekiz Aşamalı Asil Yol'dan geçer. Doğru kavrama, doğru düşünce, doğru söz, doğru eylem, namuslu kazanç, doğru çaba, uyanıklık, ve doğru konsantrasyon.' [31]

Bu iki kıssada var olan noktalar daha sonra tasavvufun da arınma noktasındaki özünü oluşturur. Bunlardan ilki ev ve aileyi terk edip sahralarda ruhu arındırmak için riyazet yapmaktır. İslam'ın asla onay vermediği bilakis aileyle ilgilenmemeyi günah saydığı *"Kişiye günah olarak ailesinin nafakasını karşılamaması yeter."* [32], yalnızlığı ve nefse zulmetmeyi haram kıldığı bilinen gerçeklerdendir.

"Bil ki, ben, hem uyurum, hem namaz kılarım; oruç da tutarım, kadınlarla evlenirim de, Ey Osman, Allah'tan kork, zira ehlinin senin üzerinde hakkı var, misafirin senin üzerinde hakkı var, nefsinin senin üzerinde hakkı var. Öyle ise bazen oruç tut, bazen ye. Namaz da kıl, uykunu da al." [33]

Sehl bin Ebi Ümame'nin *radıyallahu anh* anlattığına göre:

"Sehl ve babası beraberce Enes'in yanına girerler. Enes'i yolcu namazı kılıyormuşçasına çok hafif bir namaz kılıyor bulurlar. Selam verip namazdan çıkınca:

— Allah sana mağfiret buyursun bu kıldığın namaz farz mı yoksa nafile miydi? dedik.

— Farz namazdı. Bu eksiksiz Peygamber'in namaz tarzıdır. Bilerek hiç bir değişiklik de yapmadım, dedi ve ilave etti:

— Rasûlullah buyurdu ki: 'Yıl orucu, her gece teheccüt, kadınları terk gibi kararlarla) kendinize zorluk çıkarmayın, zorluğa uğrarsınız. Zira (geçmişte) bir kavim (bir kısım zahmetli işlere azmederek) kendisini zora attı. Allah da zorluklarını arttırdı. Manastır ve kiliselerdekiler bunların bakayasıdır. 'Onlar, üzerlerine, bizim farz kılmadığımız, fakat, güya Allah'ın rızasını kazanmak için kendilerinin koydukları ruhbaniyete bile gereği gibi riayet etmediler.' [34] *' "* [35]

Buda öğretilerine dikkat edilecek olursa arzular ve onlardan kurtulmanın gerekliliği dört esasın özünü oluşturur. Bilindiği gibi İslam arzulardan kurtulmayı kabul etmez, onları mübah yoldan tatmine yönlendirir.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Selman'la Ebu'd Derda'yı kardeş kıldı.

"Selman bir defasında Ebu'd Derda'yı ziyaret etti. Evde, Ebu'd Derda'nın hanımını dağınık ve bakımsız buldu.

— Bu halin ne? diye sordu, kadın:

— Kardeşiniz, Ebu'd Derda'nın dünya ile alakası kalmadı, diye açıkladı.

Ebu'd Derda geldi ve Selman'a yemek getirerek:

— Buyur, ye! dedi ve ilave etti:

— Ben orucum!

Selman:

— Hayır, sen yemezsen ben de yemem, dedi.

Beraber yediler. Aksam olunca Ebu'd Derda (Selman'dan gece namazı için müsaade istediyse de, Selman: 'Uyu', dedi. Beraber uyudular. Bir müddet sonra Ebu'd Derda namaza kalkmak istedi. Selman tekrar: 'Uyu!' dedi. Uyudular. Gecenin sonuna doğru Selman: 'Şimdi kalk!' dedi. Kalkıp beraber namaz kıldılar. Sonra Selman şu nasihatte bulundu: 'Senin üzerinde Rabbinin hakkı var, nefsinin hakkı var, ehlinin de hakkı var. Her hak sahibine hakkını ver.' Ertesi gün Ebu'd Derda, durumu Peygamber'e anlattı. Rasûlullah: 'Selman doğru söylemiş' buyurdu." [36]

Tasavvufta var olan bu öğretilerin İslam'dan alınmış olması mümkün değildir öyleyse bunlar Budizm'den veya Hinduizm'den alınmıştır.

Yine Buda öğretilerine dikkat edilecek olursa arzular ve onlardan kurtulmanın gerekliliği dört

31. Dinler Tarihi 257. Ayrıca: http://tr.wikipedia.org/wiki/Budizm.
32. Ebu Davud, 1694.
33. Ebu Davud, 1369.
34. 57Hadid, 27
35. Ebu Davud, 4904.
36. Buhari, 1968.

esasın özünü oluşturur. Bilindiği gibi İslam arzulardan kurtulmayı kabul etmez, onları mübah yoldan tatmine yönlendirir. Şehvetten kurtulmaya yönelik davranışları örnek verebiliriz. Sahabe döneminde bazı insanlar kendilerini hadım etmek istemiş böylece şehvetten kurtulmayı arzulamışlardır. Ancak Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* bunu kabul etmemiştir. İbni Mesud *radıyallahu anh* şöyle rivayet eder:

"Biz Allah Rasûlü'yle beraber savaşa çıkardık. Yanımızda hiçbir şey(eş ve cariye) olmazdı. Ondan hadım olmak için izin istedik, bize izin vermedi." [37]

Aynı izni Osman bin Mazun istemiş, Allah Rasûlü onu da geri çevirmiştir.[38]

Burada hususiyetle *'meditasyon, yoga'* ve özellikle Nakşibendilik'te bulunan *'Rabıta'* benzerliğine değinmek gerekir.

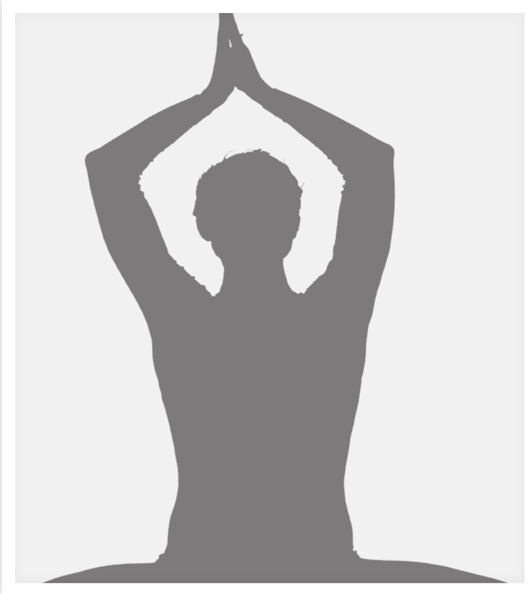
Meditasyon, belli kurallara bağlı ve bilinçli bir düşünme ve davranma biçimidir.

Yoga *'el-Mevrid'* isimli sözlükte: *'Ruhu, Zat-ı İlahiye ile birleştirme amacına yönelik bir nefis terbiyesi ve tefekkürden ibaret bir dinsel Hind felsefesidir.'*

Örneğin bu meseleyi, kendilerine bir ihtisas alanı olarak seçmiş bulunan oryantalist J. Tandrio ve ruhbilimci B. Real, ortaklaşa kaleme aldıkları *'The Yoga'* adlı eserde meditasyon sistemini şu ifadelerle açıklamaktadırlar: *'Yoga: İnsanın, doğal olarak iradeye dayalı ve sinirler üzerinde egemenlik kurmak suretiyle bilinçaltı şekilde vücuduna görevler yüklemek için yaptığı bedensel, ruhsal ve düşünsel alıştırmalardır ki bu sayede onun ruhu, kainat olaylarını idare eden Yüce Rabbin ruhu ile bütünleşmiş olur.'*

Burada yeri gelmişken hemen kaydedelim ki: Rabıtanın da hedefi bundan başka bir şey değildir. Nitekim bakınız Ruhu'l Furkan adlı kitabın yazarları da rabıta konusuna ayırdıkları bölümde İsmet Garibullah'dan naklettikleri bir beytin açıklamasını yaparlarken kullandıkları ilginç bir ifade ile yogadaki amaçların aynısını şu şekilde açıklamaktadırlar:

'Aziz kardeşim, senin şeyhin Zat-ı Pâk-i Sübhâniye'de fânî olmuşsa sen de ona rabıta etmen sayesinde Zat-ı Pâk-i Sübhâniye'de fânî olursun.'

Bundan asıl amaçları: Rabıta gibi transandantal bir sistemle ***'vecd'*** halini yaşayarak, (yani, mistik bir **kendinden geçme** zevkini tadarak) sözde, Allah'ın yüce zatı ile birleşip O'nunla (haşa!) yek vücut hale gelmektir. Bunun canlı bir kanıtını yine **Ruhu'l Furkan** adlı kitaptan alalım:

Deniliyor ki:

'Mevlâ'nın fazl-u keremiyle mâsiva (Allah-u Tealâ'nın dışındaki her şey) salikin nazarından tamamen kalkıp, Allah'dan gayriyi (yabancıları) görmekten isim ve resim kalmayınca, muhakkak fenafillâh (Allahu Tealâ'da eriyip gitmek) tabir edilen devlet hasıl olmuş ve tarîkat hali sona ermiş olur. Ve böylece seyr-i ilallah (Mevlâ'ya doğru olan manevî yürüyüş) tamamlanmış olur.'

İşte nasıl ki Hindular ***'nirvana'***ya, (yani henüz bu dünyada iken sonsuz mutluluğa) ermek için yoga yapmayı bir vesile ve tapınma biçimi olarak gerekli görüyorlarsa, aynı şekilde Nakşibendiler de ***'fenâfillah'*** olup (yani, kendi tabirleriyle haşa!) ***'Allahu Teâlâ'da eriyip gitmek'*** için rabıta yapmayı vesile olarak kaçınılmaz bir görev sayıyorlar. Ancak çeşitli anlatım spekülasyonlarıyla temel amaçlarını gizleyerek onu bu kadar açık bir şekilde ortaya koymazlar. Böylece rabıtanın aslını, cahil mürid takımının keşfedemeyeceği bir sürü kelime oyunları içinde hem gizli tutmayı, hem de onu İslami bir görünüm içinde bu insanlara sunmayı başarabiliyorlar.

37. Buhari, 4787; Müslim, 1404.
38. Buhari, 4786.

'Yogayı, rabıta ile -sadece tanımlama açısından- karşılaştırdığımız zaman, şu ortak noktaları çok rahat bir şekilde tespit edebiliyoruz:

a. Rabıtada da, (vird çekme sırasında) yogada olduğu gibi, solunumun kontrol altına alınması vardır.

*b. Rabıtada da, (yogadaki lotus oturuşundan alınan ilhamla) belli bir oturuş biçimi vardır. (Buna, **'ters teverruk oturuşu'** denir.)*

c. Rabıtada da, (yogada olduğu gibi) dikkatin belli bir nokta üzerinde yoğunlaştırılması vardır.

d. Sonuç olarak rabıta da aynen yoga gibi zihinsel, fiziksel ve mistik bir uygulama biçimidir.

Böylece rabıtanın, bir anlamda yogadan farklı bir şey olmadığını, kesin bir şekilde anlamış bulunuyoruz...' [39]

Burada bir mesleye değinmekte fayda vardır. Tasavvufun özellikle de Nakşibendiliğin, Budizm ve sair Hind dinlerinden etkilendiğine dair en geniş çalışmayı Ferit Aydın yapmıştır. Kendisi eski bir Nakşi şeyhi olan Ferit Hoca zaman içinde bazı tuhaflıklar sezmiş ve şeyhi olduğu tarikatı araştırmaya koyulmuştur. Elde ettiği sonuçlardan sonra tevbe etmiş ve tasavvufu terk etmiştir. Bu çalışmalarını *'Tarikatta Rabıta ve Nakşibendilik'* isimli kitabıyla okuyucuya sunmuştur.

Tasavvuf kültüründe yer eden ruhçu yaklaşım daha çok Hind dinlerinden bulaşmıştır. Bazı zaman ve mekanlara kutsallık atfedip oralardan bereket ummak, şifa beklentisi içine girmek de bu benzerliklerdendir.

Rabıtanın İslam alemine Halidi Bağdadi vasıtasıyla yaklaşık 200 yıl önce sokulduğu ve bundan sonra tasavvufta revaç bulduğu bilinmektedir. İlginç olansa Halidi Bağdadi'nin Hindistan'a gidip orada bir müddet kaldıktan sonra rabıtayı icat etmiş olmasıdır!

Bir önceki sayımız da El-Biruni'nin *'Tahkik mali'l Hind'* isimli eserinden söz etmiştik. Biruni, Hind din ve kültürlerini tahlil ettiği bu eserinde bir yandan da tasavvufun hangi noktalarda Hind dinlerinden etkilendiğine dikkat çekmek ister. Bu eseri okuyan herkes tasavvuf ile Hinduizm arasında ki ilginç benzerlikleri hemen görecektir.

'Tanrı'nın birliğine yoğunlaşması, kişinin daha önceden meşgul olduğu diğer şeylerin farkına varmasını sağlar. Hakikaten Tanrı'yı arzulayan kimse, hiç ayırmaksızın bütün varlıkların hayrını ister. Eğer bir kimse mâsivâdan uzaklaşarak kendi nefsiyle meşgul olursa, aslında kendisi için sadece nefes alıp vermiş olur. Bir kişi bu mertebeye ulaştığında, onun ruhsal gücü bedensel gücüne galip gelir. Böylece kendisini müstağnî konuma getiren şu sekiz yeteneği kazanır:

1. Bedenini gözden kaybolacak biçimde latîf kılma kudreti,

2. Diken, çamur veya toprak üzerinde yürümeyi farksız kılacak biçimde bedeni hafifleştirme kudreti,

3. Bedenini tuhaf ve korkunç biçimde gösterebilecek.

4. Her arzuyu gerçekleştirebilme kudreti,

5. Dilediği her şeyi bilebilme kudreti,

6. İstediği cemaate yönetici olabilme kudreti,

7. Yönettiği herkesi kendisine boyun eğdirme ve itaat ettirme kudreti,

8. Kendisi ile farklı yerler arasındaki bütün mesafeleri ortadan kaldırma (sufilerin tayy-i mekân ve tayy-i zaman anlayışları gibi) kudreti.' [40]

Bu bölümü okuyan birinin tasavvuftaki keramet anlayışı ve riyazet sonucunda ulaşılmak istenen makam ile, burada anlatılan Hinduizm arasındaki benzerliği fark etmesi kaçınılmazdır.

Bir başka benzerlik de ruhlar meselesidir. İslam insanların ruha dair çok az bilgiye sahip olduğunu belirtmiş ve insanı sonuç alamayacağı bu uğraştan men etmiştir.

39. *Rabıta, Meditasyon, Fenafillah, Yoga ve Nirvana isimli makale. https://gercektasavvuf.wordpress.com/2012/07/25/rabita-meditasyon-ve-yoga-2/*

40. *Milel ve Nihal, inanç, kültür ve mitoloji araştırmaları dergisi Biruni özel sayısı, s.162. Tercemeler Ali İhsan Yitik'e aittir.*

"Sana ruhtan sorarlar, de ki: 'Ruh, Rabbimin emrindendir, size ilimden yalnızca az bir şey verilmiştir.' " [41]

Bu ayete rağmen tasvvuf ehlinin ruh konusunda ve ruhun terbiyesiyle alakalı bir turas oluşturacak eserleri ve sözleri vardır. Bu konu da İbni Kayyım'ın *rahimehullah* kaleme aldığı *'Er-Ruh'* kitabı da örnek gösterilebilir. Tevhid ve Sünnete en büyük hizmetleri yapmış bu İmam maalesef bu noktada hakka isabet edememiştir. Tasavvuf kültüründe yer eden ruhçu yaklaşım daha çok Hind dinlerinden bulaşmıştır.

Bazı zaman ve mekanlara kutsallık atfedip oralardan bereket ummak, şifa beklentisi içine girmek de bu benzerliklerdendir. Biruni, Hind diyarı için şöyle der:

'Herhangi bir yere kutsiyet isnat edilirse, Hintliler oralara havuzlar (göletler) yapar ve yıkanmak için o havuzlara girerler. Bunları yapmak onlarda bir sanat halini almıştır. Eğer bizim insanımız bu havuzları görmüş olsa, şüphesiz hayretler içerisinde kalırdı. Onları yapmak şöyle dursun, tanımlamak bile zordu. Çünkü Hintliler onları gayet büyük ve son derece sanatlı ve estetik taşlardan yaparlar.' [42]

İslam'da zamanlar ve mekanlara kutsiyet atfedilmesinin orayı putlaştırmak kabul edildiği ve sahabenin Allah Rasûlü'nden sonra Ebu Bekir *radıyallahu anh* gibi biriyle dahi teberrükte bulunmadığı bilinmektedir. Ancak günümüzde zaman ve mekana kutsiyet atfedilmesi, buralarda türbelerin inşa edilip ziyaretgah halini alması yaygın bir uygulamadır. Bunlar sahabe ve selefte olmadığına göre kaynağı bu ve benzeri dinlerdir.

Yine bunlardan biri çıplaklıktır. İslam'ın erkeğe ve kadına avret belirlediği ve bu bölgelerin kapatılmasını zorunlu kıldığını biliyoruz. Bununla beraber avret dışında yerlerin kapatılmasını da teşvik etmiş ve edep babından saymıştır. Hind dinleri arasında dört büyük dinden biri olan Caynizm de *'Göğü giyinenler'* anlamında çıplak olarak hayatlarını devam ettiren, gökyüzünü örtü kabul edenler vardır. Bu sapkınlık da bazı tasavvuf ekolleri tarafından kabul görmüş ve mühim bir haslet olarak aktarılmıştır.

Şarani'nin *'Tabakakatu'l Kubrası'*nda şöyle aktarır: *'Şeyh İbrahim Uryan/çıplak, Allah ondan razı olsun bir beldeye girdiğinde küçük-büyük herkese ismiyle selam verirdi, onu tanımayan o beldenin ehli olduğunu sanırdı. Yani hiç tanımadığı insanların isimlerini bilirdi! Minbere çıplak çıkar ve çıplak hutbe verirdi. Hutbede şöyle derdi: 'Sultan, Dimyatın lavk kapısı iki saray arasındadır, Taylun Camisi, Hamd alemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.' Bu hutbe sebebiyle insanlar rahatlardı! Meclisler de yellenir sonra da bu falancanın yellenmesidir der ve insanları utandırırdı.'* [43]

Galiba hiç kimse bu rezalet sahibinin İslam'a göre veli diye isimlendirilmeyeceğini bilir. Bu ancak çıplaklığı kutsayan dinlere göre özel bir durum olabilir.

Tasavvuf ve Budizm arasındaki benzerliklerden biri de dilencilik meselesidir. Nefsin izzetini kırmak ve onu yüce ahlaki değerlere eriştirmek için bir terbiye metodu olarak kabul edilen dilencilik, İslam'ın yasakladığı ve ağır cezayla tehdit ettiği amellerdendir. Buna rağmen tasavvufta bu uygulama revaçtadır.

---

41. 17/İsra, 85

42. Milel ve Nihal, inanç, kültür ve mitoloji araştırmaları dergisi Biruni özel sayısı, s.182.

43. 2/143. Şarani'nin bu rezaletlerle dolu kitabı Türkçeye 'Evliyalar Ansiklopedisi' diye terceme edilmiştir.

Benim görüşümse; ihtiyaç anında istemek insanı tevekkül makamının dışına çıkarmaz. Görmüyor musun zahir ve kitap, batın ve kalp ilimlerinin iki imamı (Musa ve Hıdır) beldeye vardıklarında onlar da yemek talep ettiler.

"Sizden bazıları dilenmekten asla vazgeçmez. En sonunda kıyamet gününde yüzünde bir et parçası kalmaksızın Allah'a kavuşur." [44]

"Sizden birinizin bir kucak odun toplaması, sonra o odun demetini sırtına yüklenip satması, bir kişiye gidip istemesinden elbette çok daha hayırlıdır." [45]

"Bir gün Rasûlullah'ın huzurunda ensardan birisi gelerek bir şey istedi. Rasûlullah ona sordu:

— Evinde bir şey var mıdır?

— Evet, ya Rasûlullah, bir çulumuz var. Bir kısmını altımıza seriyoruz, bir kısmıyla da örtünüyoruz. Bir su kabımız var, onunla da su içiyoruz.

— Öyleyse hemen kalk, çul ve su kabının her ikisini de al, bana getir.

O kişi gitti, her ikisini de getirdi. Rasûlullah çulla su kabını eline aldı, hazır olanlara göstererek,

— Şu iki eşyayı satın alacak kimse var mı? diye sordu.

Cemaatten bir zat:

— Ben her ikisine de bir dirhem veririm, dedi.

Rasûlullah, iki-üç defa:

— Bir dirhemden fazla veren yok mu? diye tekrarladı.

Daha sonra başka birisi:

— Ben iki dirheme alırım, dedi.

Rasûlullah çulu ve su kabını o zata sattı. İki dirhemi aldı, eşya sahibine verdi ve şöyle buyurdu:

— Bu paranın bir dirhemi ile yiyecek al, ailene bırak; bir dirhemine de bir balta al, bana getir.

O adam gitti, bir balta aldı, geldi. Rasûlullah baltaya kendi eliyle bir sap taktı. Sonra da o adama vererek:

— Al bunu, git odun kes, topla, sat. Seni on beş gün görmeyeceğim, buyurdu.

O adam gitti, odun kesti, topladı, sattı. Rasûlullah'ın huzuruna geldiğinde on beş dirhem kazanmıştı. Bir kısmına giyecek, bir kısmına da yiyecek almıştı. Rasûlullah bunun üzerine şöyle buyurdu:

— Dilencilik yüzünden siyah bir nokta olarak kıyamet gününde gelmektense, şu halin ondan daha hayırlıdır. Dilenmek ancak şu üç kişiye caizdir: Toprağa yapıştıran fakirliğe uğrayana (son derece fakir düşene), altından kalkamayacak derecede borç altına girene, aralarını bulmak için kan parası yüklenen kimseye." [46]

Bu hadislere rağmen tasavvuf kitaplarında şu içerikteki nakilleri terbiye metodu adı altında okuyabiliyoruz: *'Ebu Talib el-Mekki'nin 'Kutu'l Kulub'undan dinleyelim: Ebu Said el-Herraz ihtiyaç halinde elini açar ve 'Allah için bir şey' diyerek dilenirdi.'*

'Cüneydi Bağdadi'nin de şeyhi olan, tevekkül ve zühd konusunda ilim ve hal sahibi Ebu Cafer el-Hadda'dan aktarılır: O akşam ve yatsı arasında çıkar bir veya iki kapıdan ihtiyacı olan azığı dilenirdi. Havastan çoğu bu durumu bildiği halde onu ayıplamadı.'

Kuşeyri *'Risale'*sinde Ebu Cafer'den şunu aktarır:[47] *'Ebu Talip el-Mekki kendi görüşünü şöyle ifade eder: '...Havasın yanında istemek insanı tevekkül dairesinden çıkarır. Sehl bin Abdullah şöyle derdi: 'Mütevekkil istemez, geri çevirmez ve mal biriktirmez.' Benim görüşümse; ihtiyaç anında istemek insanı tevekkül makamının dışına çıkarmaz. Görmüyor musun zahir ve kitap, batın ve kalp ilim-*

44. Müslim, 1040.
45. Müslim, 1042.
46. Ebu Davud, 1641.
47. 2/346-347

lerinin iki imamı (Musa ve Hıdır) beldeye vardıklarında onlar da yemek talep ettiler... [48]'

'Bir dinar karşılığında çalışır sonra onu fakirlere dağıtırdı. Akşam olunca da kapılardan sadaka toplardı.'

Tasavvuf kaynaklarında Ebu Bekir eş-Şibli'nin tasavvuf yoluna girdiğinde şeyhi Cüneyd el-Bağdadi tarafından nasıl terbiye edildiğini şöyle anlatılır:

'Ebu Bekir Şiblî, Cüneyd-i Bağdadi'ye:

— Sizin yanınızda meşhur bir cevher varmış. Bunu ya bana hediye edin veya satın, dedi.

Cüneyd:

— Satacak olsam bedelini ödeyemezsin. Hediye edecek olsam kolay kazanılmış malın kıymeti olmaz. İkisi de sana uymaz, dedi. Git, bir yıl kibrit sat, dedi.

Ebu Bekir Şiblî bir sene kibrit sattı. Cüneyd-i Bağdadi bir yılın sonunda ona:

— Bu iş ticaret ve şöhret kapısıdır. Şimdi git, kapı kapı dolaşarak dilencilik yap, dedi.

Ebu Bekir Şiblî dilenciliğe başladı. Ebu Bekir Şiblî Bağdat'ta bir yıl dilencilik yaptı. Çalmadık kapı, geçmedik sokak bırakmadı. Sonunda artık kimse bir şey vermez hale geldi. Cüneyd-i Bağdadi'ye durumunu anlattı:

— Efendim, önceleri biraz verdiler ama şimdi hiçbir şey vermiyorlar, dedi.

Bağdadi:

— Şimdi kendi kıymetini/değerini artık bildin mi? Hani sen emir idin otuz yıl hadis okumuştun, bak şimdi bir metelik bile etmiyorsun. Onun için şu dünyaya bel bağlama; ben, sende hala makam ve şöhret izlerini görüyorum. Bir sene daha dilencilik yap.

Ve böylece Ebu Bekir Şiblî bir sene daha dilencilik yaptı. Artık onun nefsi, yere atılmış peçete/mendil gibi oldu. Anladı ki hiç bir izzet baki/ebedi değildir. Emirlikten ve ilimden gelen gururu dört senede temizledi. Sonra Cüneydi Bağdadi'ye mürid oldu.' [49]

Tasavvuf kültüründe var olan bu dilenmenin İslam kaynaklı olmadığı yukarıda zikrettiğimiz hadislerden anlaşılmıştır. Allah Rasûlü'nün *sallallahu aleyhi ve sellem* yasakladığı bu durum, Buda'nın öğretileri arasında vardır. Ve Budistlerin ellerine kap alıp kapı kapı dolaşması, günlük ihtiyaçlarını bu şekilde temin etmeleri günümüze kadar devam etmektedir. Bu da Tasavvuf-Budizm etkileşiminin göstergelerindendir.

Bu görüşler dışında da bazı görüşler bulunmaktadır. Tasavvufun Şii kaynaklı olduğu, *'Yeni Eflatunculuk'* etkisinde kaldığı, tüm batıl dinler de olduğu gibi şeytanın vahyi olduğu vb. Bir de tasavvufçuların yaklaşımları vardır. Onlar tasavvufu tamamen İslami kaynaklı kabul etmekte ve bu görüşlerine bazı dayanaklar zikretmektedirler. Tüm bu başlıkları bir sonraki yazımızda ele alacak ve değerlendirmeye tabi tutacağız. Çaba bizden başarı Allah'tandır.

48. *18/Kehf, 77*

49. *Ebu Bekir Şibli ve Tasavvuf tarihindeki yeri, Rıfat Okudan, s.10.*

Beraber Çalışma **Bilinci ve Adabı**

Sürekli aynı ortamı paylaşarak çalışan kardeşler için en ciddi zulüm ve eziyet surat asmak, genel ahlakı olmadığı halde sessizliğe bürünmek ve kendi kabuğuna çekilmektir. Ortamda bulunan her Müslüman bu durumu üzerine alacak ve kardeşine eziyet ettiği düşüncesiyle kendini sorgulayacaktır.

Allah'ın Adıyla...

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selam, O'nun Nebisi'ne, pak ailesine ve seçkin ashabının üzerine olsun.

Rabbimizin üzerimizdeki en büyük nimeti hidayettir kuşkusuz. Sonsuz hamd ve övgüye layık olan Rabbimize bu nimeti için ne kadar şükretsek azdır. Hidayeti dileyen ve Rabbimizin kendisi için hidayet dilediği her kul, bu nimetten pay sahibidir. Ancak hidayete erdikten sonra insanlar mertebe mertebe olurlar. Bu onların hidayete bağlılıkları, bu nimete şükürleri ve onda sebat etmek için gösterdikleri çabaya orantılı bir durumdur.

"Sonra kitabı kullarımızdan seçtiklerimize miras kıldık. Artık onlardan kimi kendi nefsine zulmeder, kimi orta bir yoldadır, kimi de Allah'ın izniyle hayırlarda yarışır öne geçer. İşte bu, büyük fazlın kendisidir." [1]

Hidayetten sonra insanların bu üç sınıfa ayrılması İslam'la şereflenmiş her toplum için geçerli bir durumdur. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* zamanında gecesini gündüzüne katan ve bu din için mücadele eden, hayırlarda öncüler olduğu gibi[2], tevhidle beraber sadece farzlarla yetinip

1. *35/Fatır, 32*
2. *"Öne geçen muhacirler ve ensar ile onlara güzellikle uyanlar; Allah onlardan hoşnut olmuştur, onlar da O'ndan hoşnut olmuşlardır ve*

haramlardan kaçınan orta yollular[3] ve tevhidini muhafaza etmekle beraber farzlar ve haramlar konusunda nefsine zulmeden Müslümanlar da vardı.[4]

Bu yazımızda hayırda öncü olmaya niyet eden, bu istikamette çalışmalar yapan ve İslami çalışmada aktif olarak yer alan kardeşlerimizin bir sorununa değinmeye çalışacağız. Pak şeriattan öğrendiğimiz ve İslami çalışma sahasında tecrübe ettiğimiz bazı konularda kardeşlerimizle *'Din nasihattir'* buyruğu gereğince nasihatleşeceğiz.

İslam, gerek Allah'a kulluk gerekse de kendi davası için hizmet hususunda sürekli *'biz'* mefhumuna yani Cemaat ruhuna vurgu yapar. Kulluğumuzun manifestosu olan ve nefsine zulmedenlerin dahi günde en az on yedi defa tekrar etmek zorunda olduğu Fatiha'da *"...Yalnız sana ibadet eder, senden yardım dileriz, bizi doğru yola hidayet et"* diyoruz. Bu şuur Rabbimiz tarafından zihinlerimize kazınıyor: *'Benim birey olarak Allah'a kulluğum ve hidayetim 'biz'e dahil olmama bağlıdır.'*

Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* ipine hep beraber sarılma, dini ikame edip onda ayrılığa ve fırkalara bölünmeme de Rabbimizin ilk Müslümandan kıyamete kadar yaşayacak olanlara genel emridir.[5]

İslam'a yönelik yapılan çalışmalar da böyledir. Bireysel olarak ortaya koyduğumuz şeyler sınırlı alanda ümmete fayda sağlar. Bizde var olan hayrı; hayırlı bir komuta gözetiminde ve hayırlı bir ortamda, hayırlı bir hedef için kullandığımızda tüm ümmete fayda sağlayacak bir enerji ortaya çıkacaktır. Bu sebepten olsa gerek insanın en şerli düşmanı iblis sürekli tekliğe vurgu yapar ve insanları bireyselleştirmeye çalışır. Böylece onları cemaatin bereketinden, ümmeti de faydalı çalışmalardan mahrum bırakır. Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* bu hakikatin farkında olduğundan bireyselleşmeye yönelik durumlara müdahale eder ve bunun şeytandan olduğunu belirtirdi.

"Sefer esnasında bir yerde konakladıklarında sahabiler vadilere dağılırlardı. Allah Rasûlü: ***'Şüphesiz sizin bu dağınıklığınız şeytandadır.'***

(Allah) onlara, içinde ebedi kalacakları, altından ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır. İşte büyük kurtuluş ve mutluluk budur." (9/Tevbe, 100)

3. *Talha bin Ubeydullah'dan radıyallahu anh anlatılıyor:*

"Necid ahalisinden saçları dağınık, sesinin gürültüsü işitilip ne dediği yanımıza gelinceye kadar anlaşılmayan bir şahıs Rasûlullah'a geldi; baktık ki:

— İslam nedir? diye soruyor adam.

Bunun üzerine Rasûlullah:

— Bir gün bir gecede beş vakit namazdır, buyurdu.

Adam:

— Beşten fazla bir şey yok mu? dedi.

Peygamber:

— Hayır, nafile kılmak arzu edersen başka; fakat farz olarak sadece beştir, buyurdu. Ve kendisine Ramazan ayı orucunu anlattı.

Adam:

— Bundan başka oruç var mı? dedi.

Rasûlullah

— Nafile olarak tutmak istersen başka; fakat farz olarak yoktur, buyurdu. Ve kendisine zekatı anlattı.

Adam:

— Söylediğin miktardan fazlası var mı? diye sordu.

Peygamber:

— Nafile olarak vermek arzu edersen başka; fakat farz olarak, anlattığım kadardır, dedi.

Bundan sonra adam:

— Allah'a yemin ederim ki, bundan ne fazla ne de noksan yaparım, diyerek dönüp gitti.

Allah'ın Rasûlü de:

— Doğru söylüyorsa, felaha erişti, buyurdu." (Buhari, Müslim)

4. *"Rasûlullah zamanında Abdullah isminde 'el-hımar' lakabıyla meşhur birisi vardı; sık sık Rasûlullah'ı güldürürdü. Bir defasında içki içtiği için Efendimiz onu cezalandırmıştı. Başka bir defasında yine içki yüzünden huzura getirildi; Efendimiz emretti, yine ceza uygulandı. Onun bu şekilde bir kaç defa cezalandırıldığını gören birisi: 'Allah ona lanet etsin! Ne kadar da çok içki içiyor.' diye lanet okudu. Bunu duyan Rasulullah: 'Ona lanet etmeyin! Vallahi o Allah ve Rasûlü'nü seviyor.' buyurdu." (Buhari)*

5. *"O: 'Dini dosdoğru ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin' diye dinden Nuh'a vasiyet ettiğini ve sana vahyettiğimizi, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya vasiyet ettiğimizi sizin için de teşri' etti (bir şeriat kıldı). Senin kendilerini çağırdığın şey, müşriklere ağır geldi. Allah, dilediğini buna seçer ve içten kendisine yöneleni hidayete erdirir." (42/Şura, 13)*

Bu uyarıdan sonra ne zaman konaklasalar hepsi birbirine eklenirdi. Öyle ki onların üzerine bir örtü atılacak olsa hepsini örtecek şekilde bir arada bulurlardı." [6]

"Mutlaka cemaatle beraber olun ve yalnız kalmaktan kesinlikle kaçının. Unutmayın ki şeytan, tek başına hareket edenleri boş bırakmaz." [7]

İslami hizmete muvaffak olan, hayırda öncü kardeşlerimiz, İslami çalışmalarda başka kardeşleriyle beraber hareket edecek, çoğu zamanda aynı ortamı paylaşacaklardır. Askeri, siyasi veya ilmi-kültürel çalışmaların çoğu böyledir. Kimi zaman aynı ev ortamında bazen aynı iş yerinde veya aynı sahada beraber yaşamak veya belli sürelerde beraber vakit geçirmek zorundadırlar. Şeytanın bu hayır ortamlarını ve ümmete iş çıkarılan Rabbani laboratuvarları kirletmemesi ve ortamları aleyhimize çevirmesine engel olmak için nelere dikkat edilmeli, nelerden kaçınılmalıdır?

Ferdi olarak ıslahımız veya topluluk olarak muvaffakiyetimiz ancak Allah'ın dilemesiyle mümkündür. Bundan dolayı birlikte çalışan kardeşlerimiz rahmet kapılarını dualarıyla aşındırmalı, ısrarla Allah'tan kendileri ve kardeşleri için yardım talebinde bulunmalıdırlar.

Yazımızda değineceğimiz konular emirlere itaat, saygı, izinsiz iş yapmamak, tüm sorun ve sıkıntıları yetkililerle zamanında paylaşmak, ferdî amellerde bulunmamak gibi İslami çalışmanın iskeletini oluşturan konular değildir. Çünkü bunlar olmadığı takdirde oraya cemaat denmeyeceği gibi yapılan çalışmaya da ortak çalışma denmez. İsimlerin hakikatleri değiştirmediği bilinen bir olgudur. Bir çalışmaya ortak çalışma demek veya cemaatsel çalışma olarak isimlendirmek o çalışmayı bu hakikate eriştirmez. Bunun olması için zikredilen özelliklerin çalışmada hakikaten bulunması gerekir.

Bizim yazımıza konu olan daha ziyade kulluğumuzu etkileyen ve aynı ortamı paylaştığımız kardeşlerimizle hukukumuzu düzenleyen, hayır ortamını şeytanın aleyhimize çevirmemesi için gerekli olan şeylerdir. Çaba bizden başarı Allah'tandır.

6. Buhari
7. Tirmizi

Allah'tan Yardım Talep Etmeli

Ferdî olarak ıslahımız veya topluluk olarak muvaffakiyetimiz ancak Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* dilemesiyle mümkündür. Bundan dolayı birlikte çalışan kardeşlerimiz rahmet kapılarını dualarıyla aşındırmalı, ısrarla Allah'tan kendileri ve kardeşleri için yardım talebinde bulunmalıdırlar. Süleyman'ın *aleyhisselam* duasını sürekli tekrar etmeliyiz:

"Rabbim, bana, anne ve babama verdiğin nimete şükretmemi ve hoşnut olacağın salih bir amelde bulunmamı ilham et ve ***beni rahmetinle salih kulların arasına kat.****"* [8]

Duanın son kısmı hem kişinin kendi salahını hem de içinde bulunduğu topluluğun salahını Allah'tan *subhanehu ve teâlâ* istemektir.

Bu tarz umumi duaları çoğalttığımız gibi içinde bulunduğumuz durumla alakalı duaları çoğaltmalı ve Rabbimize O'nun *subhanehu ve teâlâ* güzel isimleri ve yüce sıfatlarıyla tevessül etmeliyiz. Yaptığımız işin ecrinden mahrum olmama, işin muvaffakiyeti ve emanete hıyanetten korunma, kardeşlerimizle hukukumuzda nefsin ve şeytanın şerrinden Allah'a sığınmaya yönelik özel dualarımız olmalı.

'Allah'ım! Yaptığımız amellerde bizi ihlasa muvaffak kıl. Şirkin küçüğünden ve büyüğünden sana sığınırız. Şüphesiz en hayırlı koruyucu ve sığınılanların en hayırlısı sensin. Allah'ım beni kardeşlerime kardeşlerimi de benim için hayırlı kıl. El-Vedud isminle beni kardeşlerime, kardeşlerimi de bana sevimli kıl. Kardeşlerimin hukukunda beni nefsimin şerrinden ve şeytanın dokunmasından muhafaza et.'

Yapılan İşin Ecrini Unutmamak

İslami çalışmanın afetlerinden biri, yapılan işin ecrini unutmaktır. Yapılan işin ecrini unutmak, kişiyi amele teşvik eden asli etkenlerden iradenin zayıflamasına ve şeytanın insanı amelden soğutmak için kapı aralamasına vesile olur.

Çünkü yapılan her amelin iki boyutu vardır. Amelin dünya boyutudur ki; bu genelde yorgunluk ve insan için zahmet boyutudur. İkinci boyutuysa uhrevidir. Kişinin bu amel karşılığında alacağı mükafat ve rıza-i ilahiyi ifade eder.

8. 27/Neml, 19

Kişi amelin bedeni yorgunluk boyutunu, uhrevi yönünü hatırda tutarak azaltır, şeytan ve nefsin dürtülerine karşı direnç gösterir. Ecri unuttuğunda görev onun için yük olmaya başlar, yaptığı işe karşı isteği azalır, beraber çalıştığı Müslüman kardeşlerine karşı tahammülsüzlük gösterir. Bu durum dünya huzursuzluğuyla beraber, uhrevi olandan da mahrum olmasına neden olur. Çünkü bu ruh haliyle hareket eden kardeşimiz başta ihlassızlık olmak üzere, kardeşlerine eziyet ve nimete nankörlük de dahil, amelini kendi aleyhine çevirecek her türlü afete düşer.

Bu duruma düşmemek için tedbirler alınmalıdır. Öncelikle yaptığımız işi her yönüyle düşünülmeliyiz ve bizi Rabbimize nasıl yaklaştırdığına dair malumat sahibi olmalıyız. Varsa yaptığımız işe hususi delalet eden nasları hatırımızda tutmalıyız. Belli aralıklarla bizlere işimizin ecrini hatırlatan kitaplar okumalı veya bu içerikteki derslerden istifade etmeliyiz. Bunun yanında bu durumu hisseden kardeşlerimiz kendilerine Allah'ı hatırlatan, sözü Müslümanlar üzerinde etkili olan insanlardan nasihat talebinde bulunabilirler.

Güzel Ahlak Sahibi Olmaya Çalışmak

"Bana en sevgili olanınız ve bana ahirette de en yakın olanınız, ahlakı en güzel olanınızdır. Sizden en çok kızdıklarım ve ahirette bana en uzak olanlarınız da, ahlakı kötü olanlar, gevezeler, böbürlenenler ve boş boğazlardır." [9]

Beraber çalışan kardeşlerimizin en iyi bilmesi gereken şey güzel ahlakın ibadet olduğudur. Bir çok kardeşimiz ibadet deyince gece namazı, nafile oruç ve infak benzeri ibadetleri anlarlar. Oysa bir Müslümanın en hayırlı ibadetlerinden biri güzel ahlak sahibi olmasıdır.

"Muhakkak ki mümin, güzel ahlakı sayesinde oruçlunun, ve geceleri ibadetle geçirenlerin derecesine ulaşır." [10]

Ne yaptığımız takdirde güzel ahlak sahibi oluruz? Bu sorunun cevabı yani güzel ahlakın ölçüsü bir çok Müslümanın merak ettiği şeylerdendir. Bu sorunun cevabını Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* şu sözünde özetlemiştir:

"Kendisi ateşe haram edilen ve kendisine de ateşin haram kılındığı kimseyi size haber vereyim mi? Ateş, kolay geçimli, yumuşak huylu, insanlara yakın olan ve onlara kolaylık gösterenlere haram kılınmıştır." [11]

Bu hadiste ifadesini bulan özellikleri rıfk başlığı altında toplayabiliriz. Özellikle ortak yapılan işlerde rıfk çok önemlidir. Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* sevgisini ve inayetini celbeder. Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdular:

"Şüphesiz Allah er-Rafik'tir, rıfkı sever, sertliğe vermediğini yumuşaklığa verir." [12]

"Rıfk bir şeye girdi mi onu mutlaka güzelleştirir, bir şeyden de çıkarıldı mı onu mutlaka kusurlu kılar." [13]

"Bir kimse yumuşak davranmaktan mahrum ise hayrın tamamından mahrumdur." [14]

Anlaşılması kolay olan, istekleri kolay halledilebilen, arkadaşlarına karşı kolaylaştırıcı, bir

9. Ahmed, Tirmizi

10. Ebu Davud
11. Tirmizi
12. Müslim
13. Müslim
14. Müslim

kusur karşısında kolay bağışlayan insanlar bu hadislerdeki müjdelere nail olan insanlardır. Bu işin şahsa bakan yönüdür. Çalışmaya ve ümmete bakan yönüyse Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* işleri bereketli kılmasıdır.

Bu hadislerde zikredilen yumuşaklık, kolay olmak ve yakınlık yani rıfk; insan tabiatına aykırıdır. Çünkü öfkeli, cedelci ve zalimlikle malul olan insan için en zor şey yumuşaklık ve anlayıştır. Dünyadaki bereketinin, ahiretteki karşılığının bu denli büyük olmasının hikmeti de bu olsa gerektir. Ancak bu ahlaklar çabalama ve ısrarla kazanılabilen ahlaklardandır. Yaşanan vakıalar karşısında rıfk ve yumuşaklıkla muamelede bulunacağına dair Rabbine ve kendine söz veren ve sonrasında da nefsini muhasebe eden kulların, Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* yardımıyla elde ettikleri şeylerdendir rıfk.

"Ama kim de tok gözlülük gösterirse, Allah onu zengin kılar. Kim iffetli olmak isterse Allah'ta onu iffetli kılar. Kim de sabretmek için sabır ve tahammül gösterirse Allah da onu sabırlı kılar; hiç kimseye sabırdan daha hayırlı ve faydası geniş olan bir şey verilmemiştir." [15]

Bu hadislerde zikredilen yumuşaklık, kolay olmak ve yakınlık yani rıfk; insan tabiatına aykırıdır. Çünkü öfkeli, cedelci ve zalimlikle malul olan insan için en zor şey yumuşaklık ve anlayıştır. Dünyadaki bereketinin, ahiretteki karşılığının bu denli büyük olmasının hikmeti de bu olsa gerektir.

Fedakarlık Yapmak

İslami çalışmaları bereketlendiren şeylerden biri, fedakar insanların kendi haklarından feragat edip, haklarını İslami hizmete adamalarıdır. Bu insanlar hem Rableri katında değerli hem de kardeşleri nezdinde sevimlidirler. Böyle insanların olduğu yerlerde sorun ve aksaklık olmaz genelde. Kendi sorumluluklarını yerine getirdikten sonra kardeşlerine yardımcı olur, onların eksikliklerine yetişirler. Onlar fedakarlıklarıyla insanlara yardımcı oldukça Rableri de onlara yardımcı olur ve işlerini kolaylaştırır.

"Kul kardeşine yardım ettikçe Allah da ona yardımcı olmaya devam eder." [16]

Fedakarlığın kemale ermiş haliyse *'isar'* ahlakıdır. Yani kardeşini kendine tercih etmek, kendi sıkıntılarını unutup onun sıkıntılarına koşturmak.

"Kendileri ihtiyaç sahibi olsa bile kardeşlerini öz nefislerine tercih/isar ederler. Kim nefsinin cimri ve bencil tutkularından korunmuşsa, işte onlar felah (kurtuluş) bulanlardır." [17]

Fedakarlık ve isar, ortama göre değişen bir ahlaktır. Kimi yerde kardeşinin işini omuzlamak, kiminde sıkıntılı dönemlerinde kardeşinin kusurlarını görmemek, bazen yeme, içme ve uyku konusunda kardeşini kendine tercih etmek, kimi zaman hakkı olan tatil ve dinlenmeden feragat etmektir. Her Müslümanın bu yüce ahlaki mertebeye erişmek için bulunduğu ortamı ve yapabileceği fedakarlıkları düşünmesi ve adım atması gerekmektedir.

İşin vitrininden ziyade mutfağına tabi olan, övgüsünden ziyade zahmetini çeken fedakar Müslümanlara müjdeler olsun. Bu müjde Allah Rasûlü'nden *sallallahu aleyhi ve sellem* bu ahlaka sahip olanlara yönelik bir müjdedir:

"Müjdeler olsun şu kula ki, Allah yolunda cihad için atının gemini tutmuş, başı dağınık, ayakları tozlanmıştır. Eğer bu kula hudut bekleme (görevi verilir) ise en güzel şekilde hudut bekler. Eğer askerin gerisinde artçı vazifesi verilirse en güzel şekilde artçılık görevini yapar. Buna rağmen bu kul bir meclise girmek için izin istese izin verilmez! Bir mevzuda şefaat etse şefaati kabul edilmez!" [18]

Bu müjdeye nail olan kişinin ilk sıfatı işler arasında ayrım yapmaması ve kendine verilen her vazifeyi kulluk bilinci ve ahiret inancıyla en güzel şekilde yerine getirmesidir. İkinci sıfatı ise yaptığı hizmetin karşılığını dünyada beklememesidir. Çünkü İslam'ın en zirve ameli olan cihadda, en zorlu amelleri en güzel şekilde yapmasına rağmen kapılardan kovulan, aracılığının kıymeti olmayandır o. Buna rağmen bu durum onun işlerinin hakkını verip ihsan üzere hizmet etmesine engel değildir.

15. *Buhari, Müslim*
16. *Müslim*
17. *59/Haşr, 9*
18. *Buhari*

İnsanlara Eziyet Etmekten Sakınmak

"Müslüman Müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez, onu yardımsız bırakmaz ve hakir/değersiz görmez. Kişiye şer olarak kardeşini küçük görmesi yeter. Kişiye şer olarak kardeşini hakir görmesi yeter." [19]

Bu hadis Müslümanlar arasındaki ilişkiyi düzenleyen hadislerdendir. Beraber çalışan ve aynı ortamı paylaşan kardeşlerimizin en fazla dikkat etmesi gereken ve çalışmada düstur edinmeleri gereken Nebevî irşadlardandır bu rivayet.

Çünkü; Müslümanda asıl olan kardeşlerine fayda sağlaması ve onlar için fedakarlık yapmasıdır. Bir üst başlığın konusu olan fedakarlık ve isar da olduğu gibi. Bu mertebeye ulaşamayan Müslümanın kardeşlerine zarar verecek, onlara zulüm ve eziyet olan şeylerden sakınması ise bir zorunluluktur. Yani birincisi hayırda öncü olanların işiyken, ikincisi her Müslümanda bulunması gereken ahlaktır. Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*:

"— Her Müslümanın sadaka vermesi vaciptir, buyurdular.

Ashab:

— Sadaka verecek bir şey bulamazsa ne yapar? diye sordular.

— Çalışıp kazanır; hem kendisi faydalanır hem de başkasına sadaka verir.

— Çalışamazsa ne yapar?

— Muhtaç olana bedenî gücüyle yardım eder.

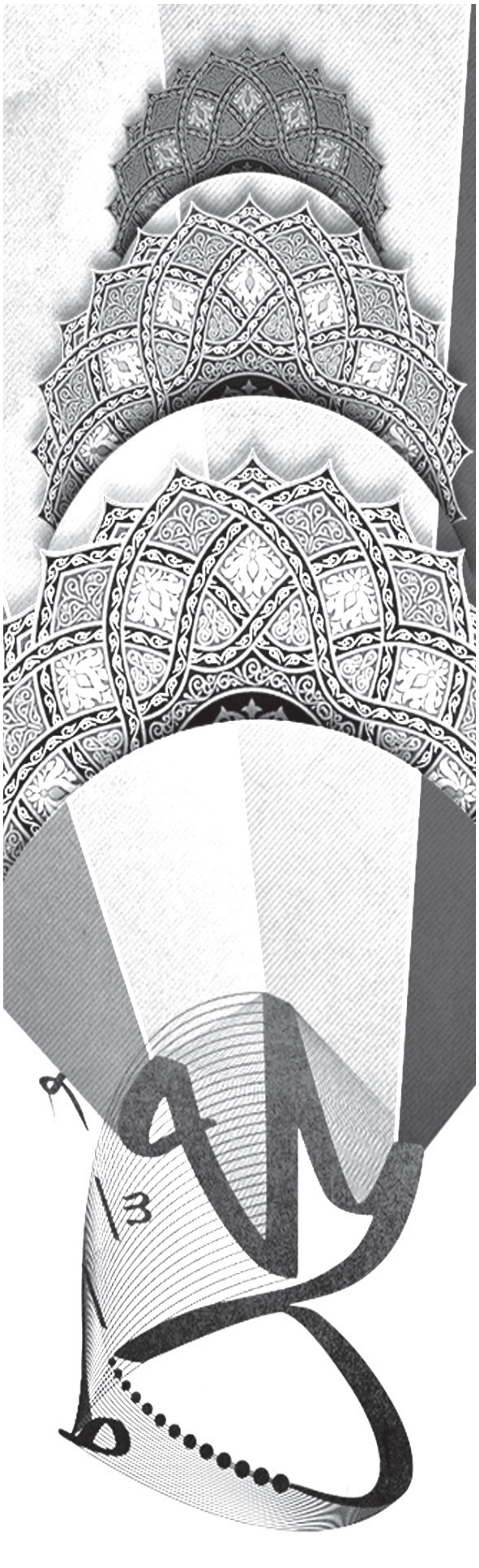
— Yardıma gücü yetmezse ne yapar?

— İyilik ve adaleti emreder.

— Ona da gücü yetmezse?

***— Kimseye kötülük etmesin, bu da kendisi için bir sadakadır.**"* [20]

Hadisin son cümlesi bir Müslüman için en alt mertebedir. Bundan ötesi ahiret iflasıdır. Çünkü eziyet, zulüm veya küçük görerek insanların hakkına girenler kıyamet gününde kendi sevap-

19. Müslim
20. Buhari, Müslim

larından vermek ve karşıdakinin günahlarından yüklenerek bu hakları öderler.[21]

Eziyet, zulüm ve başkalarını küçük görme ahlakına sahip insanlar, İslami çalışmayı aleyhlerine çevirmiş insanlardır. Çalışmanın en tehlikeli olan bu afetinden korunmak için:

Her Müslümanın değerli olduğuna inanıp ona göre hareket etmek gerekir.

Kişilerin hassasiyetlerine saygı göstermek ve kendi hassasiyetlerimiz için beklediğimiz saygıyı insanların hassasiyetleri için göstermek gerekir.

İnsanları değersizleştiren ve çoğu zaman şeytanın dürtüsüyle ölçüsü kaçan şakadan kaçınmak gerekir. Şer'i ölçüler gözetildiğinde İslam'ın şakayı haram kılmadığını ve başta Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* olmak üzere seçkin sahabilerin şaka yaptıklarını biliyoruz. Mizahın evrensel bir ölçüsü olmadığından şer'i bazı ölçülerden olan yalan söylememe, şakayı hakaret ve rencide vesilesi kılmama, âdet ve meslek haline getirmeme gibi şeylere dikkat edilse de şaka genelde yapıcı değil, rencide edici oluyor. **Bundan dolayı mizahtan kaçınıp tebessüm ahlakını ilke edinmek daha evladır.** Böylece hem şakanın afetlerinden korunulmuş hem de şakayla umulan kalplerin yakınlaşması tebessümle elde edilmiş, ayrıca sadaka ecri alınmış olur. Bu haliyle tebessüm hem dünyevi hem de uhrevi cihetten mizahtan daha faydalıdır.

Elbette ki bu başlık altına giren maddeler bununla sınırlı değildir. Zulüm, yardımsız bırakma ve hakir görmenin iş ve işin icra edildiği ortama göre farklı şekilleri ve farklı tonları vardır. Örneğin, dikkat isteyen bir çalışma sahasında en büyük zulüm insanların dikkatlerini dağıtacak şekilde gürültülü hareket etmek, yüksek sesle konuşmaktır. Ya da gerekli gereksiz sürekli hareket halinde olmak, kapalı ortamlara girip çıkmak böylece kardeşlerine rahatsızlık vermektir.

Sürekli aynı ortamı paylaşarak çalışan kardeşler için en ciddi zulüm ve eziyet surat asmak, genel ahlakı olmadığı halde sessizliğe bürünmek ve kendi kabuğuna çekilmektir. Ortamda bulunan her Müslüman bu durumu üzerine alacak ve kardeşine eziyet ettiği düşüncesiyle kendini sorgulayacaktır. Bu noktada zulüm olarak isimlendirdiğimiz bu ahlak, ortak bir işi tek başına veya gruptan uzakta icra eden bir kardeşimiz için söz konusu dahi değildir.

Öyleyse her Müslümanın bu üç maddenin kendi ortamında nasıl tahakkuk ettiğine dair tefekkür etmesi ve bunlardan sakınması gerekmektedir.

Rabbimiz! Sen, bizleri İslami çalışmada hayra muvaffak kıldığın, şeytanın ve nefsin dürtülerinden koruduğun kullarından eyle.

---

21. *"Allah Rasûlü: 'Müflis kimdir, biliyor musunuz?' diye sordu. Ashab: 'Bizim aramızda müflis, parası ve malı olmayan kimsedir', dediler. Rasûlullah: 'Şüphesiz ki ümmetimin müflisi, kıyamet günü namaz, oruç ve zekat sevabıyla gelip, fakat şuna sövüp, buna zina isnad ve iftirası yapıp, şunun malını yiyip, bunun kanını döküp, şunu dövüp, bu sebeple iyiliklerinin sevabı şuna buna verilen ve üzerindeki kul hakları bitmeden sevapları biterse, hak sahiplerinin günahları kendisine yükletilip sonra da cehenneme atılan kimsedir.' " (Müslim)*

ozcanyildirim@tevhiddergisi.com | ÖZCAN YILDIRIM

Münafıkların Özellikleri: **Sözlerinden Dönerler**

Bu güruhun kimyasında istikrarsızlık, dikiş tutturamamak ve bir ahit üzerinde sabit kalamamak vardır. Ortamın rengine göre hareket edip, mangalda kül bırakmazlar. Rahat zamanlarda verdikleri sözlerin altından, yeri geldiğinde kalkma gayreti dahi göstermezler. Bu davayı rüzgârsız, yelsiz, müreffeh bir çalışma olarak addettikleri için en küçük bir yelde bir başka vadide oyun oynamaya başlarlar.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın Adıyla...

Allah'a hamd, Rasûlüne salât ve selam olsun...

Kur'an ve Sünnet'te münafıkların özelliklerinden biri de sözlerinden dönmeleridir. Başka bir deyişle de ahdini bozmasıdır. Kişinin ahdini bozması demek, ister Allah'a karşı olsun, ister insanlara karşı olsun verdiği söze aykırı davranması, vefa göstermemesidir. Verilen sözü tutmak, şeriat tarafından emredilirken; sözden caymak, sözü bozmak, ahde vefasızlık ise münafıkların özelliklerinden sayılmıştır.

Münafıkların özelliklerinden olan sözden cayma, insan fıtratında dahi nefret arttıran sû-i ahlak cinsindendir. Hayatta herhangi bir kimse ile arkadaşlık, dostluk veya yakın bir ilişki kurulduğunda, en ağır olan husus, kişinin sözünden dönmesi, ahde vefa göstermemesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* fıtratlara yerleştirdiği bu husus, toplumdaki güven dengesini sağlamaktadır. Dolayısıyla her ahdini bozan kişi, sözünden dönen kimse, toplumun kendisine beslediği güven duygusunu da zedeleyecektir.

Buna Musa *aleyhisselam* kavminden bir örnek verebiliriz. Musa, kendi kavminden söz almıştı ve kavmi bu sözü tutmayınca onlara oldukça kızmıştı. Çünkü verilen bu söz, onunla kavmi arasındaki güven ilişkisinden kaynaklanmaktaydı.

"Musa kavmine kızgın ve üzgün olarak döndü ve: 'Ey kavmim; Rabbiniz size güzel bir vaadde bulunmadı mı? Uzun bir zaman mı geçti aradan, yoksa Rabbinizin gazabına uğramak istediniz de mi bana verdiğiniz sözden caydınız?' dedi." [1]

1. 20/Taha, 86

Allah Rasûlü de *sallallahu aleyhi ve sellem* en açık şekilde münafıkların bu özelliğine dikkat çekmiş ve bunu da alamet-i farika olarak saymıştır.

"Münafığın alameti üçtür: Konuştuğunda yalan söyler, söz verdiğinde sözünde durmaz, ona bir emanet verilirse hainlik eder." [2]

Başka bir rivayette ise şöyle geçer:

"Dört şey kimde bulunursa münafık olur, kimde onlardan bir haslet (huy) olursa onda onu terk edinceye kadar münafıklıktan bir haslet vardır; Konuştuğu zaman yalan söyler, söz verdiği zaman sözünden döner, düşmanlık ederse haddi aşar, sözleşirse sözleşmeye ihanet eder." [3]

Müslim'in bir rivayetinde: *"Namaz kılsa da, kendini Müslüman zannetse de"* ibaresi de geçmektedir.

' 'Söz verdiğinde sözünde durmaz' demek, gelecekte iyilik adına bir söz verdiğinde vefa göstermez demektir.' [4]

'Hadiste zikredilen üç alametle yetinilmesinin nedeni, bu üçünün geri kalanlara işaret ediyor olmasıdır. Çünkü dinle ilgili hususlar üç unsurda toplanır: Söz, fiil ve niyet. Yalan söyleme ifadesi ile sözün bozukluğuna, sözde durmamak ifadesi ile niyetin bozukluğuna -çünkü söz verildiği sırada sözde durmama kastı yoksa bunun bir zararı olmaz, ancak kişi sözde durmamayı kast etmiş, sonra bir engel çıkmış veya karar değiştirmiş ise bu durumda kişide nifakın sureti bulunmamış olur- işaret edilmiştir. Bu anlamda şu hadis rivayet edilmiştir: 'Kişi verdiği sözü yerine getirme niyeti ile kardeşine söz verir de yerine getirmezse günaha girmiş olmaz. Hadiste bahsedilen sözden/vaadden kasıt, hayır vaadidir. Kötü vaadin (tehdidin) ise yerine getirilmemesi müstehaptır.' " [5]

İmam Nevevi *rahimehullah* şöyle demiştir: '*Muhakkik âlimler, hadisin şu anlama geldiğini söylemişlerdir: Bu özellikler nifak özellikleridir. Bu özelliği taşıyan kişi de bu özellikler bakımından münafığa benzemekte, onların ahlakını taşımaktadır.'*

Ayrıca hadiste kast edilenin itikadi değil, amelî nifak olduğu da açıktır.

Münafıkların Temel Kimyası: Sözünden Dönmek!

Bu güruhun kimyasında istikrarsızlık, dikiş tutturamamak ve bir ahit üzerinde sabit kalamamak vardır. Ortamın rengine göre hareket edip, mangalda kül bırakmazlar. Rahat zamanlarda verdikleri sözlerin altından, yeri geldiğinde kalkma gayreti dahi göstermezler. Bu davayı rüzgârsız, yelsiz, müreffeh bir çalışma olarak addettikleri için en küçük bir yelde bir başka vadide oyun oynamaya başlarlar. Ahdi bozma gerekçeleri de fışkıran bir pınar misali tükenmek bilmez. Onların lehinde çuval dolusu sebep bulunurken, sizin lehinizde ise miskal-i zerre bulunamaz, bulunmamalıdır.

Bolluk gününde, ortamın etkisiyle söz verenler, günü geldiğinde nefsin aleyhinde işler cereyan etmeye başladığı zaman bir anda piyasadan silinmeye başlarlar. Bu vb. cümleleri uzatabiliriz. Fakat şurası bir hakikattir ki, bu tip karakterde olan bir bireyle İslami davayı gütmeniz, bu yolda beraber yolculuk etmeniz çok zordur. Bugün olmazsa, yarın sizi yarı yolda satacaklardır.

Bolluk gününde, ortamın etkisiyle söz verenler, günü geldiğinde nefsin aleyhinde işler cereyan etmeye başladığı zaman bir anda piyasadan silinmeye başlarlar. Bu vb. cümleleri uzatabiliriz. Fakat şurası bir hakikattir ki, bu tip karakterde olan bir...

Münafıkların hamuru olan bu karakter, Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* zamanında da tüm türleri ile sergilenmiştir. Yıllardır bu serginin önünden geçip duran bizlerin bunu vakıa gözlüğü ile bir daha müşahede etmemiz gerekmektedir.

Onların daima iş kızıştığında geri kaçmaları, sözlerini bozmaları, Medine İslam Devleti'nin kararlarını içlerine sindiremeyip farklı hâllere bürünmeleri, bunun örnekleridir. Peygamberin *sallallahu aleyhi ve sellem* siyeri, onların bu yöndeki yamuklukları ile doludur ki ileride bunları analiz etmeye çalışacağız inşallah.

Fakat biz burada ayetler ve hadisler bağlamında bu meselenin günümüzdeki İslami hareketlere, yapılara ve cemaatlere ne gibi bir ders çıkması gerekir ona değineceğiz.

Münafıklar, önce boş sözlerle, çuval dolusu laflarla piyasada yer edinirler. Fakat iş, kendi şahsi menfaatleri ile çatıştığında ortadan kaybolurlar. Allah *subhanehu ve teâlâ* onların verdikleri sözleri ve

---

2. *Muttefekun Aleyh*
3. *Muttefekun Aleyh*
4. *Avnu'l Mabud, 12/289.*
5. *Fethu'l Bâri*

ardından nasıl sıvışıp gittiklerini şu ayetlerde bahsetmektedir:

"Onlardan kimi de: 'Eğer Allah lütuf ve kereminden bize verirse, mutlaka sadaka vereceğiz ve elbette biz sâlihlerden olacağız' diye Allah'a and söz verdi. Fakat Allah lütfundan onlara (zenginlik) verince, onda cimrilik edip (Allah'ın emrinden) yüz çevirerek sözlerinden döndüler. Nihayet, Allah'a verdikleri sözden döndüklerinden ve yalan söylediklerinden dolayı Allah, kendisiyle karşılaşacakları güne kadar onların kalbine nifak (ikiyüzlülük) soktu." [6]

"Kendilerine: 'Ellerinizi savaştan çekin, namazı kılın ve zekâtı verin' denilen kimseleri görmedin mi? Sonra onlara savaş farz kılınınca, içlerinden bir grup hemen Allah'tan korkar gibi, hatta daha fazla bir korku ile insanlardan korkmaya başladılar da: 'Rabbimiz! Savaşı bize niçin yazdın! Bizi yakın bir süreye kadar ertelesen (daha bir müddet savaşı farz kılmasan) olmaz mıydı?' dediler. Onlara de ki: 'Dünya menfaati önemsizdir, Allah'tan korkanlar için ahiret daha hayırlıdır ve size kıl payı kadar haksızlık edilmez.' " [7]

"İman etmiş olanlar: 'Keşke cihad hakkında bir sure indirilmiş olsaydı! derler. Ama hükmü açık bir sure indirilip de onda savaştan söz edilince, kalplerinde hastalık olanların, ölüm baygınlığı geçiren kimsenin bakışı gibi sana baktıklarını görürsün. Onlara yakışan da budur!" [8]

Bu ayetler, verdikleri sözlerden sonra dönmelerini açık şekilde dışa vurmuştur. **Aslında burası İslami cemaatler için tehlikeli değildir. Bilakis asıl tehlike çanları, aşağıdaki ayette anlatılan tipteki insanların cemaatin içerisinde tıpkı bedene yerleşip de fark edilemeyen bir kanser misali yer etmeleriyle çalmaya başlar.**

"(Sana:) 'İtaat ettik/Baş üstüne' derler. Yanından ayrılınca da onlardan bir bölümü söylediklerinin tersini yaparak gecelerler. Allah, onların nasıl gecelediğini kaydediyor. Sen de onlardan yüz çevir ve Allah'a dayan. Vekil olarak Allah yeter." [9]

Evet, meselenin künhü olan ayet de bu olsa gerek. Burada münafıkların portresi ve tehlikeli iç hesaplaşmaları deşifre edilmiştir. İçten kurguladıkları bir doğruları olmasına rağmen, görünürde kafa sallayıp, *'tamam, baş üstüne'* demişlerdir. Bu durumun birinci adımı, -önceki yazımızda da belirttiğimiz üzere- **cemaat ferdinin, cemaat yönetiminin kararları ile karşı karşıya geleceği, kendisine has birtakım doğrular edinmesidir. Doğrularından bir türlü vazgeçemeyen, kendi doğrusunda cemaat yönetimine karşı içten pazarlıklı olan kimseler, kendi doğruları ile cemaat arasında dilediklerinde açıp, diledikleri̇nde tekrar kapattıkları nifak köprüleri inşa etmişlerdir. Bununla beraber inşa ettikleri bu köprüyü, menfaatleri doğrultusunda aç-kapa yapma yeteneğine de sahiptirler.**

İçi ve dışı bir olmayan, cemaat yönetimi karşısında iki büklüm olup, kendi iç âlemine dönüp gecelediğinde bunun nefsani sağlamasını yapan kimselerin bu davaya katacağı sadece tefrika ve nifaktır. Allah da bu ayette bu karakteri kendisinde kökleştiren kimselerden yüz çevirilmesini emretmektedir.

Peki bunun sebebi nedir? Cemaat fertleri, bir cemaat ile beraber hareket ederken nelere dikkat etmelidir? Bu problemle yüz yüze kalmamak için itaatlerini nelerle güzelleştirmelidir?

Bir İç Huzuru: Gönülden İtaat!

"Ey iman edenler; Allah'a, Rasûlü'ne ve sizden olan emir sahiplerine itaat edin." [10]

İslami bir yapı içerisinde hareket edenler için, bu ayeti düstur edinmek kaçınılmazdır. Zaten toplu işlerin düzenli ve verimli olabilmesi için de bu şarttır. Fakat burada önemli olan husus, birey buna kerhen mi yoksa gönülden mi itaat etmektedir?

6. 9/Tevbe, 75-77
7. 4/Nisa, 77
8. 47/Muhammed, 20
9. 4/Nisa, 81
10. 4/Nisa, 59

Şurası bir gerçektir ki, cemaat yönetimi bireylere bir konu hakkında emrettiği vakit, iki tip insan ortaya çıkmaktadır.

Birincisi: Verilen emrin doğru, isabetli olduğuna gönülden kanaat getirip, itaat eden kimse.

İkincisi: Verilen emrin yanlış olduğunu, aslında başka türlü yapılırsa daha iyi olacağına kanaat edip, yine de *'itaat'*in dışına çıkmamayı isteyen kimse.[11]

Burada birinci profildeki kişi, bir yapı için yol arkadaşı, sadık insandır. Onunla her türlü badireyi atlatmak için planlar yapabilirsiniz. Bu kimse, her zorlukta, insanların yüz çevirdiği, ihanet ettiği zamanlarda ve şüphe, şehvet, menfaat ve nifak dalgaları devasa boyutta bir yapıya hücum ettiğinde bineceğiniz en sağlam gemi gibidir. Yapı sarsıldığında dahi onun ile kuvvet kazanacaktır. Çünkü bu kimse kendi doğrularını İslam'ın maslahatı için geri dönüşümü olmayan bir çöplüğe terk etmiştir. Çünkü doğruları, rüzgârda pis kokusunu salıveren şahsi çıkarlar bütünüdür. Doğrusunu yapıya teslim edişi, onun güven duygusunu benliğine yerleştirdiğinden ötürüdür. Allah'ın bizleri bu zümreden kılmasını dileriz...

Fakat ikincisine gelince; o, bir yapı için yıllarca yaşayıp da üzerine bastığında patlayan bir mayın gibidir. Kendi şahsi doğruları ve çıkarlarının ne zaman patlak verip, zarar vereceği kestirilemez. Çıkar dengesi alt üst olduğunda yapıyı satacağı gibi, yapının üzerindeki emeklerine karşı nankör fıtratını devasa boyutta sahneye çıkarmaya başlar. Onun için bunca emeğin karşılığı olan vefa, sadece İstanbul'daki bir semtin adı olmaktan öteye geçmez. Allah bizleri bu zümreden uzak tutmasını dileriz...

İkinci tip kimseyi, gönülden itaat etmemeye sevk eden unsurlardan birkaç tanesini zikretmek, yerinde olacaktır.

Gönülden İtaatsizliğin Sebepleri

1. Verilen İşin Doğru Olmadığına İnanmak

Bir kimsenin kendisine has doğruları olabilir. Bunda herhangi bir beis yoktur. **Bizim, *'cemaat bireylerinin doğrusunun olmaması gerekir'* sözümüzden kastımız, cemaat yönetiminin İslam'ın ve bireylerin tümünün maslahatı için ortaya koymuş olduğu bilgi ve tecrübe süzgecinden geçen bir kararın karşısında olan doğrulardır.** Kişi bunu bir öneri olarak sunabilir, fakat bunu güven duyduğu bir yönetim karşısında tabu hâline getirmemelidir. Çünkü yeniden ifade etmek gerekir ki, **Allah'ın bize *'emire itaat edin'* diye buyurduğu husus, kişiden kişiye değişen göreceli doğrulardadır.**

Bir kimsenin kendisine has doğruları olabilir. Bunda herhangi bir beis yoktur. Bizim, 'cemaat bireylerinin doğrusunun olmaması gerekir' sözümüzden kastımız, cemaat yönetiminin İslam'ın ve bireylerin tümünün maslahatı için ortaya koymuş olduğu...

Bunu bir türlü içinden atamayan birey, yönetimin kendisine emrettiği hususu içine sindiremeyecek, onlara karşı güven duygusunu zedeleyecek ve son geldiği nokta ise, onları yanlış yapmakla niteleyecektir.

Bunun sonucunda da kişi yanlış yaptığına inandığı insanlarla ya beraber hareket etmeme kararı alacaktır ya da beraber olmaya devam edecek, fakat bunu içerisinde mayın gibi barındıracaktır. Kişi hem yanlış olduğuna inanıp, hem de onlarla beraber olmaya devam etmesi de ayrı bir kalp hastalığıdır. Bir işin doğru olduğuna inanmayan kimse, o işi yapsa da ihsan üzere yapmayacaktır.

Buna bir örnek verelim; Cemaat, bir kişinin mescid hizmetinde bulunmasına ve orada su dağıtmasına veya temizlik yapmasına dair bir görev vermiş olsun. Söz konusu birey, bunun doğru olduğuna inanır ve gönülden itaat ederse, o işi kendi işi gibi benimser ve dört dörtlük ihsan üzere yapar. Hatta o işi en iyi şekilde yapabilmek için her gün o görevin yerine getirilmesi ile ilgili planlar yapar ve *'daha iyi nasıl yapabilirim'* diye düşünür. Fakat verilen görevin yanlış olduğunu düşünen ve içinde sıkıntı duyan kimse ise, bunu savuşturmanın, bir an önce bitirmenin ve kaytarmanın yollarını arar. İşini de ihsan üzere yapamaz.

---

11. *İtaat etmeyeni anlatmaya gerek yoktur. Çünkü o zaten ayetin ve tehdit edici hadislerin muhatabıdır.*

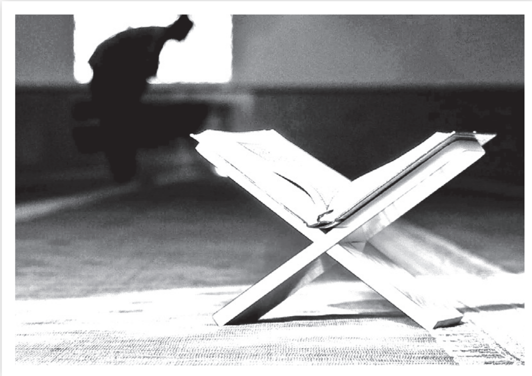
Bu örnek, tüm İslami çalışmaya şamildir. Diğer tüm çalışmaları buna kıyas edecek olursak şunu diyebiliriz ki; gönülden itaat etmeyen birey, İslami bir yapının gözlerini arkada bırakacağı bir kimsedir. Çünkü cemaatin işlerini nasıl geçiştirip, nasıl ketmedeceği kestirilemez. Bu sebeple, bireylerin bu yönde kendilerini otokontrole tabi tutması gerektiği gibi, İslami yapıların da işlerinin düzenli ve verimli olmasını istiyorlarsa, bireylerini bu yönde eğitmeleri gereklidir.

2. Cemaate Tek Bir Siyaset/Yöntem Üzere İtaat Etmek

Her cemaatin söz konusu vakıaya göre belirlediği bir siyaseti/yöntemi vardır. Bazısı, davet ve hizmet alanındaki faaliyetlerini açıktan yapar, kimisi gizli tutar. Bazısı, daveti kitlesel platforma taşımaz, sadece ilmî araştırmalar ve ilmî neşriyatlar düzeyinde yöntem belirler. Bazılarında katı yapılanma söz konusu iken, bazısı da genele açık bir yapılanma için biraz daha şeffaf bir yapılanmayı tercih eder. Bunları uzatmamız pekâlâ mümkündür. Fakat şurası bir gerçektir ki, her bir İslami yapının[12] yöntemini belirlediği Kur'an ve Sünnet'ten bir yönü vardır. Kaynağını buradan alarak ilkelerini ve yöntemini belirlerler. Fakat vakıanın ve şartların değişmesiyle siyaset ve yaklaşımları da değişebilmektedir. **Fakat bu, asla Kur'an ve Sünnet'e muhalif hareket etmek değildir. Burası yanlış anlaşılmamalıdır. Buradan kasıt, meşru yöntemlerin değişebileceğidir.**

İşte bu yöntemlerden sadece bir tanesi üzere itaat eden ve cemaatin sadece bu yöntemden ibaret olduğunu düşünen kimse, cemaatin olaylara ve kişilere yaklaşırken farklı bir yöntem sergilemesi hâlinde, gönülden itaat etmeyecektir. Çünkü o, bir tek siyaset üzere cemaat içerisinde yetişmiş ve cemaatin sadece böyle olması gerektiğine inanmıştır.

Örneğin, cemaat yönetimi katı ve tavizsiz bir yapılanma üzeredir. Fakat şartların değişmesi, davetin kitleselleşmesi ve kişilerin yapı içerisindeki faaliyetinin kaçınılmaz olması gibi durumların olması ile cemaat yönetimi katı ve tavizsiz politikasını değiştirdi. Bu durumda tavizsiz ilkeleri kendisine düstur edinip, başka yöntem olamayacağını savunan kimse burada gönülden itaat

edemeyecek ve bir üst maddede anlatılan sonuçlardan bir tanesi ile yüz yüze kalacaktır.

Ya da cemaat önceden çok aktif, sosyal ve açık daveti kendisine ilke edinen bir cemaat iken, daha sonraları şartların değişmesi ile gizlilik ilkelerini daha sıkılaştıran ve kabuğuna çekilen bir cemaat hâlini aldığında da aynı durum söz konusu olacaktır. Tek bir yöntemi kendisine tabulaştıran kimse burada da gönülden itaat edemeyecektir.

Bu sebeplerden dolayı, herhangi bir yapıdaki fertlerin tek bir yöntemi ve siyaseti kendilerine tabulaştırmaması gerekmektedir. Yöntemler, vakıadaki şartlara göre değişebilir. Ayrıca yöntemler fertlerin karakterlerine göre şekillenmez. Fertler yöntemlere göre şekil almalı, o yönteme ayak uydurmalıdırlar. Aksi halde verilen sözler yenmeye, ahitler bozulmaya başlayacaktır.

Kişinin istedikleri yerine geldiğinde can-ı gönülden itaat etmesi, istedikleri olmadığı zaman -ayette belirtildiği gibi- içinde başka sözler ile gecelemesi ve sonucunda da ahde vefa göstermemesi; Allah'ın onlarla kıyamet günü konuşmaması, onları temize çıkarmaması ve azap etmesi akıbeti ile karşılaşması olacaktır.

Ebu Hureyre *radıyallahu anh*, Peygamberin *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurduğunu rivayet etti:

"Üç sınıf vardır ki, kıyamet günü Allah onlarla konuşmaz, onları temize çıkarmaz, o ve onlar için acı verici azap vardır. Bunlardan bir tanesi yalnızca dünyalık için imama biat eden adamdır. Eğer (imam) isteğini verirse ona vefa eder, yoksa vefa etmez." [13]

12. *Cemaatlerine şirk ve şirke giden yolları bulaştıranları kast etmiyoruz. Kastımız: Müslüman olan, Kur'an ve Sünnet'i selefin fehmi ile anlayan ve ilkelerine şirki bulaştırmayanlardır.*

13. *Buhari, Müslim*

Gönülden İtaatsizliğin Zararları

Şunu bilmek gerekir ki emire itaatin iki boyutu vardır: Maddi ve manevi boyut...

Maddi olarak kişi yaptığı işte, her zaman yük taşıyana benzer. Belli bir yerden sonra beli kırılacak, yorucu işler onu bitap düşürecektir. Çünkü sürekli koşturan ve yorulandır. İlmî çalışmalar, davete yönelik çalışmalar, hizmete dair çalışmalar vs... İslami davayı gütmek, insanın bedenen efor sarf ettiği bir alandır. Bu sebeple maddi olarak insana ekstra bir külfet getirir.

Manevi yön ise, kişinin cemaat yönetimi ile arasındaki sevgi bağıdır. Sevgi olmadığı müddetçe, verilen işler ona hamallıktan başka birşey katmayacaktır. Emir sahibi şer'i hususlara aykırı olmadığı müddetçe ne yapsa kişinin içerisinde bir sıkıntı oluşturmayacaktır. **Çünkü sevgi, hangi alanda olursa olsun tüm olumsuzlukları, çirkinlikleri örten bir duygudur.** Bu sebeple, cemaat bireyi ile cemaat yönetimi arasındaki bağın, sevgi bağı olmasına dikkat edilmelidir. Aksi halde salt maddi yön düşünülürse ferdin bıkkınlık duyması, işlerden dolayı bitap düşmesi ve işleri gönülsüz bir şekilde yapması kaçınılmazdır. Bu da beraberinde kalplerin ayrılığını getirecektir.

Şair der ki:

'Diyarlardan Leyla'nın diyarına geçiyorum

Bir o duvarı bir bu duvarı öpüyorum

Diyarların sevgisi değildir kalbimi çelen,

Bir zamanlar diyarların içerisinde olanın sevgisidir.'

Hikaye o ki, bir genç bir kızı sevmiş. Sevdiğine ulaşabilmek için her gün koca nehri yüzerek geçermiş. Onu görüp geri dönermiş. Bir gün yine yüzerek karşıya geçmiş sevdiği kızda bir kusur görüp: *'Senin gözünde bir şaşılık mı var?'* demiş. Kız da: *'Sakın bugün karşıya geçme'* demiş. Tabi delikanlı dinlememiş ve karşıya yeniden geçmek için nehre dalmış ve boğulmuş. Burada gencin iştiyakla gidip koca nehri geçecek kadar gözünde küçülten şey sevgidir. Şaşılığı görüp, sevgisi bittiği anda yüzmeyi dahi becerememiş.

İşte bir yapıya olan sevgi, insanı olumlu yönden tetikleyen bir duygudur. Bu duygu çekilmeye başladığı anda gönülden itaat kaybolacak, artık yapıdaki kusurlar beyni fokurdatmaya başlayacaktır. Bunu, bir bireyin ihsan üzere iş yapamamasındaki sebeplerden bir olarak da sayabiliriz.

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki, gönülden itaat etmeyen birey, yapı içerisinde bulunduğu ve bunu tedavi etmediği müddetçe kendisini nifakın içerisinde bulabilir. Kendisi gönülden itaat etmemeye başladığı zaman da yapının ve yapı içerisinde bulunan fertlerin kusurlarını araştırmaya başlayacaktır.

İşin son hâlinde de kendisinin istediği şey kendisine verilmediği için, basit dünya metaı ve kendi hevası için yapıya verdiği sözünden dönüp, ahdini bozacaktır. Bu sebeple yapı içerisinde bulunan bireylerin manevi yönlerini muhasebe etmesi gerektiği gibi, yapının da içerisinde manevi boyutu taşımayan bireyleri ıslah yoluna gitmesi gerekir. Yoksa bu tipteki insanın nerede bitap düşeceği, sözünden dönüp, davaya sırt döneceği bilinemez.

Allah bizleri emir sahiplerine karşı gönülden itaat eden bireylerden kılsın.

"Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun" duamız ile...

enesyelgun@tevhiddergisi.com | Enes Yelgün

Davetçinin Vasıfları

Şirk ve onun alt başlıklarını da dahil edebileceğimiz her türlü masiyet 'rics'tir. Onun tam karşısında ise en saf ve temiz haliyle İslam ve onun altına dahil olan taatler durmaktadır.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a, salat ve selam Muhammed'in, alinin ve ashabının üzerine olsun.

Geçen yazımızda Fetret Döneminin bitimin ilan eden Müddesir suresinin ilk ayetlerini incelemeye başlamıştık. İlk iki ayetten kısaca şu sonuçları çıkarmıştık:

- Allah'ın kullarına merhametinin tecellilerinden birisi de Peygamberler göndermesidir.
- Bu rahmeti daha da pekiştiren şey Peygamberin insan olması ve kendi kavminden gönderilmesidir.
- Davetin içeriği, başı, sonu ve ortası *'Rabbi yüceltmek'* emrinin bizzat kendisi veya yansımalarından ibarettir.
- Mekkeli müşrikler de Rabblerini yüceltiyor ama bunu eksik yapıyorlardı. Bu yönleri ile günümüz müşriklerine çok bezemektedirler.

Kısaca özetlediğimiz konulara *"Rabbini yücelt"*[1] ayeti ile ilgili bir meseleyi daha eklemekte fayda görüyoruz.

İnsanın kalbi birçok duyguyu içerir. Mesela, sevgi bunlardan bir tanesidir. İnsan muhakkak bir şeyleri sevmek zorundadır. Bu bazen eş dost, bazen makam mevki, bazen çocuk ve benzeri

1. 74/Müddesir, 3

olabilir. Bu aldatıcı sevgilerin çokluğu kalpte asıl olması gereken Allah sevgisinin oranını azaltır.

Korkuda böyledir. İnsan Allah dışında ne kadar çok şeyden korkarsa Allah'a olan korkusu o kadar azalır.

Bunu bütün duygular üzerinden örneklendirebiliriz. Konumuz ile ilgili kısım ise yüceltme/tazim etmedir. İnsan hayatı boyunca birçok varlığı yüceltir. Nefsini, tabi olduğu hocayı, iman ettiği tağutu vb. İşte bu yücelttiklerinin sayısı ne kadar artarsa, Allah'ı yüceltme oranı o kadar düşer.

Bir insan hakkıyla Allah'ı yüceltmeye başladığında geri kalan bütün güçler, değerler, nesneler küçülmeye başlar. Davetçinin bu düzeye erişmesi gerekmektedir. Çünkü *"Kalk ve uyar"* [2] emrini yerine getirmek için harekete geçtiği anda karşısına birçok yüceltilen şey çıkacaktır. Ya da bu varlıkların kurdukları planlar, projeler, komplolar davetçinin gözünde büyüyecektir. Tüm bunları yerle bir edecek olan şey ise Rabbinin azametine iman, O'nu tefekkür ve bu bilinci insanlara anlatarak canlı tutmaktır.

Bir insan hakkıyla Allah'ı yüceltmeye başladığında geri kalan bütün güçler, değerler, nesneler küçülmeye başlar. Davetçinin bu düzeye erişmesi gerekmektedir.

Bu mesele güzel bir şekilde anlaşılırsa bütün Peygamberlerin zamanlarının tağutlarına ve belamlarına karşı nasıl dik durabildiklerini, bunun sadece onlara has bir şey olmadığı anlaşılacaktır.

O zaman sahabenin, selefin o kadar zorlu zamanlarda dahi hakkı nasıl müdafaa ettikleri, Rablerini yüceltme vazifesini ifa ettikleri daha iyi fehmedilecektir.

Şurası bir gerçektir ki anlatılan şeyin hakikat olması yeterli değildir. Aynı zamanda anlatıcının kimliği, şahsiyeti de önemlidir. Çünkü bir korkağın cesareti anlatması, ahlaksızın güzel ahlaktan bahsetmesi, cimrinin infağın faziletini duyurması kadar ilginç bir şey olamaz. Bu tezat muhatabın anlatılan konudan istifade etmesini ortadan kaldıracak bir etkendir. Bu yüzden davetin içeriğini bildiren Allah *subhanehu ve teâlâ* davetçinin nasıl bir ahlaka sahip olması gerektiğini de ortaya koymuştur.

"Elbiseni temiz tut." [3]

Bu ayetin basit bir temizlikten daha fazla manaya geldiği aşikârdır. Arapların kullanımlarını dikkate aldığımızda elbiseden kastın ahlak, şeriatın bazı kullanımlarını dikkate aldığımızda da din manasına geldiğini görmekteyiz. Öyleyse Allah *subhanehu ve teâlâ* bir davetçi olarak Peygamberine ahlaken ve dinen kemaliyatı hedef olarak göstermiştir.

Davetçinin muhatabı olan cahiliye her türlü kirliliği üzerinde taşıyan bir toplumdur. Hakkı onlara ulaştıran kişi bu pisliklerin kendisini de kirletmemesi için azami surette gayret sarf etmelidir. Ki insanları düzeltmek isterken kendisi bozulmasın.

Bunun yolu da daveti ulaştırmak ama onların hayatlarından herhangi bir şeyi dahi kendimize yaklaştırmamaktan geçer. Allah *subhanehu ve teâlâ* bunu şu buyruğuyla anlatmaktadır:

"Pis şeylerden uzak dur." [4]

Çünkü İslam temizlik dinidir. Tahir olan pis olan aynı bedende ve kalpte yaşayamaz. Biri diğerini muhakkak etkiler.

Burada *'rics'*in yani pisliğin itikadi ve ahlaki her türlü pisliği kapsadığını şu ayetler ışığında söyleyebiliriz:

"Durum böyle. Her kim, Allah'ın emir ve yasaklarına saygı gösterirse, bu, Rabbinin katında kendisi için daha hayırlıdır. (Haram olduğu) size okunanların dışında kalan hayvanlar size helal kılındı. O halde, pislikten, putlardan sakının; yalan sözden sakının." [5]

"Kötü kadınlar kötü erkeklere, kötü erkekler ise kötü kadınlara; temiz kadınlar temiz erkeklere, temiz erkekler de temiz kadınlara yaraşır. Bu sonuncular, (iftiracıların) söylediklerinden çok

2. *74/Müddesir, 2*

3. *74/Müddesir, 4*
4. *74/Müddesir, 5*
5. *22/Hac, 30*

uzaktırlar. Kendileri için bağışlanma ve güzel bir rızık vardır." [6]

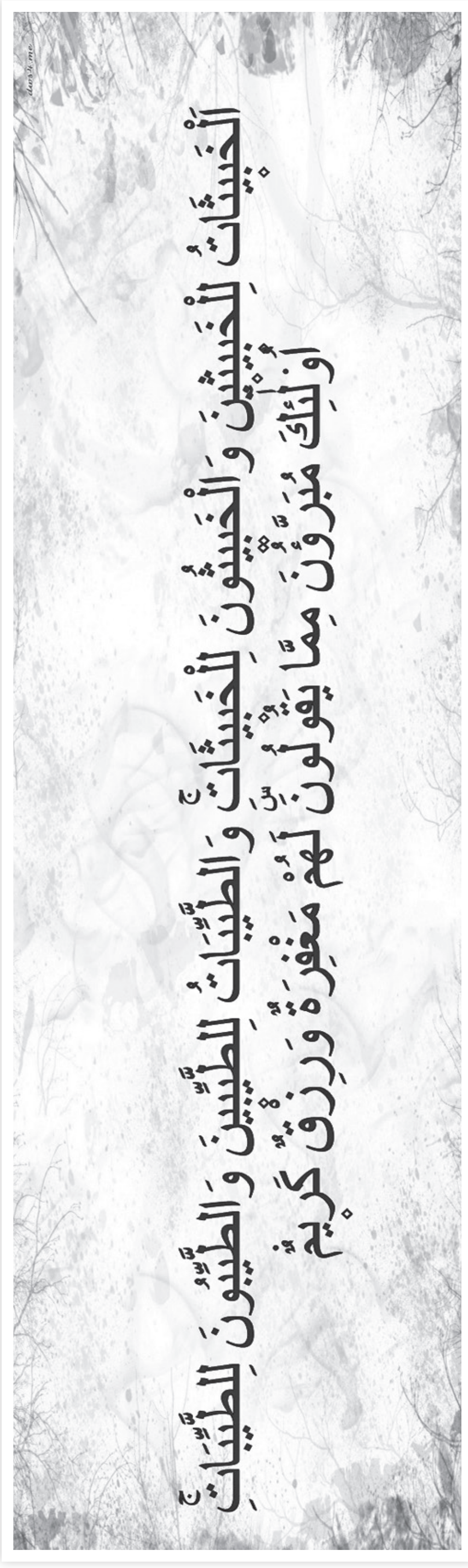
Normal şartlarda Allah Rasûlü'nün *sallallahu aleyhi ve sellem* hayatına baktığımızda, pisliğin her türlüsünden uzak durduğunu görmekteyiz. Zaten selim bir fıtratın bu pisliklerin kapsamına giren şeyler ile anılması mümkün değildir. Ancak bunu bilmesine rağmen Allah'ın Peygamberine böyle bir emir vermesi, daha ilk buyruktan itibaren hak ile batıl arasındaki kalın çizgileri çizmek içindir.

Evet! Şirk ve onun alt başlıklarını da dahil edebileceğimiz her türlü masiyet *'rics'*tir. Onun tam karşısında ise en saf ve temiz haliyle İslam ve onun altına dahil olan taatler durmaktadır. Bu ikisinin arasındaki net ayrım sadece düşünce bazında değil İslam davetinin her döneminde pratik olarak yansımış bir durumdur.

Allah *subhanehu ve teâlâ* Peygamberine sadece daveti ulaştırmasını emretmemiş, bu fiili gerçekleştirenlerin üzerinde taşıması gereken vasıfları da böyle sıralamıştır.

Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.

6. 24/Nur, 26

FERHAT CURA | ferhatcura@tevhiddergisi.com

Mürcie'nin Oluşumu

İnsan önce bir görüşü konuşmaya, tartışmaya başlar. Fakat daha sonra hevası ve şeytanın ayak kaydırmaları ile o görüş bir anda bozuk bir akide olarak ortaya konur. Selef alimlerinin bidat ehliyle oturmama ve onların şüphelerini dinlememe hususunda yaptıkları sert uyarıların neden önemli olduğu bu konu ile bir kez daha anlaşılmaktadır.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a, salat ve selam Muhammed'in *sallallahu aleyhi ve sellem*, alinin ve ashabının üzerine olsun.

Bir fırkanın tarihsel sürecinden haberdar olmak, nasıl oluştuğunu, hangi aşamalardan geçtiğini bilmek, o fırkayı hakkıyla tanımak için elzemdir. Biz de geçen yazımızda Mürcie fırkasının zaman içerisindeki dönüşümünü bölümlere ayırarak incelemeye başlamıştık.

Geçen sayıda *'Mürcietu'l Ula'* diye adlandırdığımız ilk dönem Mürcie'yi tanıttık. Bu zaman dilimdeki Mürcie'nin bugün İslam ümmetindeki en büyük fitnenin başı olan ve ameli imandan ayıran Mürcie ile bir alakası olmadığını söyledik. Bilakis ilk dönem Mürcie, fitne zamanında Ali ve Osman *radıyallahu anh*uma ile alakalı, daha doğrusu birbirleriyle savaşan sahabeler ile ilgili *'Ne dost ne de düşman tutalım'* görüşünü savunanların oluşturduğu Mürcie'dir.

Bu yazımızda ise asıl üzerinde duracağımız, Ehli Sünnet'in sakındırdığı Mürcie'nin ortaya çıktığı dönemi inceleyeceğiz inşallah.

Mürcie'nin ikinci dönemi olarak adlandırabileceğimiz bu dönem nasıl başladı?

Fitne dönemiyle alakalı insanlar kendi aralarında konuşuyor ve farklı görüşler beyan ediyorlardı.

Mesela Haricilere göre: Birbirlerine kılıç çeken ve birbirlerini öldüren sahabenin hepsi kafirdi. Onlardan sonra yaşayan ve onları tekfir etmeyenler de kafirdi.

Ehli Sünnet'e göre: Sahabe hatalarıyla beraber dost tutulmalı ve örnek alınmalı idi. Onlar bu meseleleri İbni Abbas'ın radıyallahu anh şu sözüyle değerlendirmişlerdir:

"Allah sahabelerin birbirleriyle savaşacaklarını bilmesine rağmen onları övdü, onlardan razı oldu ve onları örnek gösterdi."

Mürcietu'l Ula dediğimiz taifede bu olaylara karışan sahabelerin ne dost ne de düşman tutulması gerektiğini söylemişlerdir.

Bu görüşler ortaya atılıncaya kadar konunun iman ve amel ile bir alakası yoktu. Fakat işin rengi, taraflara savundukları görüşlerin delilleri sorulmaya başlayınca değişti.

'Neden tekfir ediyorsun ya da etmiyorsun? Neden dost ya da düşman olup olmadıklarını net olarak söylemiyorsun? Niçin dost tutuyorsun?'

Bu sorulara her taife kendi penceresinden cevap verirken aynı zamanda bir itikad da ortaya koymaya başladı.

Hariciler: *'Biz onları tekfir ediyoruz, çünkü büyük günah işleyen birisinin tevbe etmediği müddetçe kafir olduğuna inanıyoruz.'*

Ehli Sünnet: *'İman söz, amel ve tasdiktir. İman kısım kısımdır. Bazı ameller vardır ki emredilmiştir, yapılmadığında veya neyhedilmiştir, yapıldığında insanı dinden çıkartır. Bazı ameller vardır ki, imanın vacip diye adlandırılan kısmına dahildir. Ve insanı sadece günahkâr yapar. Diğer bir kısım ise sadece kemaliyattandır. Sahabenin fiilleri vacip olan kısma dahildir. Onlar hata yapmışlar ama küfre girmemişlerdir.*

Bu hususta bizim görüşümüzü ortaya koyan umde hadis şudur:

"İman altmış veya yetmiş küsür şubedir. En üstü La İlahe İllallah sözü en altı ise yoldan eziyet verici bir taşı almaktır. Hayâ da imandandır." [1] '

Konumuz olan Mürcie ise ilk dönemde ortaya attığı görüşü şöyle dillendirmeye çalışmıştır: *'Amel imandan değildir. Doğal olarak amelî bir konuda yaşanan problem insanı dinden çıkartmaz.'*

Konumuz olan Mürcie ise ilk dönemde ortaya attığı görüşü şöyle dillendirmeye çalışmıştır: 'Amel imandan değildir. Doğal olarak amelî bir konuda yaşanan problem insanı dinden çıkartmaz.'

İşte Mürcie fırkası bu şekilde asli kimliğine kavuşmuş , ümmet için tehlike arz eder hale gelmiş oldu.

Burada ek bir bilgi olarak şunu söyleyebiliriz: İman konusunda problem yaşayan tüm bidat taifelerin ortak yönü, imanı bir bütün olarak görmeleridir. Hariciler ameller içerisinde hiçbir ayrıma gitmeden amel ile imanı bir görmüşler doğal olarak amellerdeki en ufak bir problemi dahi imana yansıtmışlardır.

Mürcie de amelin her türlüsünü imandan soyutlamış doğal olarak da yapılan hiçbir şey imana zarar veremez hale gelmiştir.

Ehli Sünnet ise ameli imandan saymış ama amelleri sınıflara ayırmıştır. Bu yönü ile ifrat ve tefritten uzak olarak vasat bir yol izlemiştir.

Mürcie'nin Kurucusu Kimdir?

Meşhur olan görüşe göre Mürcie'nin kurucusu Hammad İbni Ebu Süleyman'dır. İbrahim En-Nehai'nin talebesi İmam Ebu Hanife'nin Hocasıdır.

İmam Evzai ise bu taifenin fikir babasının Kaysun Nasır isimli kişi olduğunu söylemiştir.

İmam Ahmed'e sorulduğunda ise Zir İbni Abdullah el-Hemedani'nin Mürcie'nin kurucusu olduğunu söylemiştir.

Bu şahısla alakalı ilginç rivayetler mevcuttur:

Bir rivayette, *'Amel imandan değildir.'* Görüşünü dillendirdiği ancak bununla beraber *'Bunun din edinilmesinden korkuyorum.'* dediği geçmektedir.

1. Buhari

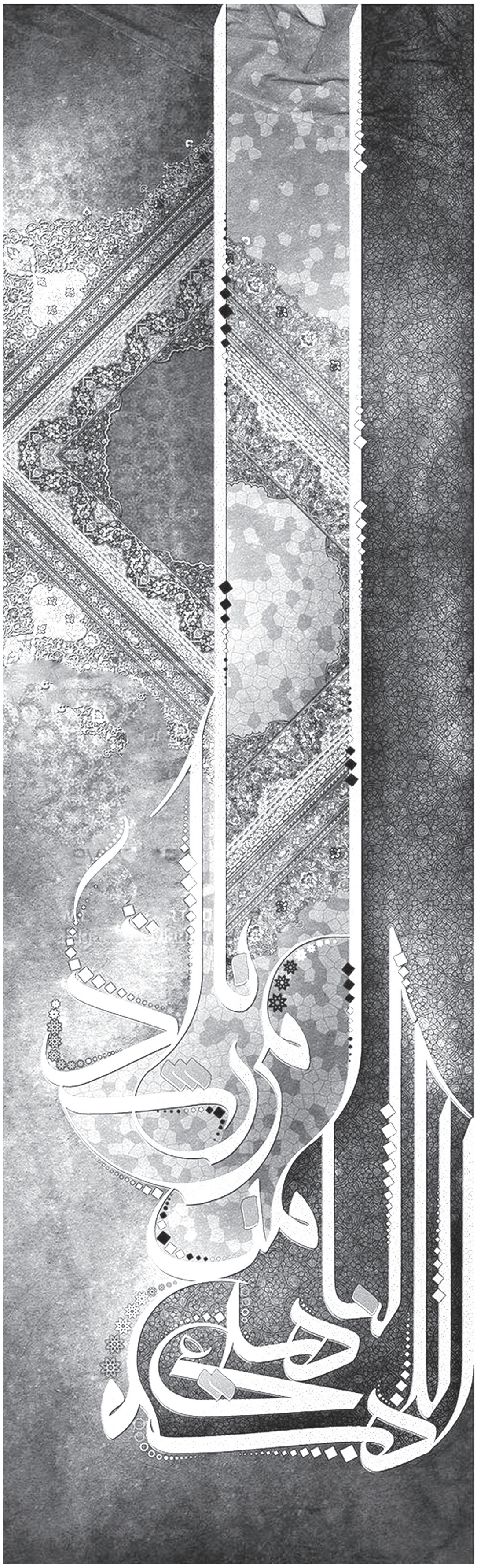
Ancak daha sonra farklı bölgelerden bu görüşün desteklendiği kendisine ulaşınca: *'Bundan başka bir din mi vardır?'* deyip insanlar arasında bunu yaymaya başladığı rivayet edilmiştir.

İbni Mesud'un *radıyallahu anh* talebesi İbrahim en-Nehai'nin Zir İbni Abdullah ile diyaloğu da buna benzemektedir. İbrahim en-Nehai'ye, bu düşüncelerin aklına gelen öylesine bir fikir olduğunu söyleyen Zir İbni Abdullah sonrasında ise şu cümleleri kullanabilmiştir:

'Bu Allah'ın Nuh'u kendisiyle gönderdiği dindir.'

Bu rivayetlerden şu çok net bir şekilde ortaya çıkmaktadır: İnsan önce bir görüşü konuşmaya, tartışmaya başlar. Fakat daha sonra hevası ve şeytanın ayak kaydırmaları ile o görüş bir anda bozuk bir akide olarak ortaya konur. Selef alimlerinin bidat ehliyle oturmama ve onların şüphelerini dinlememe hususunda yaptıkları sert uyarıların neden önemli olduğu bu konu ile bir kez daha anlaşılmaktadır.

Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.

muratmuslihan@tevhiddergisi.com

Murat Müslihan

Zor Günlerin Adamı Sadık İnsan;
Halifeliği

Ebu Bekir *radıyallahu anh*, her ne kadar tevazusundan dolayı emir olmayı istemese de Ömer *radıyallahu anh* ve diğer sahabeler, onun Peygamberimize daha sevimli olduğunu bildikleri ve bu konuda daha ehil olduğunu düşündükleri için ona beyat ettiler.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* vefat ettiğinde, Müslümanlar başsız kaldılar. Emirsiz hareket etmek, cahiliye toplumunun özelliği olduğu için, sahabeler bir emir seçmek için kendi aralarında toplanıp bu konuyu tartıştılar. Hatta bu tartışma neredeyse muhacir ile ensar arasında büyük bir fitneye sebebiyet verecekti ki son anda Allah *subhanehu ve teâlâ*, onları bu fitneden kurtardı.

Ömer *radıyallahu anh* bu durumu şöyle anlatıyor:

"...Allah, Peygamberini vefat ettirdiği zaman bizler ensarın bize muhalefet ettiğini ve tümünün, Saideoğulları gölgeliğinde toplandıklarını haber almıştık. Ali, Zübeyir ve onların beraberinde bulunanlar da bize muhalefet ettiler. Muhacirler, Ebu Bekir'in yanında toplandılar. Ben, Ebu Bekir'e:

— Ey Ebu Bekir! Haydi, şu ensar kardeşlerimizin yanına gidelim! dedim.

Bundan sonra, onlara ulaşmak maksadıyla yola koyulduk. Onlara yaklaştığımızda bizleri aralarından iki salih kişi karşıladı ve toplananların benimseyip, üzerinde ittifak ettikleri görüşü bize bildirdiler. Ve:

— Ey Muhacir topluluğu nereye gitmek istiyorsunuz? dediler.

Biz de onlara:

— Şu ensar kardeşlerimizin yanına gitmek istiyoruz, dedik.

Bize:

— Ensar topluluğuna yaklaşmayınız, siz kendi işinizin hükmünü kendiniz veriniz, dediler.

Ben de onlara:

— Vallahi bizler muhakkak onların yanına gideceğiz! dedim.

Ve yola çıktık, nihayet Saideoğulları'nın danışmalarda bulundukları gölgelikte ensar topluluğunun yanına vardık. Bir de ne görelim onların arasında bir örtüye bürünmüş bir adam var! Ben:

— Bu kimdir? dedim.

Onlar:

— Bu, Sa'd bin Ubade'dir, dediler.

Ben:

— Onun nesi var? dedim.

Bana:

— Sıtma nöbeti var, dediler.

Birazcık oturduktan sonra onların hatibi, şehadet kelimelerini söyledi ve yüce Allah'ı layık olduğu yüce sıfatlarla övdü ve şöyle dedi:

— Bizler, Allah'ın ensarı ve İslam'ın büyük ordusuyuz. Sizler ey muhacir topluluğu! Mekke'deki kavminizden bize gelmiş olan az bir topluluksunuz. Hâl böyle iken şimdi bu azınlık, bizi aslımızdan koparmak ve bu görevi üstlenmemize mani olmak istiyorlar."

Ömer *radıyallahu anh* şöyle devam eder:

"Ensarın hatibi susunca, ben söz almak istedim. Daha önceden, beğendiğim ve Ebu Bekir'in önünde yapmayı istediğim bir konuşma hazırlamıştım. Ebu Bekir'e gelen öfkenin bir kısmını yatıştırmaya çalışıyordum. Ben konuşmak istediğim zaman Ebu Bekir bana: 'Yavaş ol' dedi. Ebu Bekir'i öfkelendirmek istemedim. Ebu Bekir kendisi konuşmaya başladı. O, öfke sırasında benden daha ağır başlı, daha sakin ve daha vakarlı idi. Vallahi Ebu Bekir benim hazırlamış olduğum konuşmada hoşuma giden her şeyi söyledi. Marifeti sayesinde, hazırladığım konuşmanın benzeri veya ondan daha üstün bir konuşmayı yaptı ve sustu. Bu konuşmasında şunları söyledi: 'Kendinizde bulunduğunu ifade ettiğiniz hayra sizler ehilsiniz. Fakat şu halifelik işi, Kureyş'ten olan şu muhacirler topluluğundan başkasına asla tanınmayacaktır. Onlar, nesep ve yurt bakımından Arapların en ortasıdır. Ben sizler için şu iki kişiden birisine razıyım, bunlardan dilediğiniz birisine beyat edebilirsiniz.' "

Ömer *radıyallahu anh* şöyle devam eder:

"Bundan sonra Ebu Bekir kendisi aramızda oturmakta bulunduğu halde benim elimi ve Ebu Ubeyde bin El-Cerrah'ın elini tuttu. Ben, onun bu söylediklerinden rahatsız olduğum kadar başka bir sözden utanmamıştım. Vallahi öne geçirilip boynumun vurulması, bana aralarında Ebu Bekir'in bulunduğu bir kavme liderlik yapmaktan daha sevimlidir. Ancak ölümüm esnasında şeytanın telkini ile nefsimin bunu bana süsleyip güzel göstermesi hâli müstesnadır ki ben şu saatte onu vicdanımda hissetmiyor ve bulmuyorum!

Bu sırada ensardan birisi şöyle dedi:

— Bizler emirlik ağacının faydalanılacak aslıyız, köküyüz. Yine bizler meyveleri düşmesin diye yapraklarla, dallara bağlanmış yüklü hurma salkımlarıyız. Bir emir bizden, bir emir sizden olsun ey Kureyş topluluğu! dedi.

Bunun üzerine karışık sözler çoğaldı ve sesler yükseldi. Hatta ben bir ihtilaf çıkmasından korktum ve hemen:

— Uzat elini ey Ebu Bekir, dedim.

O da elini uzattı. Ben de ona beyat ettim. Benden sonra muhacirler ve ensar, Ebu Bekir'e beyat ettiler. Biz böylece Sa'd bin Ubade'ye karşı çabuk davranıp, galebe sağlamış olduk. Onlardan birisi: 'Sizler, Sa'd bin Ubade'yi öldürdünüz' dedi. Bu kişiye karşı ben:

— Sa'd bin Ubade'yi Allah öldürdü, dedim.

Ömer şöyle devam eder:

— Allah'a yemin ederim ki bizler o zaman karşı karşıya olduğumuz sorunlar içinde Ebu Bekir'e beyat etmeden daha güçlü başka bir iş bulmadık. Ensar topluluğundan ayrıldığımızda bir beyat yapılmadığı için onların bizden sonra kendilerinden bir kişiye beyat etmelerinden korktuk. Bu takdirde ya bizler razı olmamamıza rağmen onlara beyat edecek ya da onlara muhalefet edecektik. Bu durumda büyük bir fesat meydana getirecekti. Artık bundan sonra Müslümanlarla istişare olmaksızın kim bir kişiye beyat edecek

O, öfke sırasında benden daha ağır başlı, daha sakin ve daha vakarlı idi. Vallahi Ebu Bekir benim hazırlamış olduğum konuşmada hoşuma giden her şeyi söyledi. Marifeti sayesinde, hazırladığım konuşmanın benzeri veya ondan daha üstün...

olursa, öldürülecekleri korkusundan ne ona ve ne de beyat ettiği kişiye tabi olunmayacaktır." [1]

Başka bir rivayette şöyle geçer:

"Rasûlullah vefat edince ensar:

— Bir emir bizden, bir emir sizden olsun, dediler.

Ömer, onların yanına girerek:

— Bilmiyor musunuz ki, Rasûlullah, Ebu Bekir'e insanlara namaz kıldırmasını emretmiştir. Onun önüne geçmeye hanginizin içi elverir? deyince onlar:

— Ebu Bekir'in önüne geçmekten Allah'a sığınırız' dediler." [2]

Bu kıssadan çıkarılabilecek dersler

1. İslami meselelere yaklaşırken veya İslam'ın bizden istediklerini tatbik ederken duygusallıkla hareket etmemek gerekir. Duygusal hareket eden kimselerin doğru düşünmeleri veya şeriata uygun hareket etmeleri mümkün değildir. Birkaç örnek ile bunu açıklamaya çalışalım;

İslam bizden anne, baba, kardeş gibi yakın kimseler olsa bile şirk ehline karşı vela bera uygulanmasını istemiş ve onları dost tutmayı kesin bir dil ile yasaklamıştır.

"Ey iman edenler! Eğer küfrü imana tercih ediyorlarsa, babalarınızı ve kardeşlerinizi (bile) veli edinmeyin. Sizden kim onları dost edinirse, işte onlar zalimlerin ta kendileridir." [3]

Bu meseleye duygusal olarak yaklaşan, anne babaya karşı olan duygularına yenik düşen birinin, en sevdiği kimseler olan anne babasına vela bera uygulaması mümkün değildir.

Yine İslam, hırsızlık yapan erkek ve kadının elinin kesilmesini emretmiştir. Bize düşen de şartlar yerine geldiğinde bunu uygulamaktır. Eğer duygusallıkla hareket edilirse, hırsızların ellerini kesmek pek mümkün olmaz. *'Elini kessek ne yapacak? Nasıl yemek yiyecek? Nasıl ihtiyaçlarını giderecek?'* gibi sorular duygusallığın ürünüdür. Bu duygulara yenik düşen kimselerin, hırsızın

1. Buhari
2. İmam Ahmed
3. 9/Tevbe, 23

elini kesmesi veya elinin kesilmesi gerektiğine inanması mümkün değildir.

Bu örnekleri çoğaltabiliriz. Burada anlatmak istediğimiz şudur: İslami meselelere duygusallıkla yaklaşıldığında doğru karar vermek mümkün olmadığı gibi genelde duygusal hareket eden insanlar şeriatın dışına çıkıyorlar. Yukarıda anlattığımız halifenin seçilmesi konusuna duygusallıkla yaklaşım şöyle olurdu: *'Peygamber vefat ettiği için sahabelerin ağlamaları, üzülmeleri gerekirken bu nasıl bir hevestir ki daha onu defnetmeden emir seçme derdine düşmüşler!'*

Böyle düşünülürse vakıayı anlamak pek mümkün olmaz ve bunu yapanlar da emirlik sevdası olan kimseler olarak isimlendirilir. Fakat sahabe, bazılarının yaptığı gibi bu meseleye duygusallıkla yaklaşmadı ve Peygamberin vefatından sonra hemen kendilerine bir emir seçtiler. Onlar üzülseler de ağlasalar da bu, onları şeriata göre hareket etmekten alıkoymadı. Çünkü onlar, Peygamberden: *"Sizden üç kişi yolculuğa çıktığında, içlerinden birini emir seçsinler"* [4] hadisini duymuşlardı. Üç kişinin emirsiz olamayacağı yerde bir devletin emirsiz olması düşünülemez.

Ayrıca onlar, bir anlık bir emirsizliğin getireceği zararları da tahmin etmişlerdi. Ki zaten kıssaya dikkat edilirse başsızlıktan ötürü ensar ile muhacir arasında hemen tartışma başlamıştır. Biraz daha geç kalınsaydı, belki de bu, İslam toplumunda büyük fitnelere sebebiyet verecekti. Sahabenin bu konudaki hassasiyeti onların fıkhını bize gösterir. Biz Müslümanların da buna dikkat etmesi gerekir. Ne yaşanırsa yaşansın, ilk yapılması gereken şey, bir emir seçmek ve onun yönlendirmeleri ile hareket etmektir.

4. Ebu Davud

2. Ebu Bekir'in *radıyallahu anh* konuşmasındaki güzel üslup, sahabe arasında çok sıkıntı olmadan bu olayın kapanmasına vesile oldu. Ebu Bekir, ensarın hatibinin yaptığı konuşmadan hemen sonra bir konuşma yaptı. Bu konuşmada Ömer'in *radıyallahu anh* deyimiyle acele etmeden, ağırbaşlı bir şekilde konuştu. Ensarın kendisine nispet ettiği güzellikleri ikrar etti ve ondan sonra asıl varmak istediği noktaya gelip, hilafetin Kureyş'ten olması gerektiğini güzelce açıkladı. Ensar da güzelce onu dinledi, söylediklerinin hak olduğunu kavradı ve onun dediği gibi, hilafeti Kureyş'e verdi. Böylece Peygamberin vefatından sonra birlik ve beraberlik sağlandı ve çıkabilecek fitneler engellendi.

Karşı tarafı abartıya gitmeden övmek, İslam'ın benimsediği bir yöntemdir. Bu yöntem, karşıdaki insana gereken değeri verirken onun yumuşamasına ve konuşmacının sözlerini can kulağıyla dinlemesine ortam hazırlar. Peygamberin hayatında buna benzer örnekleri çokça görebiliriz...[5]

Karşı tarafı abartıya gitmeden övmek, İslam'ın benimsediği bir yöntemdir. Bu yöntem, karşıdaki insana gereken değeri verirken onun yumuşamasına ve konuşmacının sözlerini can kulağıyla dinlemesine ortam hazırlar.

İnsanları uyarma ve nasihat etme makamında bulunan kardeşlerin de buna dikkat etmeleri gerekir. Nasihat ederken, insanlara yön verirken veya Müslümanlar arasında sıkıntı olan bir konuyu çözmeye çalışırken güzel bir üslup kullanmaları gerekir. Çünkü nasihatten gaye; ıslah etmektir, ifsat etmek değil. Onların düzelmesi için Allah'tan yardım isteyerek, merhametle onlara yaklaşıp ve delillerle güzel bir şekilde açıklayıp yardımcı olmak gerekir. Böylece hata yapan birçok kardeş, Allah'ın izniyle hatalarından dönüp tövbe edecektir. Ebu Bekir'in güzel üslubunun getirdiği fayda düşünüldüğünde, bunun ne kadar önemli olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

3. Ebu Bekir'in *radıyallahu anh* yaptığı konuşmadan anlaşılıyor ki o, kendisinin halife olmasından ziyade, ümmetin birliğini düşünmüştür. Çünkü konuşmasını bitirdikten sonra kendisine değil Ömer'e veya Ebu Ubeyde'ye *radıyallahu anhum* beyat yapılmasını istemiştir. Ayrıca daha sonradan Ebu Bekir'in yaptığı şu konuşmadan da onun halife olmayı aklından geçirmediği, ümmetin birliğini düşündüğü açıkça anlaşılmaktadır:

"Vallahi halife olmayı hiçbir şekilde aklımdan geçirmedim. Böyle bir şeyi istemediğim için ne gizli ne de açık, hiçbir zaman Allah'tan bu manada bir talepte bulunmadım. Ancak Rasûlullah'ın vefatıyla fitnenin çıkmasından korktum. Yönetimde rahat ediyor da değilim. Aslında güç yetiremediğim bir yükün altına girdim ve Allah'ın yardımı hariç hiçbir dayanağım yok."

Sahabenin hayatına baktığımızda başta Ebu Bekir *radıyallahu anh* olmak üzere birçok sahabenin yönetici veya emir olmaktan şiddetle kaçındıklarını görürüz. Emirlik meselesi gündeme geldiğinde, kendilerini değil de başka sahabeleri öne sürdüklerine şahit oluruz.

Aslında dünyalık olarak düşünüldüğünde, emir olmak; güzel ve çekici bir şeydir. Çünkü insana makam ve mevki getirir. Fakat uhrevi olarak düşünüldüğünde, kişinin en son tercih edeceği şeylerden bir tanesidir. Çünkü emir olmak, yönettiği tüm insanlardan sorumlu olmak demektir. Ahiret günü insanlar, kendi hesaplarını vermekten bile sıkıntı duyacakken emir sahipleri kendileri ile birlikte tebaasının da hesabını verecektir. Bunun şuurunda olan kimsenin, emir olmayı istemesi pek mümkün değildir.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyuruyor:

"Haberiniz olsun ki hepiniz çobansınız ve her biriniz, idaresi altındakilerden sorumludur. İnsanların yöneticisi olan kimse çobandır ve eli altındakilerden sorumludur. Erkek, ev halkının çobanıdır ve eli altındakilerden sorumludur. Kadın, evi ve çocuklarının çobanıdır ve ailesinden sorumludur. Hizmetçi, efendisinin malının çobanıdır ve ondan sorumludur. Haberiniz olsun, her biriniz birer çobansınız ve elinizin altındakilerden sorumlusunuz." [6]

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, emirlik isteyen Ebu Zer'i *radıyallahu anh* uyararak ona şöyle demiştir:

"Ey Ebu Zer; sen zayıfsın, istediğin şey emanet-

5. *I. Halife Ebu Bekir, Hayatı, Şahsiyeti ve Dönemi; Muhammed Sallabi*

6. *Müslim*

tir. Kıyamet gününde ise pişmanlık ve rezalettir. Onu hakkıyla alan ve sorumluluğunu hakkıyla ifa edenler müstesna.' " [7]

Başka bir hadiste ise şöyle buyrulmaktadır;

"Sizler bu emirliği istiyorsunuz ancak o, kıyamet günü pişmanlık olacaktır." [8]

Bugün emir olan, birilerinden sorumlu olan kardeşlerin de bunu düşünüp ona göre hareket etmeleri gerekir. *'Sorumlu olduğum kimselerden Allah beni hesaba çekecek, acaba onların haklarını yerine getiriyor muyum'* diye kendini muhasebe etmesi gerekir.

Ebu Bekir'in *radıyallahu anh* kendinin değil de Ömer'in ya da Ebu Ubeyde'nin *radıyallahu anhum* halife olmasını istemesinin ikinci sebebi; onun tevazu sahibi olmasıdır. Kibirli insanlar, her zaman kendilerini başkalarından üstün görürler. Ondan dolayı hep üstte olmak, yani emir olmak isterler. Asla memur olmayı istemez ve kabul etmezler. Kendilerine sorumluluk verildiğinde sevinir, verilmediğinde ise ya açıktan sıkıntı çıkarırlar ya da kalplerinden rahatsızlık duyarlar.

Kendilerinin emir olmadığı yerlerde ise sürekli sorumlu kişiyi *'yapamıyor, beceremiyor'* gibi cümlelerle eleştirmeye başlarlar. Tabi bu eleştirileri kendince düzeltmek için yaptıklarını söyleseler de hakikatte öyle değildir. Bu, emir olmadıklarından ötürü verdikleri bir tepkidir. Dilleriyle söyleyemeseler de lisan-ı hâlleriyle: *'Ben, ondan daha iyiyim ve bu görev bana verilmeliydi'* demek isterler.

Ebu Bekir *radıyallahu anh*, her ne kadar tevazusundan dolayı emir olmayı istemese de Ömer *radıyallahu anh* ve diğer sahabeler, onun Peygamberimize daha sevimli olduğunu bildikleri ve bu konuda daha ehil olduğunu düşündükleri için ona beyat ettiler. Ömer *radıyallahu anh*, onun ehil oluşunu şöyle ifade etti:

"Vallahi öne geçirilip boynumun vurulması, bana aralarında Ebu Bekir'in bulunduğu bir kavme liderlik yapmaktan daha sevimlidir."

İslam hangi konu olursa olsun işler düzgün ve güzel bir şekilde ilerlesin diye emanetlerin ehline verilmesini, ehil insanların söz sahibi olmalarını emretmiştir. Allah *subhanehu ve teâlâ* şöyle buyurmaktadır:

"Allah, emanetleri ehline vermenizi emrediyor..." [9]

Hadiste ise Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* emanetlerin ehline verilmemesini kıyamet alameti olarak belirtiyor. Şöyle der:

"— Emanet yitirilirse kıyameti bekle,

Sahabeler:

— Emanet nasıl yitirilir? diye sorduklarında:

— İş, ehli olmayana verilirse emanet yitirilir, buyurdu." [10]

Buradan şunu anlayabiliriz; Bazı kardeşlerimiz, ehil oldukları halde tevazularından dolayı emir olmayı istemeyebilirler. Eğer onların daha ehil oldukları belli ise bu yetkiyi onlara vermemiz gerekir. Çünkü gaye, İslam dinine en güzel şekilde hizmet etmektir. Eğer onların daha iyi hizmet edeceklerini biliyorsak, tereddüt etmeden onları kendimize tercih etmemiz gerekir.

4. Ensardan bir sahabe, Ebu Bekir'e *radıyallahu anh*: *"Bir emir bizden bir emir sizden olsun"* şeklinde bir teklifte bulunuyor. Fakat Ebu Bekir, bu teklifi kabul etmiyor. Çünkü bir yerde iki emir olamaz. İki emirin olduğu yerde İslam'ın bizden istediği; Müslümanların birlik ve beraberliği sağlanamaz. Birlik sağlanamadığı gibi İslam'ın yasakladığı ihtilaf ve cedel meydana gelir. Ondan dolayı Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmaktadır:

"Siz tek bir emir üzere toplanmışken, ikinci biri çıkıp emirlik iddiasında bulunursa onun boynunu vurun." [11] [12]

Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.

7. *Müslim*
8. *Buhari*
9. *4/Nisa, 58*
10. *Buhari*
11. *Müslim*
12. *İslam'da bir emirin olması gerektiği konusuna daha önceki yazımızda değindiğimiz için, tekrardan bu konuya değinmiyoruz.*

emreacar@tevhiddergisi.com

EMRE ACAR

Rahman'ın Arşının Altında Gölgelenenler;

İnfakta Bilinmesi Gereken Önemli Hususlar

Kur'an'ın birçok yerinde infak yapmaya teşvik eden Allah, infak yaparken gizli yapmamız gerektiğine de vurgu yapmıştır. Bunu kimi zaman teşvik olarak, kimi zaman daha hayırlı olduğunu belirterek, kimi zaman da kulun maslahatına olan ameller ile bağlantı kurarak belirtmiştir.

Ebu Hureyre'den radıyallahu anh rivayetle Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Yedi sınıf insan var ki, Allah onları hiçbir gölgenin olmadığı günde (mahşer meydanında) kendi gölgesinde gölgelendirecektir. Adil imam/yönetici, Allah'a ibadetle yetişen genç, kalbi mescidlere bağlı olan adam, birbirlerini Allah için seven ve onun rızası için bir araya gelip onun için ayrılan iki adam, soylu ve güzel bir kadın kendisini zinaya davet ettiğinde: 'Ben Allah'tan korkarım' diyerek onu reddeden adam, sağ elinin verdiğinden sol elinin haberi olmayacak kadar gizlice sadaka veren kişi, bir de yalnız başına Allah'ı zikredip de gözleri yaşla dolan kimse." [1]

Kullarına cömert davranan Allah'a hamd, darlıkta ve bollukta sevdiklerinden gizlice, vasat ölçüde, minnet etmeden infak eden Rasûlullah'a ve ashabına salât ve selam olsun.

Değerli Kardeşim!

Amel yaparken çalışıp da yorulan fakat kazanamayıp iflas eden kullardan olmamak gerekir. Münafıkları düşün! Zorla da olsa kendilerini Müslümanlardan göstermek için amel yapıyorlardı. Hristiyanları düşün! Gece gündüz, dünyadan el etek çekmiş bir şekilde amel ediyorlardı. Haricileri düşün! Artık amel yapmaktan alınları, devenin diz kapağındaki nasır hâlini almıştı. Bu taifelerin hepsi çalıştılar, yoruldular fakat kaybettiler. Bunlar üzerinde düşünmeli, kendimize ders çıkarmalıyız.

1. Buhari, Müslim

Allah *subhanehu ve teâlâ* şöyle buyurur:

"De ki: 'Size (yaptıkları) iş bakımından en çok ziyana uğrayanları haber vereyim mi? Onlar o kimselerdir ki dünya hayatında yaptıkları çalışmalar boşa gitmiştir. Oysa güzel bir iş yaptıklarını sanıyorlar." [1]

Bizler de Allah yolunda infak yaparken çalışıp yorulup kaybedenlerden olmamak için, amel yaparken Kur'an ve Sünnet'in bizleri uyardığı, dikkat etmemizi isteği konuları öğrenip bu konuda hassas davranmamız gerekiyor. Rabbimin izin verdiği kadarınca bundan sonraki yazılarımda infak yaparken dikkat etmemiz gereken konulara değineceğim.

İnfakta İhlas ve Gizlilik

Mücerred amel yapmanın, şeriatta bir değeri yoktur. Bununla beraber, amellerin sünnete uygun olması ve amel yapan kişinin de ihlas sahibi olması gerekir. Ki yaptığı salih ameller kabul olsun ve Allah katında ona fayda versin.

İhlas, kişinin yapmış olduğu işleri sadece Allah için yapması ve Allah'ın rızasını gözetmesidir. Hangi amel olursa olsun, amel sahibi o amelini ihlas üzerine ifa etmelidir. Amel yaparken, ameli sunduğumuz zatın istediği doğrultuda hareket etmek, hakka muvafık olandır. Allah da kullarına amellerinde ihlas sahibi olmalarını emretmiştir.

Allah *subhanehu ve teâlâ* şöyle buyurur:

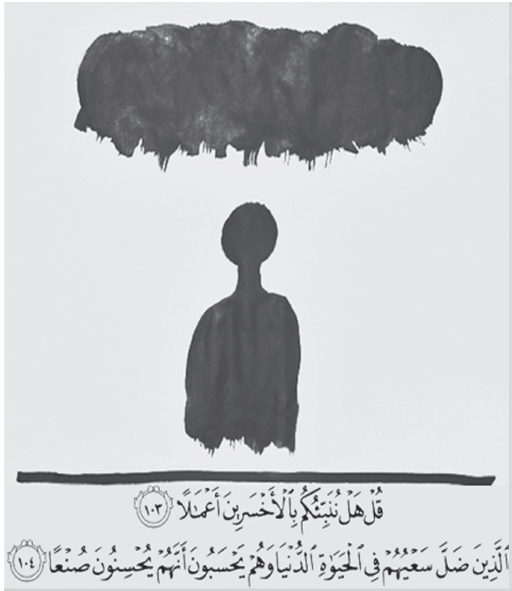
"Hâlbuki onlara dini yanlız O'na has kılarak ve hanifler olarak Allah'a kulluk etmeleri, namazı kılmaları ve zekât vermeleri emrolunmuştu. Sağlam din, budur." [2]

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurur:

"Şüphesiz ki Allah, kalıplarınıza ve suretlerinize bakmaz. Fakat kalplerinize ve amellerinize bakar." [3]

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurur:

"Üç haslet vardır ki, Müslümanın kalbi bu hasletlere haset etmez. Bunlar ameli Allah için ihlaslı kılmak, yöneticilere nasihat etmek ve Müslümanların cemaatinden ayrılmamaktır." [4]

Başka bir hadisinde Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurur:

"Allah, bu ümmeti ancak zayıflarından ve onların dua, ihlas ve namazlarından dolayı muzaffer kılmıştır." [5]

Müslümanlar, dinin emirlerini yerine getirirken ve nehiylerinden kaçınırken yalnızca Allah için ve O'nun rızasını gözeterek yapmaz ve başkalarının rızası, kabulü üzerine hareket ederse bu amel, Allah katında kabul olmadığı gibi -ameli hayır amellerinden olsa bile- onu cehenneme götürür.

Elimizdeki nimeti, cehenneme veya cennete girmeye vesile kılmak, bizim elimizdedir. İhlas, riya, sevgi gibi kalp amellerinde kendini tezkiye etmiş kişi, amellerinde hayır üzere olur. Elindeki nimet ile kendisini cehennemden uzaklaştırır. Kalp amellerini terbiye etmemiş insan, amellerinde şer üzeredir. Hayır yaptığını zanneder fakat hepsi boşa gitmiştir.

Üzerinde durduğumuz konu, Allah yolunda infak etmektir. Eğer kişi, infak yaparken *'Ne kadar çok infak ediyor, Ne kadar da cömert birisidir'* desinler diye yapar ve bu yaptığı infağı herkese göstermeye ve duyurmaya çalışırsa zahiren hayır

---

1. *18/Kehf, 103-104*
2. *98/Beyyine, 5*
3. *Müslim*
4. *Tirmizi*
5. *Nesai*

olan infak; onu, cehennemin kendisi ile tutuşturulduğu ilk zümreden kılar.

Peygamber, kıyamet gününde ilk sorguya çekilecek ve cehennemin kendisi ile tutuşturulacağı üç sınıf insandan bahseder. İkinci sınıfı şöyle anlatır:

"Allah'ın kendisine mal verdiği kişi, Allah'ın huzuruna çağırılır. Allah, o kula:

— Sana nimet verdim onu nasıl kullandın? diye sorar.

O kişi:

— Ya Rabbi! Gece gündüz senin yolunda infakta bulundum, diye cevap verir.

Allah:

— Yalan söyledin! der.

Melekler de:

— Yalan söyledin. Bilakis sen, onunla: 'Falan adam cömettir' dedirtmek istiyordun. Nitekim öyle de söylendi, derler.

Sonra o kul cehenneme atılır ve cehennem, onunla tutuşturulur." [6]

Şu nokta inkâr edilemez bir hakikattir; Âdemoğlunun fıtratı, yaptığı amellerin insanlar tarafından görülmesinden, beğenilmesinden ve tebrik edilmesinden hoşlanır. Özellikle övülme ve üstünlük sağlamanın ön plana çıkartıldığı toplumlarda bu durum, insanlarda daha barizdir. Hatta öyle insanlar vardır ki, övgü veya tebrik etme yapılmadığı zaman amel yapmayı terk etmektedir. Bu ahlakın İslam'daki ismi riyadır. Riya, amelleri Allah rızasının dışında başka beklentiler içinde yapmaktır. Bu da küçük şirktir ve Allah'ın kabul etmediği ve hoşuna gitmeyen bir durumdur.

Ömer *radıyallahu anh*, bir gün mescide girer. Mescidde Muaz b. Cebel'in *radıyallahu anh*, Peygamberin kabrinin başında ağladığını görür ve:

"— Seni ağlatan nedir? diye sorar.

Muaz, Peygamberin şöyle dediğini nakleder:

— Gerçekten riyanın azı şirktir. Muhakkak ki Allah ancak, gizli olan muttaki kullarını sever. O muttakiler ki, gizlenseler aranmazlar. Hazır olurlarsa bilinmezler ve tanınmazlar. Kalpleri, hidayet çıralarıdır. Onlar karanlık ve bulanık olan her şeyden kurtulurlar." [7]

"...Peygamber:

— Sizin için en fazla korktuğum şey, gizli şirktir, buyurdu.

Orada bulunan sahabe:

— Ey Allah'ın Rasûlü! Gizli şirk nedir? diye sordular.

Peygamber şöyle cevap verdi:

–– Riyadır. Çünkü Allah kıyamet gününde kullara amellerin karşılığını verdiği zaman, onlara: 'Dünyada kendilerine riyakârlık yaptıklarınızın yanına gidin. Bakın acaba onların yanında bir mükafat görebilir misiniz?' diyecektir." [8]

Eğer kişi, infak yaparken 'Ne kadar çok infak ediyor, Ne kadar da cömert birisidir' desinler diye yapar ve bu yaptığı infağı herkese göstermeye ve duyurmaya çalışırsa zahiren hayır olan infak; onu, cehennemin kendisi ile tutuşturulduğu ilk zümreden kılar.

Riyadan uzaklaşmak ve ihlas ile kuşanmak, önemli olduğu kadar edinilmesi zor olan ahlaklardandır. Selefimiz, riyanın tehlikesini tanımlarken şöyle demiştir: *'Gecenin karanlığında yürüyen karıncanın ayak sesi gibidir.'* Hakeza selefimiz, ihlas için: *'Bir saatlik ihlas, dünyadaki her şeye bedeldir'* veya *'Kişinin ihlaslı olduğunu fark etmesi, ihlassızlıktır'* buyurmuşlardır.

Dini en güzel anlayan ve yaşamına aktaran selefimizin belirttiği üzere, ihlas sahibi olmak ve riyadan uzaklaşmak çok zordur. Allah hepimizin yar ve yardımcısı olsun. İslami alandaki mücadelemizi kolaylaştırsın. Yaptığımız amellerden ahirette istifade edebilmemizi nasip etsin (Allahumme Âmin).

6. *Müslim*

7. *Taberani, Hakim*

8. *İmam Ahmed, Beyhaki*

Değerli Kardeşim!

Öncelikle bu zor noktayı aşmak için önümüzde iki yol vardır. Birincisi, ihlasın ve riyanın alametlerini öğrenmek ve kendimiz üzerinde muhasebe etmektir. İhlasın veya ihlassızlığın birçok alameti vardır. Benim üzerinde duracağım alamet; Amelleri gösteriş için yapmak ve tebrik edilme, dünyada o amelin mükâfatını bekleme hasletidir.

Kişi, riyanın alametlerini öğrendikten sonra kendisini bunlara arz etmelidir. Kendisinde bu alametler olmasa bile riyaya düşmekten korkup ondan uzaklaşmanın ve ihlası elde etmenin yollarını aramalıdır. Sahabelere baktığımızda münafık olmamalarına rağmen münafık olmaktan korkmuşlardır. Bu korku rahmanidir, çünkü onları münafık olmamak için önlemler almaya sevk etmiştir. Bizler de her amelin afetine karşı aynı korkuyu hissetmeli ve ona karşı kendimizi muhafaza edecek önlemler almalıyız.

Burada konuşulması gereken ikinci önemli konu ise şudur:

Bir insan infak veya başka amel yaparken ihlası nasıl elde eder ve riyadan nasıl uzaklaşır?

Riyadan uzaklaşıp ihlası elde etmenin yöntemleri çoktur. Bunlardan biri de, amellerde gizliliktir. Allah, kullarını en iyi tanıyandır. Rabbimiz, gösteriş ve beğenilme fıtratına sahip olan insanoğlunu birçok yerde amel yaparken gizli yapmaya yönlendirmiştir.

Allah *subhanehu ve teâlâ* şöyle buyurur:

"Rabbinize yalvara yalvara ve gizlice dua edin. Şüphesiz O, haddi aşanları sevmez." [9]

Rasûlullah'ın sünnetine baktığımızda da dua amelini secde anında yapmış ve ümmetini bu gizli yerde dua yapmaya yönlendirmiştir. Bununla beraber Peygamber, revatip sünnetlerini mescidde ashabının içinde kılmamış, kendi evinde kılmıştır. Bunları yapmasının tek gayesi, ihlası elde etmek ve riyadan uzaklaşmaktır. Rasûlullah'ın bu ahlakını örnek alıp amellerde gizliliğe önem vermeliyiz.

Allah yolunda infak etmeye dönecek olursak; Kur'an'ın birçok yerinde infak yapmaya teşvik eden Allah, infak yaparken gizli yapmamız gerektiğine de vurgu yapmıştır. Bunu kimi zaman teşvik olarak, kimi zaman daha hayırlı olduğunu belirterek, kimi zaman da kulun maslahatına olan ameller ile bağlantı kurarak belirtmiştir.

Allah *subhanehu ve teâlâ* şöyle buyurur:

"Sadakaları açıktan verirseniz ne güzel! Fakat onları gizleyerek fakirlere verirseniz bu, sizin için daha hayırlıdır ve günahlarınızdan bir kısmına da kefaret olur. Allah, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır." [10]

İbni Kesir *rahimehullah*, bu ayetin Ebu Bekir ile Ömer *radıyallahu anhum* arasında geçen infak yarışı hakkında indiğini belirtir. Ve İbni Cerir *rahimehullah*, Ali bin Ebu Talha tariki ile bu ayetin tefsirinde İbni Abbas'ın *radıyallahu anh* şu sözünü aktarır:

"Allah, nafile sadakanın gizli verileni açıktan verilenden yetmiş kat faziletli, farz olan sadaka-

9. *7/Araf, 55*
10. *2/Bakara, 271*

nın (zekâtın) ise açıkça verilenini gizlice verileninden yirmi beş kat daha faziletli kıldı."

Allah, ayetlerinde infakı gizli yapmamız gerektiğini anlatmaya devam ediyor:

"Mallarını gece gündüz; gizli ve açık Allah yolunda harcayanlar var ya, onların Rabbleri katında mükâfatları vardır. Onlara korku yoktur. Onlar mahzun da olacak değillerdir." [11]

"Onlar, Rabblerinin rızasına ermek için sabreden, namazı dosdoğru kılan, kendilerine verdiğimiz rızıklardan gizli olarak ve açıktan Allah için harcayan ve kötülüğü iyilikle ortadan kaldıranlardır. İşte bunlar için dünya yurdunun iyi sonucu vardır." [12]

"İnanan kullarıma söyle, namazı dosdoğru kılsınlar, hiçbir alışveriş ve dostluğun bulunmadığı bir gün gelmeden önce kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden Allah yolunda gizlice ve açıktan harcasınlar." [13]

"Allah, hiçbir şeye gücü yetmeyen ve başkasının malı olan bir köle ile kendisine verdiğimiz güzel rızıktan gizli ve açık olarak Allah yolunda harcayan kimseyi misal verir. Bunlar hiç eşit olur mu? Hamd Allah'a mahsustur, fakat onların çoğu bilmezler." [14]

"Şüphesiz, Allah'ın kitabını okuyanlar, namazı kılanlar ve kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden, gizlice ve açıktan Allah yolunda harcayanlar, asla zarar etmeyecek bir ticaret umabilirler." [15]

Yukarıda infak ile alakalı zikrettiğimiz ayetlerde hem açık hem de gizli infak etmenin meşru olduğu ifade edilmiştir. Fakat İslam'ın tavsiyesi ve kul için en hayırlı olan, bunu gizli bir şekilde yapmaktır. Çünkü insan fıtratı, gösterişe ve başkasının övmesine meyillidir. Bu ahlakı ise, İslam yermiştir.

Allah şöyle buyurur:

"Bunlar, mallarını insanlara gösteriş için harcayan, Allah'a ve ahiret gününe de inanmayan kimselerdir. Şeytan kimin arkadaşı olursa, o ne kötü arkadaştır." [16]

Şeytanın Müslümanlara kurduğu tuzak, hayır amellerinde riya bataklığına düşürmeye yöneliktir. İnfak, açıktan yapıldığında, riyaya kapılınıp salih amel boşa gidebilir. Şeytanın görevi de budur zaten. Amelimizi riske atmamak gerekir.

Sağ elin verdiğinden sol elin haberi olmayacak kadar gizli infak yapan kişi mahşer gününde Rahman'ın arşının altında gölgelenme mertebesine ulaşır. Gizli amel yapmanın iki büyük mükâfatı, hem infakın ecri hem de arşın altında gölgelenmektir! Fakat açıktan yapılan infak için, bu mertebe yoktur.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurur:

"Yedi sınıf insan var ki, Allah onları hiçbir gölgenin olmadığı günde (mahşer meydanında) kendi gölgesinde gölgelendirecektir. (Bunlardan biri de) Sağ elinin verdiğinden sol elinin haberi olmayacak kadar gizlice sadaka veren kişi..." [17]

Rabbimden isteğim; bizleri, sağ elin verdiğini sol elin haberi olmayacak şekilde kendi yolunda harcama şerefine nail eylemesidir.

Davamızın sonu âlemlerin Rabbine hamd etmektir.

11. 2/Bakara, 274
12. 13/Rad, 22
13. 14/İbrahim, 31
14. 16/Nahl, 75
15. 35/Fatır, 29
16. 4/Nisa, 38
17. Buhari, Müslim

Murabıtlar Devleti:
Yusuf b. Tafşin Dönemi

Murabıtlar'da hem liderler hem de âlimler, tebliğde öncü oldukları gibi, harp meydanlarında da öncü idiler. Sözleri ve pratikleri birbirilerini doğrular mahiyette idi. Onların ortaya koydukları bu pratik, askerlerin ruh hâllerini güçlendiriyor, kendi davalarına daha da sadık olmalarını sağlıyordu.

Allah'a hamd olsun. O'na şükreder, O'ndan yardım ister ve O'nun bağışlamasını dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve kötü amellerimizden O'na sığınırız. Şehadet ederim ki Allah'tan başka ibadete layık yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* O'nun kulu ve Rasûlü'dür.

Yusuf b. Taşfin dönemi

Abdullah bin Yasin'n kuşkusuz en büyük başarısı, Yusuf b. Taşfin gibi birisini keşfedip, yetiştirip İslam'ın hizmetine sunmasıdır.

Yusuf bin Taşfin'in Kişiliği

O, verdiği sözlere bağlılığı ve yaptığı anlaşmalara uymasıyla tanınırdı. Dünyalık hırslardan son derece uzak bir insandı. Bu duruma şöyle bir örnek verebiliriz; Ebu Bekir bin Ömer sahradan geri döndüğünde gördü ki Yusuf bin Taşfin birçok bölgeyi fethetmiş ve hatırı sayılır miktarda ganimet elde etmişti. İşte o, bu ganimet mallarına hiç tamah etmeyip Ebu Bekir bin Ömer'e teslim etmişti. Tek gayesi, dinin yüceltilmesi ve Müslümanların birliğine engel olan unsurların ortadan kaldırılmasıydı. Yusuf bin Taşfin, bu hedef doğrultusunda çalışmış ve Endülüs'teki dağınıklığa son verip ümmetin birliğini sağlamayı başarmıştır. Halkın işlerini doğrudan kontrol etmeyi âdet hâline getirmişti. İnsanları dinliyor, ancak kendi başına hüküm vermiyordu. Bu sorunları ulemaya sunuyor, oradan çıkan şer'i hükümlere göre hüküm veriyordu. Valilerini takip ediyor, onları

görev yerlerinde ziyaret ediyordu, görevlerini hakkıyla yerine getirmeyenleri de görevden alma hususunda hiç tereddüt etmiyordu.

Miladi 1056 yılında çok büyük bir savaş gerçekleşti. Yusuf bin Taşfin bu savaşta saldırı kuvvetlerinin komutanıydı ve bu savaşta bütün hünerlerini ortaya koydu. Kesin bir zaferle Sicilmase şehrinin fethedilmesinde öncü bir rol oynadı. Bu savaşta gösterdiği üstün başarı nedeni ile bütün dikkatleri üzerine topladı. Tabi bu durum, Emir Ebu Bekir bin Ömer'in gözünden de kaçmadı, onu kazandığı bu zafer sebebi ile kutladı ve fethedilen yeni bölgede onu vali olarak atadı. Yusuf b. Taşfin, kendisine verilen valilik görevinde de boş durmayıp şehirde yaptığı yeni uygulamalarla halkın gönlünde taht kurdu ve kendisini sevdirmeyi başardı. Böylece idare alanındaki mahareti de ortaya çıkmış oldu. Tabi o, bu görevi yaparken bir yandan da fetih çalışmalarını sürdürüyordu, ordusunu toplayıp Cezule bölgesine büyük bir saldırı başlattı ve sonuçta kesin bir zafer elde edip Cezule bölgesini kendine bağladı.

Ebu Bekir bin Ömer, sahradan döndüğünde, gördüğü manzara karşısında çok etkilendi, baktı ki yeni bölgeler fethedilmiş, halkın kendisinden razı olduğu bir yönetim oluşmuştu. O da kendisine düşeni yaptı; Ehli Hal vel Akdi toplayıp kendisinden sonra siyasi liderliği Yusuf bin Taşfin'e vermek istediğini söyledi ve bunun nedeninin de Yusuf b. Taşfin'in dinine bağlı, faziletli, cesur, kararlı, adil, takvalı ve keskin bakışlı bir kişi olduğunu belirtti.

Ebu Bekir bin Ömer, ordunun yarısını amcasının oğlu Yusuf bin Taşfin'e verdi. Kendisinde kalan askerlerle güneye yöneldi. Davet, cihad ve ıslah çalışmalarını sürdürdü. Şehid olana kadar fetihlerine devam etti. Onun ardından siyasi ve dinî önderlik vazifesini Yusuf bin Taşfin üstlenmiş oldu. Böylece Murabıtlar'da hem dinî hem de siyasi önderlik bir şahısta birleştirilmiş oldu.

Murabıtlar'da Askerî Taktik ve Başarının Sebepleri

Yusuf bin Taşfin, kendisine verilen siyasi ve dinî önderlikten sonra büyük bir ordu hazırladı, halkını zulüm, baskı ve hurafelerle Kuzeybatı Mağrib'i yöneten Zenatilerin elinden almak için sefere çıktı. Fakat onlarla çarpışmadan önce farklı bir taktik uyguladı. Kendisine gelen istihbari bilgiler doğrultusunda Zenatiler içerisindeki komutanlar arasında siyasi anlaşmazlıkların olduğunu tespit etti. Yusuf bin Taşfin, bunu fırsat bilip bu durumdan yararlanmak için hemen harekete geçti. Diğerleriyle savaşmak için bazı komutanlarla anlaşma yaptı. Bütün bu hazırlıklar sonucunda Hicri 455 senesinde savaş yapılmaksızın Fas şehrine girmeyi başardı. Yusuf bin Taşfin, Mağrib-i Aksa'yı egemenliği altına almakla yetinmeyip, Mağrib'in tarihinde en büyük ilk devlet olan Murabıtlar Devleti'ni kurdu. Şöyle ki; Ülkesinin sınırlarını güneyde Sudan, kuzeyde Pirene dağları, batıda Atlas Okyanusu, doğuda ise Tunus'a ulaştırdı.

İki bin kişilik özel ordu kurdu. Yusuf bin Taşfin, askerlerini Mağriblilerin, Endülüslülerin ve Hristiyanların bildikleri bütün savaş araçlarıyla donattı. Her bir grubun silahı, orduda bulunduğu konuma ve göreve uygundu.

Yusuf bin Taşfin, özel bir ordu kurmuştu. Özel ordudaki askerler, farklı vilayetlerde bulunan cesur savaşçılar arasından seçilmekteydi. Güçlü, heybetli, ileri derecede cesur, kuvvetli ve parlak fikirli olmak; bu kişilerin seçiminde kulanılan ölçütlerdi. İki bin kişilik özel ordu kurdu. Yusuf bin Taşfin, askerlerini Mağriblilerin, Endülüslülerin ve Hristiyanların bildikleri bütün savaş araçlarıyla donattı. Her bir grubun silahı, orduda bulunduğu konuma ve göreve uygundu. Öncü piyade birliklerinin silahları, uzun sopa ve kalkandı.

İbni Taşfin, başlangıçta el silahları kullanıyor ve develerle savaşıyorlardı. El silahları ve develerle yapılan savaşlar çöl şartlarına uygundu. Lakin şehirlerde yapılan savaşlarda ve kale kuşatmasında şartlara uygun yeni silahların kullanılması gerekiyordu. Bu sebeple Yusuf bin Taşfin, araştırma yöntemini askerî usul olarak kullanmaya karar verdi. Bu usulün temelinde, şehirlerin kuşatılması fikrinden uzaklaşılarak savaş için orduların farklı bögelere gönderilmesi bulunur. Yusuf bin Taşfin, şehir kuşatmasının ağır sonuçlar getirdiğini tecrübeler neticesinde bildiği için şehir

kuşatmalarına girmez, şehirden uzak yerlerde savaşmayı tercih ederdi. Çünkü şehir kuşatmaları, bazen çok uzun sürebiliyordu, bu da hâliyle askerler üzerinde moral bozukluğu, yiyecek içecek sıkıntısı oluşturuyordu; bunlara hava şartlarının bozukluğu da eklenince, sıkıntı biraz daha artıyordu. Bu ve benzeri olumsuzluklar nedeni ile şehir kuşatmaları düşünülmüyordu. Denilebilir ki Yusuf bin Taşfin, şehir kuşatmalarına karşıydı. Bu, aslında büyük bir savaş stratejisidir.

Endülüs'ün Yusuf bin Taşfin'i Yardıma Çağırması

Hristiyanlar, iç çekişmelerini bir kenara bırakıp, bir bütünlük oluşturdular. Büyük bir ordu kurup, Alfonso liderliğinde Tuleytıla'yı Müslümanların ellerinden almayı başardılar. Alfonso, Tuleytıla'yı ele geçirdikten sonra Müslümanların diğer beldelerini de alabileceğini düşünmeye başladı. Bu durum, Müslümanları korkutup çareler bulmaya itti. Nihayetinde Mutemid b. Abbad liderliğinde Endülüs'ün dinî ve siyasi liderleri, şehirlerini korumak için nelerin yapılması gerektiği konusunda istişare etmek üzere bir araya geldiler. Yapılan istişarenin ardından Murabıtlar'dan yardım istenmesi konusunda görüş birliğine vardılar.

Hicri 479 yılının Cemaziyel Evvel ayında İşbiliye'den Yusuf bin Taşfin'e bir mektupla yardım istendi. Yusuf bin Taşfin, istişare grubunu toplar ve şu tarihi konuşmayı yapar: *'Bu dinin yardımına ilk koşan ben olacağım. Bu işi hiç kabul eden olmasa bile, yalnız başıma gelirim.'* Nihayetinde durum değerlendirmesi yaptıktan sonra din kardeşlerine yardım kararı çıktı. Sevabını Allah'tan umarak cihad hazırlıklarına başladı. Askerin toplanması için bir süre Merakeş'te kalan Yusuf b. Taşfin, yedi bin süvari ve büyük rakamlara ulaşan piyadeden oluşan ordusunun başında yüz gemilik donanmasıyla Septe'den Endülüs'e geçti. Artık kibirli Alfonso ve ordusuyla savaşacak büyük bir ordu vardı.

Zelleka Savaşı

Yusuf bin Taşfin, Endülüs'te Hristiyan Alfonso'nun ordusuyla karşılaştığında yetmiş dokuz yaşında ordusunun başında savaşıyordu. Müslüman din adamları ve âlimler, askerleri cesaretlendiriyorlar ve din düşmanlarına karşı yapmış oldukları bu büyük savaşta sabretmeleri için manevi destek veriyorlardı. Murabıtlar'da hem liderler hem de âlimler, tebliğde öncü oldukları gibi, harp meydanlarında da öncü idiler. Sözleri ve pratikleri birbirilerini doğrular mahiyette idi. Onların ortaya koydukları bu pratik, askerlerin ruh hâllerini güçlendiriyor, kendi davalarına daha da sadık olmalarını sağlıyordu. Zor ve sıkıntılı anlarda âlimler, mücahidlerin saflarını dolaşır, sabır sebat telkin ederlerdi ve düşmanla kahramanca çarpışırlardı.

Yusuf bin Taşfin, Sudan'da bulunan özel ordusunu savaş meydanına getirince alan, kan gölüne döndü. Dört bin piyade; kalkan, kılıç ve Hint mızraklarıyla savaş meydanındaydı. Kibirli Alfonso ve ordusu, gördükleri bu muazzam ordu karşısında kalplerine korku girmiş ve ne

Murabıtlar, Allah'ın dinini öncelikle kendilerine ve askerlerine tatbik edip sonra da fethettikleri topraklarda halka tatbik ederlerdi. Bu, içlerinde âlimlerin ve fakihlerin bulunmasından ileri gelmekteydi. Onlar aşamalı olarak ilerlediler. Allah'ın hükümlerini hayatın bütün alanlarına hâkim kıldılar.

yapacaklarına şaşırmış durumdaydılar. Artık savaş başlamıştı. Ancak biraz direnebildiler. Bu savaşın sonucunda kibirli Alfonso'nun ordusu bozguna uğramış, çok az sayıda kişi kaçarak kurtulabilmişti. Bu kaçanların içinde yaralı bir şekilde kaçıp kurtulan kibirli Alfonso da vardı. Tabii, kibrin yerine korku almış bir şekilde. Bu savaşta öldürülen o kadar çok Hristiyan vardı ki mücahidler, kesilen Hristiyanların başlarından kocaman bir minare yaptılar. Ayrıca bu savaşta birçok âlim ve fakih de şehid olmuştur.

Böylece, Murabıt hükümdarı Yusuf b. Taşfin, cihad çağrısına uyarak, tarihin kesin neticeli savaşlarından sayılan bu büyük Zellaka zaferini kazanmış oldu. İslam'ın Endülüs'te dört asır daha kuvvet ve üstünlüğünü korumasını garantiledi.

J. Aschback, bu zafer hakkında şu yorumu yapmıştır:

'Eğer Yusuf b. Taşfin, Zellaka zaferinin neticesini değerlendirebilmiş olsaydı, muhakkak ki Avrupa, bugün Müslüman olurdu. Moskova, Berlin, Londra ve Paris üniversitelerinde Kur'an okutulduğunu görürdük.' [1]

Murabıtlar Devleti'nde tatbik edilen bazı askerî taktikleri şöyle sıralayabiliriz:

a. Herhangi bir dış tehlikeye karşı korunmak maksadıyla şehrin etrafına hendekler kazılabilir.

b. Savaş öncesinde, yeterli vakit oluşturularak, ordu savaş için düzenlenmelidir. Bu bağlamda hazırlıklar gözden geçirilmeli, böylece düşmanı aldatma yoluyla, saldırısının önüne geçilmelidir.

c. Düşmanın adımlarına bağlı olarak planlama yapmak zorunludur.

d. Su ihtiyacı olduğunda savaşa girişilmemesi gerekir. Çünkü bu, ordunun helake sürüklenmesi demektir.

e. Anlık durumlara hazırlıklı olmak gerekir. Düşmanla savaşırken öne atılmanın gerekli olmasının yanı sıra dikkatli olmak da icap eder.

Muarabıtlar'da Ayırıcı Özellik

Murabıtlar, Allah'ın dinini öncelikle kendilerine ve askerlerine tatbik edip sonra da fethettikleri topraklarda halka tatbik ederlerdi. Bu, içlerinde âlimlerin ve fakihlerin bulunmasından ileri gelmekteydi. Onlar aşamalı olarak ilerlediler. Allah'ın hükümlerini hayatın bütün alanlarına hâkim kıldılar. Bundan dolayı yüce Allah onları bulundukları yerde sağlamlaştırmış, kendilerine güç ve otorite vermiştir. Allah *subhanehu ve teâlâ* kendi dinine yardım edene, yardım edeceğini vadetmiştir.

"Allah, içinizden iman edenlere ve salih amellerde bulunanlara vadetmiştir; Hiç şüphesiz onlardan öncekileri nasıl güç ve iktidar sahibi kıldıysa, onları da yeryüzünde güç ve iktidar sahibi kılacak, kendileri için seçip beğendiği dinlerini kendilerine yerleşik kılıp sağlamlaştıracak ve onları korkularından sonra güvenliğe çevirecektir. Onlar, yalnızca bana ibadet ederler ve bana hiçbir şeyi ortak koşmazlar. Kim bundan sonra inkâr ederse, işte onlar fasıktır." [2]

Endülüs beylikleri, ikinci defa gelip Yusuf bin Taşfin'den yardım talebinde bulunduğunda, bu talebi kabul edip tekrardan Endülüs'e yardıma gitti. Bu defa farklı bir strateji uygulayıp bütün beylik yöneticilerinden savaşa iştirak etmelerini istedi. Beylikler, bu talebe olumlu cevap verip savaşa katıldılar. Böylece Yusuf bin Taşfin büyük bir orduyla, Hristiyan Alfonso birliklerini kuşatma altına aldı. Lakin çok kısa bir sürede beylikler arasında uyuşmazlık çıktı. Ve en önemlisi anlaştığı bazı beylikler, kendisine ihanet edip Müslümanlarla savaşmak için Hristiyanlarla anlaştılar. Artık durum da hiç iyiye gitmiyordu. Bu hain ve birbirlerine buğz eden toplulukla yol yürü-

1. Tarihu'l Endülüs fi Ahdi'l-Murabitin ve'l Muvahhidin

2. 24/Nur, 55

nemeyeceği, gün gibi aşikârdı. Hemen bir karar vermeliydi. Yusuf bin Taşfin hemen kuşatmayı durdurup geri çekildi ve geri Mağrib'e döndü.

'İslam davetçilerinin keskin bakışlı olmaları gerekir. Onlar şüpheye düşmeden hzlı bir şekilde kesin kararlar alabilmelidirler. Çünkü İslam davetçisi, Allah'ın nuruyla bakar. Allah'ın nuru bir kalpte yer edince, o insanda keskin bakış ortaya çıkar.'

Yusuf bin Taşfin, Endülüs beyliklerinin idare için uygun olmadıklarını ve cihad konusunda kendilerine güvenilemeyeceğni düşündü. Yusuf bin Taşfin, Hicri 482 senesinde Mağrib'e döndüğünde, fakihleri ve önde gelen komutanlarını toplayıp durum değerlendirmesi yaptı. Fakihler, Endülüs'ün Murabıtlar Devleti'ne katılması yönünde fetva verdiler. Yusuf bin Taşfin, vakit geçirmeden Abbasi halifesine bu durumu bildirdi. Ondan da *'Olur'* cevabı aldı, sonra uzak beldelerdeki âlimlerden olan İmam Gazali ve benzerlerinden de Endülüs'ün Murabıtlar Devleti'ne katılması yönünde fetvalar aldı.

Yusuf bin Taşfin bu manevi gücü de arkasına aldıktan sonra hemen Endülüs üzerine yürüdü. Kimi beylikler, kendi rızalarıyla Murabıtlar Devleti'ne katılmayı kabul etti kimi beylikler de ayak diretip savaşa durdular. Daha önce Yusuf bin Taşfin'i yardıma çağıran El-Mutemid bin Abbad gibileri de Hristiyanlarla bir olup savaşıp yenildiler. Böylece Müslüman İspanya, 487 tarihinde yeni kurulmuş olan Murabıtlar Devleti'nin hâkimiyetine girmiş oldu. Yusuf bin Taşfin, devlet güvenliği için on yedi bin askerin Endülüs'ün belirlenen bölgelerinde, diğerlerinin Müslümanların yerleşim alanlarında, sığınaklarda ve düşmanı gözetlemek için kalelerde görevlendirilmesi gibi bazı tedbirler aldı.

Yusuf bin Taşfin, Endülüs'ü Murabıtlar Devleti'ne bağladıktan sonra Mağrib'e dönmeden önce oğlu Ali'ye Endülüs'te yapılması gerekenleri anlattı. Buna göre bütün idarecileri, yargıçları, şehirlerin ve kalelerin yöneticilerini Lemtune kabilesine mensup Murabıtlar'dan seçmesini istemiştir. Bol ücretle, Murabıtlar'dan bir ordunun devamlı olarak Endülüs'te kalmasını istedi. Devlet hesabından doyurulan on yedi bin süvari, şehri koruyacaktı. Böylece en güzel biçimde sınır boylarında Hristiyanlarla mücadele edilecekti. Görevli askerler, Hristiyanlarla savaşma konusunda son derece bilgili ve tecrübeliydiler. Murabıtlar Devleti, Yusuf b. Taşfin döneminin sonlarına kadar genel anlamda Abdullah bin Yasin'in belirlemiş olduğu esaslar üzerinde hareket etmişlerdir. Yukarıdaki örnekte de görüldüğü gibi şayet bir bölgede emirlik ya da herhangi bir görev verilmesi icap ettiğinde dışarıdan ısmarlama kişileri emir yapmıyorlar, kendi yetiştirdikleri emin oldukları kişileri emir yapıyorlardı.

Hicri 496 tarihinde Yusuf bin Taşfin, Kurtuba'ya gitti. Artık yaşı bir hayli ilerlemiş, devlet idaresinde aksaklıklar göstermeye başlamıştı, devlet ricalini, Lemtune yöneticilerini, bölgenin itibarlı kişilerini, âlimleri, fakihleri ve hâkimleri toplayarak, oğlu Ali'nin veliaht olarak görevlendirildiği yazıyı okudu. Orada hazır bulunanlara oğlu Ali'yi niçin veliaht olarak atadığının sebeplerini bir bir anlattı ve oradakilerden bağlılık sözü aldı. Oradakiler bağlılık sözü verip itaat edeceklerine dair yemin ettiler. Yusuf bin Taşfin, kendisinden sonra oluşacak idareye yapılması gerekenleri kısaca şöyle anlattı; İmam Abdullah bin Yasin'in davet ettiği ilkelere sımsıkı sarılmalarının gereklerini anlattı. Buna göre belirtilen şartlar, İslam düşmanlarına karşı cihad etmek, fakihlere, âlimlere ve hâkimlere saygı göstermek, halk arasında adaleti gerçekleştirmek için çalışmaktı.

Sonra Yusuf bin Taşfin Mağrib'e döndü, ölümünden önce, son hastalığına yakalanmıştı. Bu hastalık, yaklaşık iki yıl iki ay sürdü. Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* dinini yüceltmek ve O'nun yolunda cihadla geçen uzun bir ömrün -yüz yılın- ardından ölüm vakti gelmişti. Büyük komutan Yusuf bin Taşfin, hicretin 500. yılında Rabbine kavuştu.

"Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun" duamız ile...

Kaynakça

Murabıtlar Devleti,
Prof. Ali Muhammed Sallabi

İslam Tarihi,
Prof. Dr. H. İbrahim Hasan

İslam Tarihi,
Mahmut Şakir

Mağrip Medeniyetinin Zirvesi,
Dr. Adnan Adıgüzel

Kerem Çağlar | keremcaglar@tevhiddergisi.com

Selim Fıtrat, Rüşd ve Mürüvvet

Selim fıtratın ve fıtratın en tabii halini yansıtan saf çocuksu ruhun korunabilmesi için tıpkı pamuğun ceviz iriliğindeki kozasında olgunlaşması gibi, kişinin de en başta aile ocağı 'koza'sında rüşd ve mürüvvet merhalelerinin özenle takip edilmesi gerekir.

Yeryüzünde tevhid ehli ile şirk güçleri arasındaki mücadele, tartışma ve sıcak çatışma merhaleleri de dahil olmak üzere tüm boyutlarıyla devam etmektedir. Bu, yüce Allah'ın hayatta cari olan sünnetinin gereğidir. Sünnetullah'ın tahakkuk etmesidir.

Şirk, tuğyan ve fücurda ileri giden kavimler daha önce aynı şenâetleri yapmış olan geçmiş kavimlerin başlarına gelen akıbete müstahak olurlar.

"Andolsun biz, sizin benzerlerinizi hep helak ettik. Düşünüp öğüt alan yok mudur?" [1]

1. 54/Kamer, 51

Kur'an-ı Kerim'de helak edilen kavimler ve o kavimlerin helak edilmesinin sebepleri hakkında birçok ayet vardır.

Allahu Teala bununla beraber en güzel isim ve sıfatlara sahip olarak yüce zatına özgü olan bu isim ve sıfatların etki ve sonuçlarının ortaya çıkması için kullarına hilm ile muamelede bulunur.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurur:

"Eğer siz günah işlemeseydiniz, Allah sizi ortadan kaldırır ve günah işleyen, sonra da Allah'tan bağışlanma dileyen ve O'nun da affedeceği bir topluluk getirirdi." [2]

2. Müslim

Yüce Allah *subhanehu ve teâlâ*, Er-Rahim, El-Gaffur, Et-Tevvab, Er-Rezzak ve El-Halim gibi isim ve sıfatlarının kulları üzerinde (görülmesi, belirmesi, zuhur etmesi anlamında) tecelli etmesi için bu şekilde tanıtma yollarını kullanmak suretiyle kendisini mahlukatına tanıtmıştır. Yarattığı kullarının aklına ve idrakine uygun delillerle onlara yol göstermiş, yol gösterici göndermiş, bütün hidayet yollarını onlara açmış ve bunun için sayısız vesile ve vasıtalar yaratmıştır.

"...Ta ki helak olan kişi apaçık bir delil(i gözüyle gördük)den sonra helak olsun, hayatta kalan da yine apaçık bir delili (gözleriyle) görerek hayatta kalsın. Şüphesiz Allah hakkıyla işiten, kemaliyle bilendir." [3]

Hak ehli ile batıl taraftarları arasındaki mücadele alanı olan yeryüzünde melekler topluluğu gibi masum olan bir kavme yer olmadığı gibi, mühlet verilenlerin mühletleri tamamlandığında şirk, tuğyan, küfür, fısk, zulüm ve fücurda haddi aşanların da önceki kavimlerin akıbeti ile karşılaşmaları kaçınılmazdır. Allah *subhanehu ve teâlâ* haddi aşan bu tür mahlukat hakkında şöyle buyurur:

"Onlara mühlet veriyorum, çünkü benim cezam çetindir." [4]

Allah'a karşı haddi aşmış olan müşrik kavimlere karşı süregiden savaşın/mücadelenin ortaya koyduğu şeyler yer, zaman ve kişiler/suretler değişse de aynıdır.

Yerel, bölgesel ve uluslararası şirk ve küfür taraftarları her zaman ve her halükârda hakkın ve hak ehlinin karşısında konumlanmıştır. Hakkı reddetmiş, yalanla, iftirayla, aldatmayla, istihzayla, komplolarla, iğrenç propagandalarla ve asgarî ahlaki kıstaslardan yoksun sayısız yöntemlerle bu savaştan galip çıkmaya çalışmışlardır.

Münâkaşadan mevzideki çatışmaya kadarki bütün merhalelerde Müslümanlara has yüksek ahlaki meziyetler rüşd, mürüvvet ve faziletler ortaya çıkmaktadır.

Müslümanlar ilim tahsilinde, davet çalışmalarında yahut cihad alanlarında kısaca hayatın her aşamasında rüşd cevherinden mürüvvet ziynetiyle bezenmiş olurlar. Durumların ve ortamların kolay kolay etkilenmediği sağlam karakter anlamında mürüvvet sahibidirler. Talebe, davetçi, esnaf, çiftçi, kadın, erkek, mahpus, mücahid... Bütün Müslümanlar için ciddi bir mesuliyettir mürüvveti korumak.

Mürüvvetin korunması bir manada da insanı ve insanlığı şeytanlaşmaktan yahut hayvanileşmekten korumaya çalışmaktır. Yer, zaman ve şartlara göre aile ocağı, medrese, mektep ve hatta eğitim kampları dahi mürüvvetin sağlanması ile kemale ulaşması maksadının gerçekleştirilmesi için münasip mekanlardır.

Selim fıtratın ve fıtratın en tabii halini yansıtan saf çocuksu ruhun korunabilmesi için tıpkı pamuğun ceviz iriliğindeki kozasında olgunlaşması gibi, kişinin de en başta aile ocağı *'koza'*sında rüşd ve mürüvvet merhalelerinin özenle takip edilmesi gerekir.

Bu merhalelerin tamamlanması, kemale ulaştırılması için çalışılmalıdır demek, oldukça büyük bir iddia olur. Bunun yerine özellikle de mürüvvetle ilgili hususların merhale merhale özenle takibi ile doğru istikamete yönlendirilmesi gerekir ifadesi daha isabetli olacaktır. Zira hem dünyevî hem de uhrevî yönleri itibariyle rüşd ve mürüvveti tam manasıyla kemale ulaşmış olanlar ancak

3. *8/Enfal, 42*
4. *7/Araf, 183*

Peygamberlerdir *aleyhimusselam*. Nitekim Allah *subhanehu ve teâlâ* muvahhidlerin atası İbrahim *aleyhisselam* hakkında şöyle buyurur:

"Andolsun biz İbrahim'e daha önce rüşdünü vermiştik..." [5]

Tefsirlerde ayetteki *'rüşd'*den kastın İbrahim'in *aleyhisselam* risaletten önce sahip olduğu hidayet ve olgunluk ile sonradan verilen Peygamberlik olduğu belirtilmektedir.

Rüşd, yukarıdaki ayette belirtilen anlamı dışında Kur'an-ı Kerim'de bir çocuğun olgunlaşması/yetişkinliğe ulaşması gibi farklı mânâda da kullanılmıştır:

"Evlilik çağına gelinceye kadar yetimleri (gözetip) deneyin. Eğer onlarda rüşd (olgunlaşma) görürseniz mallarını kendilerine verin." [6]

Rüşd; doğru yolu bulma, doğru yolda gitme, doğru düşünerek doğru bilip kendisi için faydalı olanları ayırt edebilecek olgunluk ve kemal seviyesinde bulunmaktır.

Rüşd; doğru yolu bulma, doğru yolda gitme, doğru düşünerek doğru bilip kendisi için faydalı olanları ayırd edebilecek olgunluk ve kemal seviyesinde bulunmaktır.

Modern Cahiliyede Selim Fıtrat

Kur'an-ı Kerim'de[7] Adem *aleyhisselam* yaratılmadan evvel onun zürriyetinden kıyamete kadar gelecek olan bütün insanların ruhlar aleminde Allah *subhanehu ve teâlâ* ile aralarında gerçekleşen ve kendilerinin de şahitlikte bulundukları bir sözleşme (misak) anlatılır. Bu misak hadisesinin insan aklının ve tasavvurunun tam olarak idrak edemeyeceği çok farklı bir buûdu/boyutu vardır. Bundan dolayı hiç kimse misak (Kalû Belâ) hadisesini bir anı olarak hatırlamaz.

Yüce Allah'ın hidayet rehberi olarak gönderdiği vahiy kaynaklı kitaplar ve hayatlarının her alanında bu kitapların müfessiri olan Peygamberlerin bildirmesi ile vahye muhatap olan herkes bu misaktan da haberdar olmuştur.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* yeni doğan bir çocuğun (İslam) fıtrat(ı) üzere doğduğunu bildirmiştir. İnsan ilk yaratılış durumuyla yani o bozulmamış, kirlenmemiş, katışıksız, duru fıtrat haliyle temiz ve günahsız olarak doğar.

İnsan, Allah'a kul olmanın ve bu kullukla beraber onurlu bir fert olarak yaşamak için selim fıtrat üzere terbiye, eğitim, gelişim ve olgunlaşmaya elverişli bir varlık olarak bu fıtrî konumunu muhafaza edebilsin diye gerekli olan tüm imkan ve kabiliyetlerle donanmış olarak dünyaya gelir. Bu potansiyelin hangi alanlara/mecralara yöneltileceği hususunun gereği gibi önemsendiğini söylemek mümkün değildir. Halbuki durum toplumun zannettiğinden çok daha önemli ve ciddidir. Kişinin rüşd ile beraber mürüvvet sahibi olması söz konusu potansiyelin doğru mecrada, doğru zamanda, rüşd ve mürüvvet sahibi muallimlerin terbiye ve eğitimiyle mümkün ve kolay olabilecektir.

Temiz, arı, duru, katışıksız fıtrat üzere doğan çocuğun nezih bir aile ocağında büyüyen güzel ahlaklı ve sağlam karakterli (mürüvvet sahibi) muvahhid bir genç olarak yetişmesinde/yetiştirilmesinde iki husus oldukça mühimdir:

Birincisi; Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* büyük bir bağışı olarak fıtraten güzel bir ahlak üzere yaratılmış olmasıdır. Bu durum kısmi olarak da olsa ırsidir/genetiktir. Huy ve ahlak itibariyle güzel ve övgüye değer bazı vasıflar kişiye annesinden ya da babasından yahut her ikisinden genetik olarak tevarüs etmiş olabilir. Bunun aksi de gayet tabi ki mümkündür.

İkinci olarak; ahlakın güzelleşmesi ve sağlam bir karakterin (mürüvvetin) oluşabilmesi için sonradan alınacak terbiye ve eğitim. Bilgi, eğitim, terbiye ve tezkiye ile beraber gösterilecek ısrarlı gayretler aileden, sokaktan, çevreden (eğer geçmişinde böyle bir hikayesi varsa) laik okul ortamı ve müfredatından kaynaklı yanlış inanç

5. *21/Enbiya, 51*
6. *4/Nisa, 6*
7. *A'raf 172-174. ayetlerde*

ve fikirler ile olumsuz söz ve davranışlarından uzaklaşabilecek ve fıtrat ayarlarına dönüşümü sağlayabilecektir. Bunun gerçekleşmesinden sonra hidayet üzere mürüvvet sahibi bir muvahhid olmak istikametinde ciddi mesafeler kat etmesi kolay olur biiznillah.

Güzel ahlak üzere yaratılmış olmak özellikle de tevhid davasının genç muvahhidleri için çok büyük bir ilahi ikramdır. Çokça şükredilmesi gereken bu ilahi ikramı koruyup daha da güzelleştirmek muvahhid genç için en başta gelen önemli işlerdendir. Günümüz modern cahiliye toplumunda yüce Allah'ın hoşnut olduğu güzel ahlakı muhafaza edebilmenin zorlukları da ortadadır. Bu ise Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* yardımı ve kolaylaştırmasıyla her kişinin değil, er muvahhidin kârıdır.

Modern cahiliye toplumunda doğmuş ve büyümüş olan muvahhid gencin durumu ferdin güçlü ve sıhhatli olması için en temel gıdalardan olan içimi hoş halis süt gibidir.

Şirkin, küfrün, zulmün, fıskın ve fücurun her şekliyle ve rengiyle giderek daha da yaygınlaşıp görünür olduğu toplumumuzdaki muvahhid gencin bu toplumdaki hali ile sütün meydana geliş merhalesi arasında (aynı cinsten değilse de) güzel bir benzerlik bulunmaktadır.

"Sizin için süt veren hayvanlarda da bir ibret vardır. Size onların karnında kan ile fışkı arasından (gelen) boğazdan kolay geçen halis bir süt içiririz." [8]

Mesuliyet ve Mürüvvet

Güzel ahlaki özellikler üzere yaratılmış olmakla beraber ilk terbiye ve talimini mümin bir aile ocağında alan ve nezih bir çevrede yetişmiş muvahhid bir genç de, kan ile fışkı arasından çıkan halis süt misali çevresine ve davasına güç ve dinamizm katacaktır.

Kişi hem yaratılış itibariyle güzel huylarla donatılmış hem de hidayet üzere olan bir çevrede yetişmiş olabileceği gibi bunların birinden veya her ikisinden mahrum bir durumda da bulunabilir. Bu hususlardan birinin olmaması halinde genel manada bir takım beşerî eksikliklerle malul olsa dahi muvahhid genç, karakterinin sağlamlığı

ve duygularına hakim olabildiği ölçüde İslam'ın ideal ahlakına ve fıtrat ayarlarına en yakın bir konumda olur. Modern cahiliye toplumu içerisinde âdeta toza bulanmış altın gibidir.

İtikadi, fikrî, fıtri ve ahlaki özellikleri itibariyle modern cahiliye toplumuyla (doğal olarak) ciddi anlamda bir uyuşmazlık ve zaman zaman da çatışma içerisinde olacaktır. Bu durum hem mürüvvet sahibi genç muvahhidler, hem de cahiliye toplumu için geçerlidir. Zira günümüz cahiliye toplumunun problemi sadece itikadi sapmayla sınırlı değildir. Giderek çığırından çıkan, yaygınlaşan ve derinleşen sosyal, kültürel ve ahlaki yozlaşmalar zaman zaman katlanılmaz boyutlarda ortaya çıkmaktadır. Bu yönüyle geçmiş birçok kavimden çok daha gerici bir toplumsal yapıyla karşı karşıya olduğumuz apaçık görülmektedir.

Bencilliğin ve sahte özgürlük avuntularının tetiklediği yalnızlık ve yabancılaşma duygusu özellikle de itikadi ve manevî boşlukta bir oraya bir buraya savrulan gençleri bizzat kendi öz nefislerine, ailelerine, ümmete ve yüce Allah'a karşı görevlerini yerine getirmek hususunda sorumluluk duygusuyla hareket etmekten alıkoyar, rehavete sürükler. Bu rehavet, gevşeme ve duyarsızlık o kişiyi adeta mezbahaneye dönüştürülen ümmet coğrafyasında yaşananları anlaması, anlamlandırması ve asıl/öz inanç ve kimliğine münasip bir tutum takınması hususlarında da hassasiyet göstermekten yahut herhangi bir mesuliyet yüklenmekten kaçınmasına sebep olur. Daha da kötüsü dışarıdan yapılan, tevhid davetine ve muvahhidlere yönelik kötü maksatlı propaganda ve yönlendirmelerin etkisinde kalır.

Mürüvvet sahibi genç muvahhid açısından ise durum daha net, derinlikli ve kapsayıcıdır.

8. 16/Nahl, 66

Zira barış ve savaş halleri de dahil olmak üzere Müslümanın hayatındaki bütün amelleri Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* rızasını kazanmaya ve şer'î şerifin hükümlerini hakim kılmaya odaklıdır. Bu ulvî hedefe ulaşmak için gösterilen çabaların giderek güçlenip yaygınlaşan bir şekilde günümüzde de sürdürülüyor olması ise Sünnetullah'ın tahakkuk etmesinden başka bir şey değildir.

"Yarattıklarımızdan, daima hakka ileten ve adaleti hak ile yerine getiren bir ümmet bulunur." [9]

Hakka ileten ve adaleti hak üzere yerine getiren bu ümmet; elest bezminde Allah'a *subhanehu ve teâlâ* verdiği söze (misaka) sadık kalan, selim fıtratını ve safiyeti ifade eden o çocuksu ruhunu en güzel bir şekilde koruyarak Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* bahşetmiş olduğu büyük potansiyeli O'nun rızası için harekete geçirmeye muvaffak kılınan ve devr-i saadet ashabını *radıyallahu anhum* andıran gayretli, gayretli oldukları kadar da azimli Müslümanlardır.

İslam'ın temel değerlerinin aşındırılmak istendiği, öz ve esasının sulandırılıp bulandırılmaya çalışıldığı daha da kötüsü ülkemizde (İslam coğrafyasında) büyük ölçüde başarılı olduğu günümüzde koca kalabalıklar arasında fert fert korkunç yalnızlıklar yaşanmaktadır.

Rüşdden (hidayetten) nasipsizlik ve temiz fıtrat temelinde sağlam karakterden (mürüvvetten) mahrumiyet, kadın-erkek veya genç-yaşlı insanları nefislerini şeytanın *'ahlakı'* ile ahlaklanmaya yöneltmektedir.

Rüşdden ve mürüvvetten mahrum olan günümüz cahiliye toplumunun çok büyük bir çoğunluğu bu halleriyle tevhid akidesinden de uzaklaşmış, yabancılaşmış ve kısmen de olsa tevhide düşmanlaşmıştır. Toplum, tevhidden uzaklaşmakla tevhid dışındaki her şey ile vasfolunmayı hak edecek şekilde koyu ve derin bir cahiliyeye doğru sürüklenmektedir. Eş zamanlı olarak fert de toplumdan uzaklaşıp kopmakta ve yalnızlaşmaktadır. Ferdin topluma yabancılaşması ile tevhidden (uzaklaşması değil) daha da uzaklaşması aynı sıralarda gerçekleşir. Bu durumda fert ve toplumun ortaklaştıkları bir alan çıkıyor ortaya: Tevhid akidesinden uzaklaşmak, yabancılaşmak ve (kısmi de olsa) düşmanlaşmak. Burada hangisi diğerini etkiliyor, nasıl etkiliyor gibi teferruatlara girmeye lüzum yoktur. Zira fert ve toplumun şu an içinde bulunduğu durumu resmeden tek bir karelik görüntüye bakmak dahi birçok insanın meseleyi anlaması için yeterlidir.

İslam'ın özü/esası olan tevhid akidesinden uzaklaşmak denildiğinde şu hakikati de görmek gerekir. Günümüzde tevhidden yüz çevirmenin niteliği farklılaşmıştır. Esas itibariyle tevhidi bozan nitelikteki inanç, fikir ve ameller; itidal, hoşgörü ve uzlaşı adına hazfedilip (yok sayılıp) hazmedilebilir bir hale getirilmiştir.

Rüşdden ve mürüvvetten mahrum olan günümüz cahiliye toplumunun çok büyük bir çoğunluğu bu halleriyle tevhid akidesinden de uzaklaşmış, yabancılaşmış ve kısmen de olsa tevhide düşmanlaşmıştır.

Bu öyle sinsi ve marazi bir hale dönüştürülmüş ki, tevhidin ve İslami yaşayışın hayatın birçok alanından kazınmakta olduğunun ve özden kopuşun ne anlama geldiğinin farkında olan ve bu farkındalığı davetçi kimliğiyle insanlara anlatan sorumluluk sahibi ilim ehli muvahhidlerin sesi soluğu da bir daha çıkmamacasına bastırılmaya çalışılmaktadır.

Mürüvvet Sahibi Genç Muvahhid

Rüşd, mürüvvet ve fazilet, temiz fıtrat sahibi olan ve saf çocuksu ruhunu korumaya muvaffak kılınan Müslüman gencin içinde yaşadığı çağdaş cahiliye toplumu ile arasındaki en başta gelen farklardır.

Cahiliye toplumunun başta gelen özelliği bünyesinde barındırdığı tüm kötülüklerin, olduğu gibi fertlerde ortaya çıkmasına imkan vermesi ve teşvik etmesidir. Cahiliye toplumunun ferdi; itikadi, fikrî yahut amelî olarak nefsini şeytani ve hayvani vasıflarla vasıflandıracak türlü türlü şenaet ve denaetlerde bulunur.

9. 7/A'raf, 181

Mürüvvet sahibi genç muvahhid ise rüşd ile itikadi ve fikrî netliğe; mürüvvet ile de söz, davranış ve duygulardaki olgunlukla sağlam karakterli bir dava eri olarak Peygamberlerin ve hatta meleklerin ahlakı ile ahlaklanmaya çalışır.

Kulun dünya hayatında rızıklandırıldığı/elde etmeye muvaffak kılındığı en büyük nimet hiç şüphesiz hidayet nimetidir. Mürüvvet sahibi genç muvahhid rızıklandırıldığı bu büyük nimetin kıymetini idrak ederek güç yetirebildiği kadar çokça şükretmelidir.

Mürüvvet sahibi genç muvahhid; Allah'ı ve Rasûlü'nü sevendir. Allah'ın *subhanehu ve teâlâ*, her nefes alışverişinde hatta her anında içinde bulunduğu (zahir veya batın) tüm hallerine muttali olduğunu bilendir, bu şuuru ve hassasiyeti süreklileştirendir.

Mürüvvet sahibi genç muvahhid; Rasûlullah'ın *sallallahu aleyhi ve sellem* siyerini en güzel bir şekilde öğrenen, sünnetini ihya eden, kıyamet gününde hamd sancağının altında onun önderliğinde haşr olunmak için dünya hayatında yegane rehber olarak Rasûlullah'ı gören ve ihsan üzere ona tabi olandır. Gayri İslami cerayanlara kapılmadan istikamet üzere sebat edebilendir.

Mürüvvet sahibi genç muvahhid; hiçbir kınayıcının kınamasından korkmadan hakkı söyleyen, eğip bükmeden tevhide davet eden ve adaletle hakkı ayakta tutmak için hiçbir fedakarlıktan kaçınmayandır.

Mürüvvet sahibi genç muvahhidin kızgınlığı, muhabbeti, gayreti, emeği, dostluğu ve düşmanlığı ancak ve yalnızca Allah *subhanehu ve teâlâ* içindir.

Mürüvvet sahibi genç muvahhid, zayıf ve güçsüzlere meleklerin:*"Ne işte/ne durumda idiniz! Allah'ın arzı geniş değil miydi? Hicret etseydiniz ya!"* [10] şeklindeki hitabına muhatap olmamak için hak ehlinin safında yer alır.

Mürüvvet sahibi genç muvahhid, *"Rabbinizin bağışını ve takva sahipleri için hazırlanmış olup genişliği gökler ve yer kadar olan cennete koşun!"* [11] çağrısını okuduktan/işittikten sonra *'Lebbeyk!'* diyerek elest bezmindeki misakını pekiştirerek Rabbe teslimiyetin zirvesine yükselmeye gayret gösterendir.

Mürüvvet sahibi genç muvahhid, karşılaşacağı bela ve musibetler karşısında gevşeklik göstermez, üzüntüye yahut ümitsizliğe kapılmaz ve bilir ki önünde sonunda muvaffakiyet ve zafer müminlerindir (biiznillah).

Mürüvvet sahibi genç muvahhid, Allah'a yaklaştıkça Allah'ın da kendisini izzet, ilim, zenginlik ve ülfet ile rızıklandırıp mutlu edeceğinin şuurunda olan marifet sahibidir.

Allah'ın razı ve hoşnut olacağı her halûkarda O'na hamd ederiz. En üstün salât ve selamlar Efendimiz, dostumuz ve önderimiz Muhammed'e *sallallahu aleyhi ve sellem*, pak ehlibeytine ve seçkin ve saygı değer ashabı ile kıyamete kadar en güzel bir şekilde ona tabi olan müminlerin üzerin olsun.

---

10. 4/Nisa, 97

11. 3/Âl-i İmran, 133

mahi@tevhiddergisi.com

MAHİ

Mekke

Ne zamanki Peygamber'in bir cemaat kurduğunu, cemaatini gizli gizli eğittiğini anladılar, işte o zaman Mekke'de her şey değişti. Mekke liderleri işi ciddiye almaya başladılar. Bu cemaatin ve düzenli eğitimin önü alınmazsa hızla büyüyebilir ve Mekke'de hakimiyeti ele geçirebilirlerdi. Başta cemaatin bölünmesi gerekliydi.

Medine'de yas sonlanmadı. Şehitlerin evlerinde hep bir hüzün vardı. Çocukların boynu büküktü. Tıpkı benim gibi. Onların yaşadığı acıyı çok iyi anlıyordum. Babasız olmak, duvarsız bir ev olmaktan farksızdı. Koruyanın yoktu, kollayanın yoktu. *'Babasının aslan oğlu'* diye sevenin, övenin yoktu... Çocuklar için zor olduğu kadar kadınlar için de zordu. Yiğidini, sevdiğini, hayat arkadaşını toprağa gömmekti, ayrılmaktı ondan. Yani annem öyle derdi. Ecri ne kadar çok olursa olsun acıydı ayrılık... Musab'ın karısıyla yolda karşılaştı Rasûl *sallallahu aleyhi ve sellem*. Kardeşin öldü dedi. Üzüldü belliydi. Ama kocan öldü deyince attığı çığlık Medine'yi inletti. Rasûl: *"Kadının yanında kocanın yeri başkadır."* buyurmuştu bunun üzerine.

Canım fedakar annem de böyle üzülmüş müydü babamın ardından? Ağlamış mıydı sessiz sessiz?

Kaç gece Uhud'u konuştuk ailece bilinmez. Kaç gece hayıflandık okçulara. Kimin günahıydı bize bu bozgunu yaşatan? Hele canım Peygamberim, Muhammedim'in *sallallahu aleyhi ve sellem* yüzündeki yarayı gördükçe yeniden canlanıyordu gözümde Uhud bozgunu. Müşriklerin Nebi'yi öldürme azmi ne de büyüktü. Ama Allah *subhanehu ve teâlâ* dilemedikçe siz dileyemezsiniz... O bizim yanımızdaydı hâlâ...

Üvey babam yatsı namazına gitmiş ve henüz gelmemişti. Annem namazını kılmış Kur'an okuyor, kardeşlerim de yün bebeklerle sessizce oynuyorlardı. Annemin etrafında dönüyordum. Uhud'da Rasûl'ün zarar görmesini hazmedemiyordum. Hem o Allah'ın Rasûlü değil miydi? Allah neden onu korumamıştı?

Anneme yaklaşarak:

— Okuman bitti ise bir soru sorabilir miyim anne?

— Bitmedi ama buyur sor bakalım.

— Peygamberimiz Uhud'da acı çekti. Sahabisi sözünü dinlemedi. Ayrıca yaralandı. En sevdikleri gözünün önünde şehid edildi. Allah neden onun acı çekmesine izin verdi?

Bizim konuşmalarımızı duyunca kardeşlerim de gelip oturdular. Annem içini çekti ve anlatmaya başladı:

— Bak oğulcuğum, Allah Peygamberlerini senin benim gibi insanlardan seçti. Neden biliyor musun? Bizlere örnek olabilsin diye. Acı çekmese, hastalanmasa, yaralanmasa, yakınlarını kaybetmese; acı çeken, hastalanan, yakınlarını kaybeden insanlara nasıl örnek olabilirdi ki?

Hatta biliyor musun Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* bizim çektiğimiz acıların iki kat fazlasını çekmekte. Bunu kendisi söylüyor.

— Canım Peygamberim. Oysa Allah'ın en sevdiği insan o değil mi anne?

— Evet oğlum Allah'ın en sevdiği insan o. Ama gördüğün gibi Allah kendi dinini savunurken en sevdiğine dahi torpil geçmiyor.

— Ama Rasûl çok üzüldü.

— Evet. Fakat bu ilk değil. Hayatı boyunca onu üzen başka şeyler de vardı.

— Anne ne olur anlatsana!

— Onu ilk Daru'l Erkam'da tanıdım. Babanla beraber yanına gitmiştim. Yaklaşık yirmi kadar kişiydik. Bize İslam'ın emirlerini anlatıyor, Allah'a *subhanehu ve teâlâ* nasıl ortaklar koşup müşrikleştiğimizi açıklıyordu. Ölümden, kıyametten bahsediyor, hayâsızlıklardan yüz çevirmemizi emrediyordu.

Her gün sayımız artıyordu. Hürler kadar bizim gibi kölelerden de iman eden çoktu. Daha önce onlarla aynı sokaktan bile geçemeyen bizler, artık yan yana oturup Nebi'nin nasihatlerini dinliyorduk.

Daru'l Erkam çok gizliydi. Herkes burayı bir sır gibi saklıyordu. Yeni iman eden kişileri Ali *radıyallahu anh* getiriyordu. Tam bir gizlilik içinde tabi.

— Daha küçük değil miydi o zaman?

— Küçüktü evet. Ama Rasûlullah ona çok güveniyordu. Akıllı, uslu bir çocuktu.

Günler birbirini kovaladı. Mekkeli müşrikler bizden şüphelenmeye başladı. Her ne kadar imanımızı gizlesek de hayatımızdaki değişiklikler

dikkatlerini çekiyordu. Peygamber amcalarını hatta tüm akrabalarını birkaç kez toplayıp İslam'ı onlara anlatmıştı. Onlar kabul etmeseler de pek de zararlı görmediler bu dini. Bu nedenle ilk zamanlar ona pek bir şey demiyorlardı.

— Neden zararlı görmediler?

— Mekke'de Hanifler vardı. Puta tapmıyorlardı. Kendi hallerinde insanlardı. Kimseye karışmazlardı. Muhammed'i de *sallallahu aleyhi ve sellem* onlardan sandılar.

— Sonra?

— Ne zamanki Peygamber'in bir cemaat kurduğunu, cemaatini gizli gizli eğittiğini anladılar, işte o zaman Mekke'de her şey değişti. Mekke liderleri işi ciddiye almaya başladılar. Bu cemaatin ve düzenli eğitimin önü alınmazsa hızla büyüyebilir ve Mekke'de hakimiyeti ele geçirebilirlerdi. Başta cemaatin bölünmesi gerekliydi.

— Ne yaptılar?

— Kölelerle işe başladılar. Onları korkutup İslam cemaatini bölmeyi, sayısını azaltmayı hedeflediler. Mekke acılar şehrine dönüştü. Her efendi kendi kölesini ağır işlerde çalıştırmaya, onu daha çok dövüp hakaret etmeye başladı. Gece kaldıkları yerlere ani baskınlar yaparak Daru'l Erkam'a gidiş gelişlerini engellemek istiyorlardı. Bununla da kalmadılar herkes kendi evinin önüne direkler çaktırdı. Başta anlamadık bunun ne olduğunu. Sonra erkek kölelerden başlamak üzere işkence için hazırlandığını anladık.

— İşkenceler...

— Evet hem de ne işkenceler... Efendiler gölgeliklerde oturuyor, köleleri sıcakta o direklere bağlıyorlardı. Sırtlarını soyup kırbaçlıyorlardı. O sesler hâlâ kulaklarımda. Artık sırtları kandan görünmez oluyordu garibanların. Kimi bayılıyordu. Güneşin sıcaklığı bir yana, kırbaç acısı bir yana, susuzluk ve açlık bir yana...

Bazen ellerini çözüyorlardı kölelerin. Ohhh işkence bitti sanıyorduk. Bu sefer yeni teknikler deniyorlardı. Kızgın kuma yatırıp taş koyuyorlardı üstlerine. Altında eziliyordu Müslümanlar. *'Ehad, Ehad'* dedikçe çıldırıyordu müşrikler.

Putları getiriyorlardı önümüze ve *'ilahın bu senin, Allah'a küfret'* diyorlardı. Küfretmeyince de saatlerce dövüyorlardı. Efendiler yoruldukça kırbaç el değiştiriyordu.

— O sırada Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ne yapıyordu?

— Hep üzülüyordu. Sülalesi müşrik olmasına rağmen onu koruma altına almıştı. Bu nedenle ona kimse dokunamıyordu. Ama her birimiz biliyorduk ki o bize çok düşkündü. Elinden gelse bizim yerimize kırbaç yemeye razıydı. Hanımı Hatice'nin *radıyallahu anha* ne kadar malı varsa hepsiyle bizlerin hürriyetini satın aldı. Ebubekir de *radıyallahu anh* öyle. Bazen bir kişi için ödediği para ile on köle satın alabilirdi. Müşrikler fiyatı çok yüksek tutuyordu. Yine de bizi özgürleştirmek için istedikleri fiyatı veriyordu.

— Peki babam? Onu neden kimse satın alıp kurtarmadı?

— Sayımız o kadar çoktu ki kadınları kurtarmaya çalıştılar önce. O sırada baban acılara dayanamayarak şehid oldu.

— Başka şehidler de var mıydı?

— Evet. Ammar Abinin anne ve babası.

— O da mı o zaman yetim kaldı?

— Evet. Yasir ve Sümeyye de o işkenceler sırasında şehid oldu. Rasûl onlara cenneti müjdeledi. "Sabredin ey Yasir ailesi cennet sizindir." dedi.

— Allahu Ekber... Tüm acıları unutturmuştur Rabbim onlara.

— Elbette. Zübeyr b. Avvam var ya...

— Tanıyorum onu... Ona amcası işkence etmiş öyle mi anneciğim?

— Evet. Hasıra sarardı onu. Ateş yaktırır dumanına tutardı Zübeyr'i. Çok küçüktü o zaman dokuz on yaşında ya vardı ya yoktu. *"Asla küfre dönmeyeceğim."* diye haykırıyordu... Habbab bin Eret... Demirci olan... O da bizim gibi bir köle idi, Müslüman olunca sahibesi akrabalarını da alarak onu Mekke düzlüklerine götürürlerdi. Elbiselerini soyar demir zırh giydirip su içmekten alıkoyarlardı... Saçlarını yolmuşlardı çeke çeke. Boynunu şiddetli bir şekilde büküyorlar, kızgın kömür üzerine yatırıp kalkmasın diye üzerine taş koyuyorlardı. Kılıç yapmak için kendinde bulunan demirlerden zincir yapmışlardı. Bunları ateşte kızdırdıktan sonra ellerini, ayaklarını ve tüm vücudunu bağlıyorlardı.

— Ayyyy dayanamayacağım... Subhanallah! Nasıl sabrettiler bu işkencelere?

— Allah Peygamberine vahiy indiriyordu ard arda: *"İman ettikten sonra imtihan edilmeden bırakılıvereceğinizi mi sandınız"* [1] diyordu... *"Biz sizden öncekileri de denedik. Allah elbette sadık olanları da bilir yalancı olanları da..."* [2] buyuruyordu...

— Yani Allah sizin gerçekten iman edip etmediğinizi işkencelere sabredip etmediğinizden anlayacaktı öyle mi?

— Aynen öyle... *'Ehad'* dedikten sonra yalancılardan olmamak, sözümüzden dönmemek, cennete ulaşmak için sabrettik... Ve biliyor musun Rafi, bela ve imtihanlar Allah'ın bir sünnetidir. Sen O'nun sünnetinde hiçbir değişiklik bulamazsın. Hangi yüzyıl olursa olsun Allah kullarını çetin sınavlara tabi tutacaktır.

Hadi çok geç oldu. Baban gelmeyecek sanırım. Artık yatalım. Yarın devam ederiz.

— Bu kadar acıklı hatıradan sonra uyu uyuyabilirsen...

— Sen istedim yavrum. Hadi bakalım, Allah rahatlık versin.

— Sana da anneciğim...

1. *29/Ankebut, 2*
2. *29/Ankebut, 3*

Mirsad Ağint

Sabri Hocaefendi'nin Muhakemesi

Sabri Hoca etrafına misk-u amber kokuları saçarak Diyanete bağlı olarak görev yaptığı camiye doğru ilerliyordu. Az ilerisindeki köşe başında bekleyen iki adam Sabri Hoca'yı görünce ona doğru hareketlendiler. Selam ve hürmetlerini takdim ettiler.

Etrafına misk-u amber kokuları saçarak Diyanete bağlı olarak görev yaptığı camiye doğru ilerliyordu Sabri Hoca. Her cuma olduğu gibi bugün de yine bolca sürünmüştü güzel kokulardan. Cuma günleri neredeyse bir haftalık koku sürünürdü. Öyle ki az biraz uzaktan gelen hoş koku yaklaştıkça ağırlaşmaya başlıyordu. Daha önceki cumalarda yaptığı gibi ve emekli olana kadarki diğer cumalarda yapacağı gibi oldukça erken bir vakitte gidiyordu camiye.

Sabri Hoca'nın cuma tıraşları vardır. Bir vacibi eda etmekte gösterdiği ihtimamla her cuma sabahı evde erken vakitte tıraş olarak hazırlanırdı cumaya. Tıraş için berbere gitmez. Evde yıllardır yaptığı gibi rahat, keyifli ve tadını çıkara çıkara tıraş olur. Sadece o tıraş olur ama bütün ev halkı, azar ve getir götür ile tıraş olmuştan beter olur.

Oturma odasında pencereye yakın yere önce bir minder atılır. Pencerenin tam karşısında oturmalıki yüzü iyice aydınlansın Sabri Hoca'nın. Minderin karşısına bir de sandalye konur. Yüksekçe bir sehpa da konur bazen. Sandalyenin üzerine konacak ayna için yastık gibi bir şey yerleştirilir ki Sabri Hoca mindere oturduğunda kendisini aynada görmek için yorulmasın. Ayçiçeği şeklinde çerçevesi olan aynayı sabitlemek kolay olmasa da sonunda başarılır bu da. Sıra tıraş takımının getirilmesindedir. Her bir malzemeyi bir bir kontrol ederek önüne dizer. İçinde sıcak su olan ve uzun zamandır kullandığı için dışı kararmaya başlamış, iç tarafı da kalınca bir kireç tabakasıyla kaplanmış ve adına tıraş tası dediği alüminyum tas da önüne konur.

Tıraşa başlamadan önce sol omuzuna bir havlu atar. Neden sağ omuzuna değil de, havluyu sol omuzuna atar bilinmez. Tıraş olduğunda dahi başından eksik etmediği burma sarığının ucunu sağ omuzuna doğru sarkıttığından dolayı mıdır, bu da bilinmez. Ona göre sünnet-i seniyyeye en uygun sarık sarmal şekli burma sarıktır ve ucunun da sağ omuza doğru sarkıtılmasıdır. Diğer tür sarık sarma usullerinin bidatten olduğuna inanır. Böyle yapanlara da her fırsatta *'bidatçiler'* diye kızar ve kendince sünnete ittibaya davet eder. Bazen de tartışır onlarla. Bütün tartışmalarda da alt eder onları. Yine de değişen bir şey olmaz. *'Ah, şu cahil halk!..'* diye üzüntü ve teessüflerini yine kendisine takdim eder.

Sabri Hoca'nın çocukları her hafta aynı meraklı gözlerle babalarının bembeyaz köpükle kaplanmış suratına bakar, geçen cuma gününden farklı bir manzarayla karşılaşacaklarmış

gibi pür dikkat izlerlerdi. Günlerden yine böyle bir tıraş gününde tıraş fırçasıyla yüzünü sabunlarken iyice köpürmüş suratına bakan oğlu, yanındaki kardeşinin kulağına şöyle fısıldadı:

— Babama baak... Noel Baba'ya benzedi..

Kikirdemeleri de epey sürdü yumurcakların.

Sabri Hoca'nın *'Tastaki suyu tazeleyin! Şunu alın! Şunu getirin!'* gibi komutları, babalarının pek mühim bir iş ile meşgul olduğunu hissettirirdi çocuklara. Çocuktur, okuldan öğrendikleri ve televizyondan gördüklerinden etkilenir. O kadar ki babasını, hem de Molla babasını Noel Baba'ya benzetecek muziplikler yapar. Normalde en fazla on-on beş dakika sürecek bir sakal tıraşı böylece ortalama bir saatini alıyordu ev halkının.

Osmanlı usulü dersi verilen medreselerde on bir sene ilim tahsil etmişti Sabri Hoca. İlk sekiz senesi kendi deyimiyle 'Nasara-Yensuru' diyerek geçmiş, döne döne *'Bina'* (kitabın) da konaklamıştı. Arapçayı öğrenene kadar onca sene çalışmış ve nihayet mutlu sona ulaşmıştı. Herkes gibi o da biliyordu ki medreseden sadece Arapça öğrenmiş olarak çıkmış olmak dahi halk arasında *'Hoca, Alim, Molla'* payesini elde etmek için yeterliydi. Yaz tatilini medresede geçirmiş genç bir talebe amentüyü ve elli dört farzı da biliyorsa molla sayılır artık.

Sabri Hoca'nın durumu daha farklıydı tabi. Arapçayı ortanca çocuğunun ömrü kadar uzun bir zaman ve büyük bir emek harcayarak öğrendikten sonra bir kaç sene daha okumuştu medresede. Sonrasında da ilmî eserlerle bağını koparmamıştı. Bunun en mühim sebeplerinden birisi de aralarında hüküm verilmesi gereken anlaşmazlıklar yaşayan insanların şer'î muhakeme için Sabri Hoca'ya geliyor olmalarıydı. Şer'î muhakeme neticesinde memnun kalan davalılar değişik hediyeler takdim ederlerdi ona.

İlk başlarda bu hediyeleri kabul etmekte zorlansa da zaman geçtikçe iyice alıştı bu duruma Sabri Hoca. Alışmak ne demek, bazen bir arabuluculuk veya sulh işini neticelendikten sonra kendisine:

'Hocam diline sağlık, ömrüne ilmine bereket!' diyerek huzurdan ayrılan *'görgüsüz'* davalıların ardından bön bön bakakaldığı zamanlar olurdu. Adeta, yaptığı alışverişten zarar etmiş bir tüccarın asık çehresi ve içinde sakladığı kızgınlıkla yerinde kalıverirdi öylece.

Medresedeki talebelik yıllarında hocalarının da teşvikiyle üç aylarda cerre çıkarlardı aynı seviyede olduğu arkadaşları gibi. Molla olmaya aday olan icazet (diploma) almaya az vakti kalmış, yaşı büyük talebeler çıkardı cerre. Her bir talebe bir yıllık nafakasını temin etmek umuduyla cerre çıkar, umduğunu bazen bulur bazen de ertesi yıla ertelerdi.

Köylü de hem sevaptır hem de genç mollanın hakkıdır, üç aylarımızı ihya etti üzerimizde emeği vardır, diye gönlünden kopanı getirip yığardı cami bahçesine.

Medresedeki hocaları Şeyh Abdullatif'in önceden tespit ettiği köylerden birine gönderilirdi Molla Sabri. Zaten o devirde başka türlü köylerde cer mollalığı bulmak pek de kolay değildi. Öyle ki ezberlediği birkaç dua ve sure ile köy köy dolaşıp cer mollalığı talep eden uyanıklar türemişti. Sabri Hoca'nın medresedeki hocası Şeyh Abdullatif kefil olmasa bu şartlarda herhangi bir köyde cer mollalığı yapmasına dahi imkan yoktu yani.

Ramazan ayı bitip bayram da geçince artık yuvaya (medreseye) dönüş vakti gelirdi cer mollalarının. Dönecekleri sıralar köydeki hemen hemen her haneden hediyeler getirilir ve köy camisinin küçük bahçesinde toplanırdı. Ağası varsa o köyün, gelen hediyelerle belli olurdu hemen. Ağa kısmı sever böyle şeyleri. Onun için *'Ağanın eli tutulmaz!'* dermiş eskiler. Kavurma, bal, tereyağı, üst baş kıyafet ve bir miktar da harçlık banknot. Bunlar ağadan.

Köylü de hem sevaptır hem de genç mollanın hakkıdır, üç aylarımızı ihya etti üzerimizde emeği vardır, diye gönlünden kopanı getirip yığardı cami bahçesine. Bulgur, nohut, mercimek,

peynir, yumurta, pekmez, birkaç tane tavuk ve öteberi...

Sabri Hoca iyi hatırlıyor o yılları. Bir seferinde iki katır yüküyle uğurlanmıştı köyden. Medreseye döndüğünde arkadaşları arasında ağa gibi karşılanmıştı. Her zaman da öyle olmuyordu tabi. Anlatsa da dinlesek. Ne sıkıntılar çekmiş, ne zor şartlarda tamamlayabilmişti tahsil hayatını. Bir de huysuz hocaları varmış, sopalamadığı gün yokmuş neredeyse Sabri Molla'yı. Bereket ki perşembe günü ikindi vaktinden cumartesi sabahına kadar tatil olurdu da bu iki günü azardan, haşin bakışlardan ve sopalanmaktan emn-u eman içinde geçirirdi. İsmiyle ters bir karakteri varmış sopacı Selim hocasının. O ne huşunet, o ne azarlamalar... Lakin şimdi geriye dönüp baktığında Selim hocasının huşuneti olmasa Arapçayı çözmek için belki bir sekiz dokuz sene daha geçecekti diye düşünüp hayırla yadetti onu. Selim hocanın huşunetinden ve vurduğu yerlerde gül bitmemişti ama zihninin açılıp dilinin çözüldüğünden emindi Sabri Hoca.

Arkadaşlarının müderrislik yaptığı birkaç tane medrese vardı çevre şehirlerde. Bazen ziyarete giderdi onları.

Medreselerdeki geniş imkanları, rahatlık ve konforu görünce *'Böyle bir yerde sağlam bir alimin çıkacağına pek ihtimal vermiyorum'* diye düşünürdü.

Sabri Hoca anlaşmazlıkların çözümünde oldukça tecrübe kazanmıştı artık. Bu özelliğiyle o çevrede ünlenmişti. Başka şehirlerden gelenler de oluyordu müşkülatlarını halletmek için. Davaları neticelendirdikten sonra *'Hocam diline sağlık!'* diyerek sıvışanların (Sabri Hoca onlar için *'firarî'* derdi) sayısı da epeyce azalmıştı. Haftada en az bir veya iki tane dava gelirdi ona. Dava demek davalılar demekti. Davalıların ekseriyeti de hürmette ve ikramda kusur etmezdi. Sabri Hoca bundan tarifsiz bir memnuniyet ve mesruriyet duyuyor ve davaların çözümünde büyük bir iştiyakla gayret gösteriyordu. Gelen hediyeleri de gayet doğal bir şekilde alır ve işine de devam ederdi. İnsanlar arasındaki anlaşmazlıkları çözmek ve arabuluculuk işlerini bu tür ek gelir olsun diye yaparken, bir müddet sonra

hani neredeyse Diyanetten aldığı maaş ek gelir gibi olmuştu Sabri Hoca için.

Sabri Hoca etrafına misk-u amber kokuları saçarak Diyanete bağlı olarak görev yaptığı camiye doğru ilerliyordu. Az ilerisindeki köşe başında bekleyen iki adam Sabri Hoca'yı görünce ona doğru hareketlendiler. Selam ve hürmetlerini takdim ettiler.

— Hocam, biz de sizi bekliyorduk.

— Buyrun efendiler, bir müşkülatınız mı var?

Her ikisi de orta yaşlarda olan adamlardan saçı iyice kırlaşmış olduğundan daha yaşlı gibi görünen olanı girdi söze:

— Hocam müşkülat ne ki! Bizimkisi büyük bir fitneye sebep olacak cinsten.

Diğeri de bir şey söylemiş olmak için sözü hasmından alıverdi:

— He ya! Hiçbir mevzuda anlaşamadık amma Sabri Hoca denilince her birimiz hakemliğinizi kabul edip de geldik.

Davalıların ayak üstü konuşmasındaki halleri, sanki Sabri Hoca'yla kim daha çok göz göze gelir de onunla konuşursa o haklı ilan edilecekmiş gibiydi.

Onları dinleyip meselenin uzun boylu olacağını anlayan Sabri Hoca:

— Tamam. Teferruatı sonra konuşuruz. Şimdi siz söyleyin. Bu anlaşmazlığınızı şeriata göre mi, örfe göre mi çözmemi istiyorsunuz?

— ...

Adamlar Sabri Hoca gibi namlı bir hocaefendinden bunu (Sabri Hoca artık Hocaefendi olarak anılıyordu.) duymuş olmanın şaşkınlığını yaşıyorlardı. Biraz da incinmişlerdi doğrusu.

— Hocam, tabii ki şeriata göre çözülsün isteriz.

— He ya, şeriat ne derse baş göz üstüne...

— Biz zaten bu maksatla geldik size.

Sabri Hocaefendi cevaplardan memnun olmuştu:

— İyi. O halde bugün cumadan bir saat sonra camide imam odasında sizleri bekliyor olacağım. Hazırlıklı gelirseniz iyi olur.

Hocaefendi'nin hazırlıktan neyi kastettiğini ilk anda anlayamayan davalılardan birisi şöyle karşılık verdi:

— Elbette, elbette hocam... Allah'a şükür şu yaşıma geldim bir gün dahi camiye abdestsiz girmedim.

Sabri Hocaefendi adamların gözlerine dikkatlice bakarak bunların da kendi tabiriyle *'firarî'* tipler olup olmadığını anlamaya çalıştı ama nafile... Madem hazırlığın ne demek olduğunu bilmediler, biraz daha açık şekilde izah etmek gerektiğine kanaat etti:

— Yani demek istediğim sizler gibi birçok davalı geliyor yanıma. Bu davaların halli için uzun mesai harcıyorum. Eldeki kaynaklar yetersiz oluyor. Bu sebeple bana gelen davalılara bir hayır kapısı açılmış olsun istiyorum.

Davalılar Sabri Hocaefendi'nin muradının ne olduğunu anladılar.

— Hocam tabii ki de hayır yapmak isteriz. Bunun nasıl olacağını anlayamadık, bağışlayın.

— Mühim değil, mühim değil... İmam odasının girişindeki kutuya gönlünüzden kopanı atıverirsiniz. Fakat makbuz falan istemeyin!

Davalılar üzerinde *'örfe göre mahkeme'* şokundan sonra ikinci bir şok etkisi yaptı bu *'makbuz istemeyin'* çıkışı. Hocaefendi onların bu halini görünce bunlarla geçirdiği şu kadar dakikalık zamana hayıflanır gibi oldu ve bir *'yol'* gösterdi onlara.

— Efendiler, eğer kabul ederseniz cumadan bir saat sonra dediğim şekilde gelirsiniz. Hayır efendim, kabul etmiyoruz, derseniz, ki bu da sizin en doğal hakkınız(!), o halde adliyeye gider birbirinizi dava etmek için mahkemeye müracaatta bulunursunuz...

Davalılar kendilerini şok eden bu sözlerden sonra dakikalarca oldukları yerde kaskatı kesilmişlerdi. Az öncesine kadar hürmette kusur etmedikleri Hocaefendi'nin ardından karmaşık düşüncelerle ve hayretle bakakaldılar.

Molla Sabri Hocaefendi ise camiye varmış ve cahil halkı aydınlatmak için hazırladığı *'Yeşilin Kökü, Devenin Hörgücü'* konulu hutbe üzerine son çalışmalarını yapıyordu...

Bağışıklık Sistemi ve Aşılar

Sağlık bakanlığı, aşılanacak kişinin aşılanmadan önce; sağlık durumunun, bağışıklık sistemi yetmezliğinin, alerji öyküsü gibi durumlarının araştırılması gerektiğini söylemektedir. Hangi aşılanacak çocuğun bu gibi araştırmalardan sonra aşıları yapılmıştır?

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a, salat ve selam Muhammed'in *sallallahu aleyhi ve sellem*, âlinin ve ashabının üzerine olsun.

Müslümanlar olarak mübarek kılınmış bir evlilik ve arkasından da göz aydınlığı olarak tarif edilen bir bebekle anne-baba olma bahtiyarlığına kavuşmanın sevincini kursaklarda bırakan, tağuti sistemlerin bizleri çelişkide bıraktığı durumlardan birisidir aşı konusu… Yaptırılmalı mı, yaptırılmamalı mı? Yaptırmazsak çocuğumuz hastalıklarla mı boğuşur? Ya da tam tersi aşılarda insanları hasta edecek maddeler mi var? Bu ve benzeri sorular sorulageldi. Bu yazıdaki esas amacımız aşıları tek tek açıklamak, bir nebze üzerine giderek bu çıkmazın bilinmeyenlerine ışık tutmak olacak biiznillah.

Vücuda enjekte edilen bu aşıların vücut tarafından nasıl bir mekanizmayla karşılaştıklarını, hangi hastalıklara karşı yapıldığını, bu hastalıkların insan vücudundaki etkilerini, görülme sıklıklarını, doğar doğmaz bebeklere yapılmaya başlanan bu aşıların ne derece gerekli/gereksiz olduklarını, aşıların içeriğinde bulunan maddeleri, uygulattırılan aşı takvimindeki tüm aşıları açıklamaya çalışacağımız, çocuklarımıza yapılan bu aşılar hakkında genel bir malumatımızın olacağı bir yazı serisine Rabbimizin izni ve yardımıyla başlayacağız.

Aşılar, bağışıklık sistemi üzerinden vücuda etki ederler, bu nedenle öncelikle bağışıklık sisteminin işleyişini ve bağışıklama konularını açıklamaya çalışacağız.

Bağışıklık Sistemi

Bağışıklık sistemi ya da tıp literatüründeki diğer adıyla immün sistem, dışarıdan vücuda giren patojen (hastalık yapan madde) veya mikroorganizmayı ve anormal olan kanser hücrelerini tanıyıp onları yok etmeye çalışan işleyişlerin tümüdür. Bu gerçekten insan zekasını hayrete

düşüren mükemmellikte, Rabbimizin bizler için var ettiği muazzam mekanizmalardan biridir.

Bu sistem; bakterilerden virüslere tüm mikroorganizmalara, vücuda giren veya vücutla temasta bulunan yabancı maddelere kadar hepsinde tarama yapar ve onları canlının sağlıklı hücrelerinden ve dokularından ayırt eder.

Vücudun savunma mekanizması olan bu sistemin vücutta kemik iliği, timus, dalak ve lenf sistemi gibi birçok elemanları bulunmaktadır.

Canlının bağışıklık sistemini uyaran ve canlının vücuduna dahil olmuş kendisinden olmayan tüm yabancı moleküllere antijen denir. Canlı vücuduna dahil olan bu antijenleri vücudun savunma hücreleri karşılarlar. İlk etapta, fagosit ve makrofaj olarak adlandırılan bu hücreler yabancı maddeye karşı saldırıya geçerek yabancı maddeyi yutarlar ve böylece bağışıklık sistemine *'yabancı madde alarmı'* verilmiş olur. Bu alarmı değerlendiren ve bundan sonra vücudun bu maddeye karşı vereceği tepkiyi düzenleyecek olan hücre *'T hücre'*leridir.

Antijenin varlığını haber alan bağışıklık sisteminin şefi konumundaki T hücreleri, B hücrelerini uyararak *'bağışıklığın akıllı molekülleri'* olarak adlandırılan *'antikor'*ları sentezlemelerini sağlarlar. Bu sistem her antijene uygun antikor üretir. Teorik olarak bağışıklık sistemi; canlının daha önce karşılaştığı düşmanını tanıması ve ona karşı nasıl bir yol izlemesi gerektiğini öğrenmesidir (antijene karşı antikor geliştirmek).

Bağışıklama; kişileri bağışıklık hale getirerek hastalıklardan korumaktır.

Bağışıklık sisteminin uyarılması amacıyla vücudun mikroorganizmaya (virüs, bakteri, mantar vs.) maruz kalması sonucu antikor geliştirmeyle oluşturulan, çoğunlukla aşılama yoluyla yani *'Aktif Bağışıklık'* şeklinde, antijenler vücuda verilmektedir.

Aynı zamanda antikorların vücuda verilmesi ile de elde edilmektedir, yeni doğan bebeğin mikroplarla tecrübesi olmadığı halde anne karnında iken anneden antikorları alması *'Pasif Bağışıklık'* diye adlandırılır. Bu antikorların sadece kısa bir süreliğine koruyuculuğunun olduğu iddia edilmektedir.

Aşılar

Aşıların temel işleyiş prensipleri bu mekanizma üzerine kurulmuştur. Kabaca aşı; hastalık yapan etkenden alınmış bir antijenle bağışıklık sistemini uyarmak ve bu hastalık etkeni karşısında hastalığa yakalanmadan antikor geliştirmektir. Yani vücut henüz hastalığı görmeden aşılarla hastalığı önceden tanımış olacak ve hastalık etkeniyle karşılaşacağı zaman da ona karşı rahat bir savunma yapabilecektir.

Vücut henüz hastalığı görmeden aşılarla hastalığı önceden tanımış olacak ve hastalık etkeniyle karşılaşacağı zaman da ona karşı rahat bir savunma yapabilecektir.

Bağışıklık sistemini harekete geçirerek hastalıkları yenme konusundaki tecrübeler çok eskilere dayanmaktadır.

İbni Kayyım el-Cevziyye *rahimehullah*, kendi dönemindeki bazı hekimlerinin görüşlerini şu şekilde açıklar: *'Bazı faziletli doktorlar bana şunu anlattılar: 'Biz hastalıkların büyük bir kısmını humma ile yeniyoruz. Çünkü humma beden sıvılarını ve bedene zararlı bazı maddeleri pişirir. Piştiği takdirde de ilaç, çıkmaya hazır halde olan fasid maddelere tesadüf eder ve onları dışarı atar. Böylece şifa hasıl olur.' '* [1]

Bu *'humma'* olarak kast edilen vücut ısısının artması, ateşin yükselmesidir. Ateş ise bağışıklık sisteminin bir ürünü olup, vücuttaki mikropların yaşayamayacağı ısıyı ortaya çıkararak mikroplara karşı savaşta büyük rol oynamaktadır. O dönemin doktorları, bağışıklık sistemini uyarıcı bazı maddelerle vücudun bağışıklık sistemini harekete geçirip, vücuttaki hastalığın daha kolay şifa bulmasına vesile oluyorlardı.

Aşı üreticileri, aşı uygulamasındaki amacın, bir takım maddelerle[2] hedef hastalığı temsilen oluşturulan antijenin vücuda zerk edilmesi ve

---

1. *Zadu'l Mead adlı eserin Tıbbu'n Nebi bölümünün tabii ilaçlarla tedavi kısmından alıntıdır.*
2. *Hangi aşıda hangi maddelerin kullanıldığını ve olası yan etkilerini bir sonraki yazımızda açıklamaya çalışacağız inşallah.*

bu antijene karşı vücudun antikor geliştirmesi olduğunu söylerler.

Dünyada, aşılarla ilgili yaptığı çalışmalarıyla tanınan klinik psikoloji ve nöropsikoloji üzerine doktorası olan Kanadalı Dr. Andrew Moulden, kendi imkanlarıyla yaptığı birtakım klinik çalışmaların sonucu olarak, *'İstisnasız her aşının beyne zarar verdiğini ve bununla beraber daha birçok ciddi yan etkileri olduğunu'* söylemektedir.[3]

Aşı üreticilerinin aşıların etkinliğini tespit için yapmaları gereken ama ısrarla yapmadıkları, Pittsburg Üniversitesi tarafından yapılan bir pilot çalışmanın[4] sonucuna göre:

'Uygulanan standart aşı programına göre aşılanan yavru maymunların çoğunda otizm belirtileri çıkıyor.'

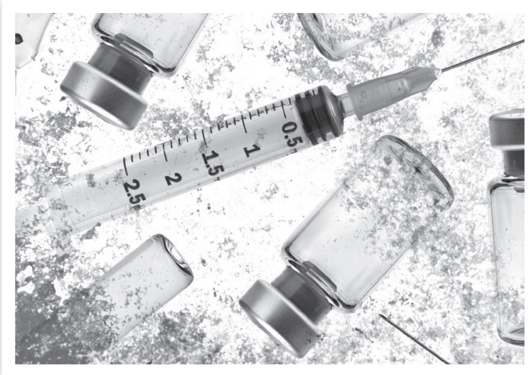
Bu pilot çalışmada, aşı vurulmuş yavru maymunlarının amigdala[5] hacminde aşısız yavru maymunlara göre anormal bir büyüme ve olgunlaşmada farklılıklar gözlemlenmiştir.[6]

Aşı endüstrisinin finansal etkisinden bağımsız yürütülmüş, gerçek bilimsel çalışmalarla aşıların güvenilir ve etkin oldukları kesin olarak ispatlanmamıştır.

Aşıların insan vücudunda kısa ve uzun dönemde tahribat oluşturmadığıyla ilgili bağımsız bir çalışmanın yapıldığı da görülmemiştir.

Aşı üreticilerinin ve onların tekelinde olan tüm kurum ve bireylerin tek savunmaları; aşı uygulamalarından önce insanların sakat kalmalarına ve hatta kitlesel olarak ölümlerine neden olan birçok bulaşıcı hastalıkların aşılanmaların neticesinde izale edildikleridir.

Herhangi yeni bir ilacın piyasaya sürülebilmesi yani onay alabilmesi; klinik öncesi ve klinik süresince yapılan araştırmalardan, önce hayvan sonra da insan denekleri üzerindeki etkileri tespit edildikten, olası gelişebilecek yan etkileri ve uzun dönemde vücuttaki toksik etkileri tam

olarak ispatlandıktan sonra, ortalama 6-14 yıllık bir meşakkatli çalışmayla ancak mümkün olabilmektedir.[7]

Ancak bu prosedürden aşı üreticileri adeta muaf tutulmuş gibidirler. Her yıl salgınlara neden olan yeni bir virüs ortaya çıkıyor, hangi ara denekler üzerinde klinik araştırmalar yapıldığı muamma iken kısa bir süre içinde yeni aşılar üretilerek bu aşılara uygunluk onayı verilip piyasaya sürülmektedir.

Diğer ilaçlarda yapıldığı gibi aşıların da; tüm dünyada görülme sıklıkları ciddi oranda sürekli artan *'Ani bebek ölümü sendromu'* ile *'otizm, alzheimer, Parkinson, diyabet, hipertansiyon, inme (beyin-damar hasarına bağlı felç)'* ve birçok kronik hastalıklar ile bağlantılı olmadığını kendilerine isnat edilen belgelenmiş çalışmalara rağmen dünya bilimine sunacak şekilde objektif araştırmaların yapılmasına engel olan ne idi? Bunu sormak gerekir.

Sağlık bakanlığı, aşılanacak kişinin aşılanmadan önce; sağlık durumunun, bağışıklık sistemi yetmezliğinin, alerji öyküsü gibi durumlarının araştırılması gerektiğini söylemektedir. Hangi aşılanacak çocuğun bu gibi araştırmalardan sonra aşıları yapılmıştır? Ailesinde bağışıklık yetmezliğinin varlığı veya ailesel geçişli bir alerjik hastalığının olup olmadığının sorgulanması gerektiğini aşı üreticilerinin kendileri de söylüyorlarken bütün bunlar yapılıyor mu veya yapılmıyorsa neden yapılmadığını sorgulamak lazım.

İşin ilginç yanı ise, hastanede daha doğar doğmaz ilk 1 dakika içerisinde yenidoğan bebeğe is-

3. *http://vaccineimpact.com/2015/dr-andrew-moulden-every-vaccine-produces-microvascular-damage/*
4. *Pilot çalışma: Geniş ve tıp literatürüne geçecek büyük çalışmalara ışık tutması için yapılmış daha küçük ve dar kapsamlı çalışmalar.*
5. *Amigdala, beyinde bulunan bir çok fonksiyonuyla beraber daha çok duyguların denetiminden sorumludur.*
6. *http://www.ane.pl/pdf/7020.pdf*

7. *http://www.pfizer.com.tr/sites/tr/ar-ge/pfizer_bilgi_uretir/Pages/YeniIlacGelistirmeSureci.aspx*

tisnasız yapılan aşıdan çoğu ailelerin hiç haberleri dahi olmamaktadır.

Genel olarak aşı üretiminde kullanılan; metaller, antibiyotikler, kimyevi koruyucular, farelerin yumurtalık hücresi, GDO (genetiği değiştirilmiş organizmalar), hayvan ve insan dokuları bulunmaktadır.[8]

Tedavide Ölçü

Kulluk bilinci, nasıl yediğimize içtiğimize dikkat etmemizi gerektiriyorsa tedavide de aynı şekilde Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* hudutlarını dikkate almamızı gerektirir.

Müslüman, değerlerinin dikkate alınmadığı veya şüphelerin olduğu durumlarda dört elle Kur'an'a, Sünnet'e ve selefin yoluna başvurmalıdır.

"Tarık, Peygamber'e şarabı sormuş, Peygamber de onu yasaklamış, hoş görmemiştir. Bunun üzerine Tarık: 'İlaç için yapacağım' deyince, Peygamber de: 'O ilaç değil fakat hastalıktır' buyurmuştur." [9]

"Allah hastalığı da tedaviyi de verdiği gibi her hastalık için ilacını yaratmıştır. Bu sebeple tedaviye devam ediniz. Fakat haramla tedavi etmeyiniz." [10]

Doktorun biri, bir hastalığın ilacı konusunda kurbağadan söz açınca, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onun kurbağayı öldürmesini yasaklamıştır.[11]

İbni Kayyım *rahimehullah*: *'Haram nesnelerle tedavi olmak aklen ve şer'an kötüdür. Şer'an kötü oluşunun delili, Peygamber'den gelen sahih hadislerdir. Aklen kötü oluşunun delili ise, Yüce Allah onları pis oluşlarından dolayı haram kılmıştır. Çünkü, güzel nesneleri Allah bu ümmete ceza olsun diye haram kılmamıştır. Halbuki İsrailoğullarına bunları da haram kılmıştır. "Yahudilerin yaptıkları zulüm dolayısıyla , helal kılınan güzel nesneleri onlara haram kıldık."* [12] *Yüce Allah bu ümmete haram kıldığını, pis oluşu dolayısıyla haram kılmıştır, böylesinin haram kılınması onları korumak ve kullanımından sakındırmak içindir. Mikrop ve hastalık sebeplerinden şifa aranması uygun düşmez. Çünkü, her ne kadar hastalığın gitmesinde etkisi varsa da, kendisindeki pislik dolayısıyla kalbe daha büyük bir mikrop bırakır. Bunun sonunda da tedavi gören, beden hastalığını giderme uğrunda kalb hastalığını kapmış olur.*

Haramın kullanılması, bedene ve ruha pislik niteliğini nakşeder. Çünkü beden, ilaçtan açık bir şekilde etkilenir. Şayet ilaçta pislik varsa, beden bu ilaçtan pislik alır, hele hele bizzat kendisi pis olan ilaçlarda durum daha da kötüdür. Bu yüzden yüce Allah, nefse pislik şekil ve niteliğini vermesi dolayısıyla, kullarına pis gıda, içecek ve giyecekleri haram kılmıştır.' [13]

Aşının Perde Arkası

Bu aşıları bizlere dayatan ve *'ıslah ediciler'* olduklarını iddia eden kurum; Dünya Sağlık Örgütü'dür.

Dünya Sağlık Örgütü ise Amerika, Fransa ve Rusya'nın öncülüğünü yaptığı Birleşmiş Milletlere (BM) bağlı olan ve toplumların sağlığıyla ilgili uluslararası çalışmalar yapan bir örgüttür.

Aynı zamanda Amerika'nın keşfinden sonra yerli Amerika topraklarının asıl sahibi olan Kızılderililere karşı ilk defa biyolojik silah kullanan haçperestler barış ve yardımlaşma adıyla yerlilere verilen battaniye, giyim, mendil gibi malzemelerle çiçek hastalığı virüsünü onlara bulaştırmış ve milyonlarca Kızılderililerin ölümüyle büyük zaferlerini(!) elde etmişlerdir.

Tüm alanlarda ıslah edicilikleri! göz önünde olan bu ifsad kurumlarına, aşılarla ilgili yöneltilen soru ve itirazlara ise ayette de Rabbimizin buyurduğu gibi:

"Bunlara: 'Yeryüzünde fesat çıkarmayın' denildiğinde, 'Biz ancak ıslah edicileriz!' derler." [14]

Bir sonraki yazımızda, yaptırılan çocukluk aşılarının tümünü, hiç gündem edilmeyen içeriklerini, vücuda olası etkilerini, izale edilmek istenen hastalıkları ve bulaşma yollarını inşallah tek tek ele alacağız.

Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.

Devam edecek inşallah...

8. *Bkz. 2 no'lu dipnot.*
9. *Müslim*
10. *Ebu Davud*
11. *Nesai, 210; Ahmed, 3/353.*
12. *4/Nisa, 160*
13. *Bkz. 8 no'lu dipnot.*
14. *2/Bakara, 11*

Reyhan Doyran

Hiçlikten...

Yemeğe tuzu koyunca yemeğin içinde tuzu göremiyorsun, içinde eriyor. Ve yemeğe yepyeni bir tat veriyor. Yemeği güzelleştiriyor. Sevgi de böyle işte. Göremiyorsun ama insanın içine girince insanı güzelleştiriyor, ona değer katıyor. Sevgisiz insan ise tam tersi güzel olmayan, değersiz, tabiri caizse tatsız-tuzsuz bir şey olur.

Aylardan Hazirandı. Saat öğlen on ikiyi bulmuştu. Kuş sesleri odanın içine doluyordu. Dışarıda pırıl pırıl parlayan güneş Ulya'yı uyandırmıştı. Mümkünse yatağından hiç çıkmak istemiyordu. Sürekli uyumak, uyumak istiyordu.

Hayatının akışı, canını istediğine göre şekilleniyordu. Ne uyku saati vardı, ne yemek saati... Ne ailesiyle geçirdiği bir vakit vardı, ne de okul saati... Okulların kapanmasına az vakit kalmasına rağmen içinde bir heyecan da yoktu. Zaten nasıl olsun ki? Onun için ha okullar kapanmış, ha kapanmamış bir şey fark etmezdi. Kendini oraya ait hissetmiyordu. Aslında kendini hiçbir yere ait hissetmiyordu.

Yıllardır okuyordu. Kaç yılını çöpe atmıştı böyle? Ne içindi bu çalışması? Gelecek kaygısı mıydı, mal makam mıydı, diploma mıydı ya da ailesi tarafından övülme isteği miydi? Hayır! Aslında nedenini tam olarak o da bilmiyordu. Belki de bilgili(!) olma isteğiydi. Belki de farklı olma ya da çalışkan olmanın gerektirdiği hayat akışıydı. Kim bilir?

Ailesiyle arası da pek iyi sayılmazdı. Annesi; kadın günlerinden kadın günlerine kadar, babası sırf para kazanmak için kendini telef eder. Küçük kardeşi sokakta top peşinde koşmaktan kendine fayda sağlamaz. Ablası ise süslenip püslenip annesinin peşinden giden biriydi.

İstemeye istemeye de olsa yatağından kalktı Ulya. Bugün için yapacak hiçbir işi, hiçbir planı yoktu. Kahvaltısını yaptıktan sonra hazırlanır hazırlanmaz kendini sokağa attı. Yürüdü, yürüdü... Yürürken hiçbir şey düşünmüyor, sadece etrafı izliyordu.

İçindeki kaçıp gitme/uzaklaşma isteği, yeniden harekete geçmişti. Kimseyle vedalaşmadan, bavul hazırlamadan... Gitmek... Bu hali ile kol çantası ve o... Karşısındaki ilk vapura binip buradan uzaklaşmak... Neden gitmiyordu?

Vapur sadece iki-üç adım uzağındaydı. Cesareti mi yoktu? Aslında cesareti vardı. O an yanında *'Gitme Ulya!'* diyecek biri de yoktu. Ama içinde anlamlandıramadığı şey ona engel oluyordu. Belki de gittikten sonra ne olacak, diye düşünüyordu. *'Nerede kalırım, ne yer ne içerim, nasıl para kazanırım?'* diye sorular mı saklıdır bilinçaltında?

Ulya'nın para derdi hiç olmamıştı. Zaten parayı sevdiği de söylenemezdi. Sahi, Ulya neyi seçiyordu ki ya da kimi seçiyordu? Yalnızlığı sevdiği âşikardı. Peki başka neyi seviyordu? Sahilde dolaşmayı mı, kitap okumayı mı, annesini mi, babasını mı? Kimi..? Belki de hiçbir şeyi sevmiyordu.

Kağıt helva alıp boğaza bakan bir banka oturdu Ulya. Öyle bir nefes alıyordu ki, ciğerlerine oksijenin dolduğunu hissediyordu.

Çığlık sesiyle kendi dünyasından sıyrılıp gerçek dünya geri dönmüştü. Sesin geldiği yere doğru bakınca yan banktan yaşlı bir dedenin ve muhtemelen torunu olabilecek bir kız çocuğunun oturduğunu gördü. Dede ve torununa daha dikkatli bakınca küçük kızın yanında bir kedinin olduğunu fark etti. Anlaşılan küçük kız kediden korkmuştu.

Çığlık sesiyle kendi dünyasından sıyrılıp gerçek dünya geri dönmüştü. Sesin geldiği yere doğru bakınca yan banktan yaşlı bir dedenin ve muhtemelen torunu olabilecek bir kız çocuğunun oturduğunu gördü.

Orada yaşananları hatta konuşulanları hiç âdeti olmadığı halde merak ediyordu. İlk olarak onlara biraz yaklaştı. Sonra da konuşmalarına kulak kabarttı Ulya. Dede torun arasındaki konuşmaları dinliyor, dinledikçe de mimikleri değişiyordu. Bir şeyleri düşündüğü, onları anlamaya çalıştığı belliydi. Hatta bazen gülümsüyordu bile...

Diğer tarafta dede bir yandan kediyi seviyor, bir yandan da torununa hikaye anlatıyordu.

Anlatılır...

Ülkenin birinde bir kral varmış. Bu kralın da üç kızı varmış. Bir gün kral üç kızını da huzuruna çağırıp *'Beni ne kadar seviyorsunuz?'* diye sormuş. Babasını sırf parası, makamı için seven büyük kızı:

— Babacığım! Seni krallığının büyüklüğü kadar seviyorum, demiş.

Aynı ablası gibi olan ortanca kızı:

— Babacığım! Seni senin beni sevdiğin kadar seviyorum, demiş.

Babasını saf duygularıyla sadece babası olduğu için seven küçük kızı:

— Babacığım! Seni tuz kadar seviyorum, demiş.

Küçük kızının sevgisini kendisine layık göremeyen baba, onu krallığından uzaklaştırmış. Diğer iki kızını ise güzel güzel kıyafetlere, mücevherlere boğmuş.

Bu haksızlığa şahit olan saray çalışanları *'Ne yapsak, ne etsek de küçük kızın sevgisini krala ispatlasak?'* diye düşünürken, aşçının aklına bir fikir gelmiş. Kralın yemeklerine bundan sonra tuz koymayacaklarmış. Krala birkaç gün tuzsuz yemek yedirmişler. Kral sonunda dayanamayıp aşçıyı huzuruna çağırtmış.

— Yemekleri niye bu kadar kötü yapıyorsun? diye sormuş.

Aşçı:

— Kralım! Kızınızın sizi tuz kadar sevmesine çok kızdınız. Tuzu çok değersiz gördünüz. Biz de değersiz olan bir şeyi yemeklerinize koymak istemedik, demiş.

Böylece kral küçük kızının sevgisinin büyüklüğünü anlamış, onu gönderdiği yerden geri getirtmiş. Diğer iki kızını ise krallığının dışına yollamış.

Dede torununun boş gözlerle baktığını görünce *'Bak yavrum, yemek tuzsuzken nasıl bir şeye benzemiyor, tadını alamıyorsun, iştahla yiyemiyorsun değil mi? Yemeğe tuzu koyunca yemeğin içinde tuzu göremiyorsun, içinde eriyor. Ve yemeğe yepyeni bir tat veriyor. Yemeği güzelleştiriyor. Sevgi de böyle işte. Göremiyorsun ama insanın içine girince insanı güzelleştiriyor, ona değer katıyor. Sevgisiz insan ise tam tersi güzel olmayan, değersiz, tabiri caizse tatsız-tuzsuz bir şey olur'* diyordu.

Dedenin hem sevgiye dair yaptığı tanım, hem sevgisiz insana verdiği örnek, hem de konuşmanın akabinde küçük kızın kediyi sevmeye çalışması Ulya'yı çok etkilemişti. Dedenin sesi kulaklarında yankılanıyordu. İçinde bir şeylerin kıpırdadığını fark ediyordu. Bir tuhaf olmuştu. Sanki biri onu iki omzundan tutup sallamıştı. *'Kendine gel Ulya!'* diye. *'Sevgiyi mi öğreniyorum?'* diye birden geçirdi içinden. Gayri ihtiyari bir gülümseme oluştu yüzünde. Bu hoşuna gitmişti.

İçindeki duygular, aklındaki düşüncelerle banktan kalktı ve yürümeye devam etti.

...

Ulya'nın hikayesi olağanüstü bir hikaye değildi. Klasik ve sıradandı. Ya kendi hikayemize benziyordu ya da kardeşimizin hikayesine...

Bir işle meşgulken, eğer araba kullanıyorsan dörtlüleri yak, sağa çek ve dur!

Eğer mutfakta yemek yapıyorsan yemeğin altını kapat ve dur!

Yazı yazıyor ya da ders çalışıyorsan elindeki kalemi bırak ve dur!

Eğer telefonla konuşuyorsan elindeki telefonu kapat ve dur!

O anda hayatını dondur ve *'Ben ne yapıyorum?'*, *'Ne için yapıyorum?'* ve *'Nasıl yapıyorum?'* diye sor.

Cevapların muhtemelen canını yakacaktır. Yıllardır canın yanmadı mı? Daha ne kadar bu acıya dayanabilirsin ki..? En iyi ihtimalle yirmi beş-otuz yıl daha... Sonra da ölürsün zaten. Değer mi..?

Sevgiyi öğrenelim, sevmeyi öğrenelim. *'Sevgi'* kelimesini duyunca içimiz yumuşasın, kalbimiz huzurla dolsun.

İbni Teymiye rahimehullah şöyle diyor: *'Hiçbir şeyi sevmeyen kimsenin Allah'a yaklaşmayı sevmesi mümkün değildir. Çünkü O'na yaklaşmak bir yoldur. Yolu sevmek, hedefi sevmeye bağlıdır.'*

Bir şeyleri sevmeyi dene..! Dışarı çık. Bak, hava çok güzel. Güneş seni ısıtmak için yaratılmış. Bak kuşların cıvıltısı kulaklarındaki pası nasıl da sildi. Hele yeni sulanmış çimlerin kokusu seni nasıl da rahatlattı. Deniz... Masmavi... Salında (sandalında) balık tutan çocuğun mutluluğuna bak, simit kapmaya çalışan martının telaşına... Bunları nasıl sevmezsin ki?

Gökyüzü ne kadar net, bir bulut bile yok. Baş döndürücü... Bunları sev ki, bunların yaratıcısını da sevebilesin.

Emin ol ki, Allah seni seviyor. Nereden mi biliyorum?

Eğer Allah seni sevmeseydi meleklerine *"...Hemen onun için secdeye kapanın!"* demezdi.

"Ona şekil verdim ve ona ruhumdan üflediğim zaman siz hemen onun için secdeye kapanın." [1]

Eğer Allah seni sevmeseydi seni yarattıklarından üstün kılmazdı.

"Biz, hakikaten insanoğlunu şan ve şeref sahibi kıldık. Onları, (çeşitli nakil vasıtaları ile) karada ve denizde taşıdık. Kendilerine güzel rızıklar verdik. Yine onları yarattıklarımızın birçoğundan cidden üstün kıldık." [2]

---

1. 15/Hicr, 29
2. 17/İsra, 70

Eğer Allah seni sevmeseydi, seninle övünmezdi.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, bir gün halka şeklinde oturmakta olan ashabından bir grubun yanına gitti ve:

"— Burada oturmanızın sebebi nedir? diye sordu.

— Allah'ı zikretmek, bizi İslam'a hidayet ettiği ve onunla bize ihsanda bulunduğu için O'na hamd etmek amacıyla oturduk, dediler.

Rasûlullah:

— Allah adına söyleyin! Gerçekten bunun için mi oturdunuz? diye sordu.

— Vallahi, ancak bunun için oturduk! dediler.

Bunun üzerine Rasûlullah şöyle buyurdu:

— Ben yemin etmenizi (sizden) şüphelendiğim için istemedim. Ancak Cebrail geldi ve bana Allah'ın sizinle meleklere karşı övündüğünü haber verdi." [3]

Eğer Allah seni sevmeseydi sana değer vermezdi.

"Şüphesiz dünyanın yok olması, Allah katında haksız yere bir mümini öldürmekten daha iyidir." [4]

Eğer Allah seni sevmeseydi tevbene sevinmezdi.

"Bir adam çorak bir yerde bir ağacın gölgesine sığınır. Sonra o ağacın altında uyuya kalır. Ancak uyandığında devesini bulamaz. Derken, yüksek bir tepeye çıkar fakat bir şey göremez. Bir başka tepeye çıkar yine bir şey göremez ve ümitsizlikten 'Daha önceki yerime döneceğim, ölünceye kadar da orada kalacağım' der. O anda devesini yularını sürükler vaziyette karşısında bulur. İşte Allah'ın, tevbe ettiği vakit kulun tevbesine sevinmesi bu adamın devesini bulduğu anda duyduğu sevinçten daha büyüktür." [5]

Eğer Allah seni sevmeseydi, cennetine çağırmazdı.

"Allah ise izni (ve yardımı) ile cennete ve mağfirete çağırır." [6]

Eğer Allah seni sevmeseydi sana gülmezdi.

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*:

"Üç sınıf insan vardır ki, Allah onları sever, onlara güler ve onlara sevinir.

Birincisi; savaşta çepeçevre kuşatıldığında yüce Allah için canıyla savaşır. Bu halde iken ya öldürülür ya da Allah kendisine yardım eder ve ona yeter. Yüce Allah: 'Şu kuluma bakın, benim için nasıl da sabretti' der.

İkincisi; güzel bir hanıma ve yumuşak, güzel bir yatağa sahip iken gece kalkıp namaz kılan kimsedir. Yüce Allah: 'Arzusunu bırakıp beni anıyor. Eğer isteseydi yatıp uyurdu' der.

Üçüncüsü ise; bir kervan ile yolculuğa çıkan ve o kervandakiler gece boyunca uykusuz kaldıktan sonra yatıp uykuya daldıkları zaman seher vakti kalkıp gizlice ibadet eden kimsedir." [7]

Seni bu kadar çok seven biri var ama sen bu sevgiye karşılık veremiyorsun. Ne acı değil mi?

Biz Allah'ı sevdiğimizi söylüyoruz ama hayır! Biz sadece sevdiğimizi iddia ediyoruz. Daha sevgi nedir, onu bile bilmiyoruz... Öğrenmeliyiz...

Sevgiyi öğrenip Allah'ı sevdiğimiz takdirde Allah için yaşayıp Allah için ölmeye uğraşacağız.

Yukarıda kendimize sorduğumuz *'Ben ne yapıyorum?', 'Ne için yapıyorum?'* ve *'Nasıl yapıyorum?'* gibi soruların cevabı hep *'Allah'* olacaktır.

Velhasıl:

Sevmeye hazır mıyız?

3. *Müslim*
4. *Tirmizi*
5. *Müslim*
6. *2/Bakara, 22*
7. *Heysemi*

VEYSEL TÜRK

veyselturk@tevhiddergisi.com

Müslümanların Birbirlerine Karşı Sorumlulukları

Kitap: Müslümanların Birbirlerine Karşı Sorumlulukları
Yazar: Ebu HANZALA
Yayınevi: Furkan Basım ve Yayınevi

Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. O'na Hamd eder, O'ndan yardım dilerim. Allah'tan başka ilah olmadığına şahitlik ederim. O tektir ve ortağı yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed *sallallahu aleyhi ve sellem* O'nun kulu ve Rasûlü'dür.

"Ey iman edenler! Allah'tan O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak Müslümanlar olarak can verin." [1]

İnşallah bu ayki kitabımız, sorumluluk serisinin son kitabı olan *'Müslümanların Birbirlerine Karşı Sorumlulukları'* olacak. Diğer iki sayımızda da belirttiğimiz gibi bu kitap tevhiddersleri.com'da yayınlanan ve Ebu Hanzala Hoca tarafından yapılan şerhin yazı formatına dökülüp derlenmiş halidir.

Müslümanların birbirlerine karşı sorumluluklarını yerine getirmelerini faydalarından bir tanesi de, Allah *subhanehu ve teâlâ* tarafından müminlere bahşedilen *'Kardeşlik'* müessesesinin devam etmesi içindir. Çünkü kardeşlik nimeti Allah *subhanehu ve teâlâ* tarafından vahiy yolu ile belirlenmiş ve müminler için büyük bir nimet ve rahmettir. Bu nimet hiç kimsenin kendi şahsi çabaları ile elde edilmemiştir.

"Ve Allah onların kalplerini birleştirmiştir. Sen yeryüzünde bulunan her şeyi verseydin yine onların kalplerini birleştiremezdin. Fakat Allah onların aralarını bulup kaynaştırdı." [2]

Bu ayetten açıkça anlaşılıyor ki, nasıl ki hidayet Allah'tan ise kardeşlik de Allah'tandır. Bu kullarından bazılarının Allah'ı birleyip tüm şirklerden beri olup O'nun dinini yüceltmek için canlarını ve mallarını cennet karşılığında Allah'a satmanın karşılığında Allah'ın bu kullarına bir ihsanıdır. Ancak nasıl ki bir nimetin bekası için o nimetin şükrünün eda edilmesi gerekiyorsa, kardeşlik nimetinin devam edebilmesi için bu nimetin şükrünün eda edilmesi gerekir.

"Eğer şükrederseniz muhakkak ki arttıracağım." [3]

Kardeşlik nimetinin şükrü ise Müslümanların birbirlerine karşı sorumluluklarıdır. Bu sorumlulukları bazı ana başlıklarla şöyle sıralayabiliriz:

- Kardeşlik nimetinin devamını sağlamak için gerekli olanlar.
- Müminlerde bulunması gereken ahlaki olgunluk .
- Kardeşlik hukukunda müessir olan ameller.
- Zarar vermenin kapsamına girenler.
- Kibirden sakınma ve tevazu.
- Müslümanlara sıkıntı ve zarar vermekten kaçınmak.
- Öfkenin zararları ve kontrolü.
- İnsanlara faydalı olmanın usulü ve çeşitleri vb.

Bu ayki kitabımızda inşallah bu konular tafsilatı ile beraber açıklanmıştır.

Bizi müminlerle kardeş kıldığı için Allah'a hamd olsun. Yine Allah'tan dileğimiz bizi kardeş kıldığı gibi bizim birbirimize karşı sorumluluklarımızı yerine getirmemiz konusunda ufkumuzu açması ve bize yardımcı olmasıdır. (Allahumme Amin) Duamızın sonu Allah'a hamd etmektir.

1. *3/Âli-İmran, 102*
2. *8/Enfal, 63*
3. *14/İbrahim, 7*

KARİKATÜR

"Demokrasi için
Kefen Bile Giyerim"
Her Mezarlığa
Bir Sandık
(Pir-î Mason)
TEK YOL
DEMOKRASİ
TÜM YOLLAR BEYHUDE
ASLOLAN MİLLÎ İRADE
HAYAT SANDIK VE
SEÇİM
SEÇİM, SANDIK, ZAFER
ADIM MUHAFAZAKAR

Tüm Rasûllerin Ortak Daveti
Ebu Hanzala
115 Sayfa
Akaid Dersleri
Ebu Hanzala
209 Sayfa
Allah'a Adanmış Gençlikler
Ebu Hanzala
163 Sayfa
Sorumluluk Serisi
Müslümanların Emirlerine Karşı Sorumlulukları
Ebu Hanzala
97 Sayfa
Sorumluluk Serisi
Müslümanların Allah'a Karşı Sorumlulukları
Ebu Hanzala
307 Sayfa
Sorumluluk Serisi
Müslümanların Birbirlerine Karşı Sorumlulukları
Ebu Hanzala
339 Sayfa
Ebu Hanzala
Güncel İtikad Meseleleri
243 Sayfa
İbrahimî Genç
Abdullah Z. Atabey
Roman
265 Sayfa
Ehl-i Sünnet'in Menheci ve Cihadın Esasları
Abdulkadir Bin Abdulaziz
321 Sayfa
Dinin Doğru Anlaşılmasında 4 Temel Kaide
(Kavaidu'l Erba' Şerhi)
177 Sayfa
İhtilaf Fıkhı
Ebu Hanzala
145 Sayfa
Tağutlara Kulluğun Modern Mabedleri
Komisyon
156 Sayfa